

H. G. WELLS

Simpatia pe care o nutresc pentru cenaclurile studențești nu mă impiedică să fiu obiectiv și să afirm, în acest context, că unul dintre cele mai valoroase cenacluri de literatură și artă de anticipație tehnico-științifică este cenaclul timișorean „H.G. Wells”. Îndelungata activitate ca argument — reamintesc că cenaclul „H.G. Wells”, alături de cenaclurile „H. Coandă” din Craiova și „Solaris” din București, sărbătorește la apariția acestei ediții de almanah două decenii de activitate — nu este desigur suficientă pentru o afirmație exprimată într-o manieră atât de categorică. Am văzut o seamă de cenacluri care (supra) viațuiesc de multă vreme, singura lor performanță fiind existența. În definitiv, mai sunt și alte centre universitare puternice în țară, dar în niciunul nu putem regăsi o stare similară cu cea de la Timișoara, care să reunească tradiția unei îndelungate activități cu prospetimea unei înalte și originale calități artistice. Bunăoară, la Cluj-Napoca nici măcar nu s-au întrunit condițiile absolute necesare pentru formarea unui cenaclu puternic de literatură de anticipație tehnico-științifică, deși nimenei nu se îndoește nici o clipă de tradițiile și virtuile școlii clujene de literatură. Sau la Iași, unde cenaclul „Quasar” a strălucit doar pe parcursul unei generații de studenți, astăzi răspândită în diverse locuri (poate numele cenaclului să fi fost predestinat).

Dar să revenim la cenaclul „H.G. Wells”. Aparția, lăsată în 1969 (primul președinte — Laurențiu Cernet, primul îndrumător din partea Asociației scriitorilor din Timișoara — Ovidiu Surianu, primul instructor coordonator din partea Casei de cultură a studenților — Valeriu Panasiu) este doar unul dintre reperele unei serii de premiere: în 1972 apare publicația „Paradox” — primul fanzin tipărit din România (sub îngrijirea lui Cornel Secu și a lui Marcel Luca), în 1973 apare „Galbar” (Editura Stadion) — primul volum de benzi desenate SF (text: Ovidiu Surianu, ilustrația Sandu Florea), în 1976 se prezintă primul film SF de animație „Întîlnirea” (autori Mihai Corneliu Donici și Lucian Ionică), nu au întârziat nici premiile internaționale. Alături de trei premii naționale (1980, 1982 și 1985), fanzinul „Paradox” cucerește în anul 1987 premiul Societății Europene de Science Fiction cu prilejul EUROCON-ului organizat la Montpellier (Franța). În 1980, cu ocazia EUROCON-ului de la Stressa (Italia), graficianul și pictorul Sergiu Nicolae obține o diplomă de onoare.

Desigur, succesele cenaclului „H.G. Wells” se datorează în primul rând oamenilor de bine, care au îndrumat cu competență și grijă părintească, de-a lungul anilor, activitatea altor și altor generații de studenți, cultivându-le gustul pentru acest gen literar. Asociația Scriitorilor din Timișoara a îndrumat de la început cenaclul prin Ovidiu Surianu, iar din 1978 prin Mircea Șerbănescu. Casa de cultură a studenților s-a îngrijit de cenaclu prin instructorul Valeriu Panasiu (astăzi director al Casei de cultură a studenților), Gheorghe Baltă, Cornel Secu (astăzi director al Casei universităților) și Viorel Marineasa.

Un cenaclu studențesc prin forță lucrurilor are o componentă extrem de „mobilă”, fiind supus în permanență riscului de a fi părăsit de cei mai buni membri exact în momentul deplinei lor consacrári. Din acest punct de vedere se cuvine să omagiem multă acelora care, cu răbdarea unui Sisif, au reconstruit în permanență edificiul valoric a ceea ce se numește cenaclu studențesc. De bună seamă, un ajutor de nădejde l-au avut chiar din partea studenților însăși. Astfel, activitatea cenaclului „H.G. Wells” a fost puternic marcată de unii din președinții (studenți) lui, precum Doru Tretă, Sandu Florea, Mihai-Corneliu Donici, Dorin Davideanu, Lucian Petrescu, Voicu A. David, György György, Antuza Genescu, dar și de unii membri ai cenaclului: Lucian Ionică, Marcel Luca, Silviu Genescu, Sergiu Nicola, Dušan Baiszki, Constantin Cozmiuc, Lucian Szabo.

Chiar dacă o parte din membrii cenaclului au trecut cu cățiva ani în urmă la Clubul „Helion” al Casei universităților din nevoie de a „salvă” grupa absolvenților și nestudenților, sau poate, pentru a da o șansă în plus studenților ce „vin” din urmă, activitatea cenaclului „H.G. Wells” a rămas, în linii mari, la cotele acelorași coordonate: promovarea criteriului valoric, discuții critice lipsite de complezență, seriozitatea dezbatelor, regularitatea întâlnirilor și, ceea ce mi se pare esențial — o pedagogie ad-hoc de cenaclu, sinceră și lipsită de morgă, prin care cei vechi contribuie la progresul celor noi, intr-un fel transmitându-le ștafeta bunelor tradiții spirituale ale cenaclului. Prezența rezultatelor cenaclului s-a făcut simțită în mai toate aparițiile notabile de acest gen. Se confirmă astfel ideea că un cenaclu bun trebuie să creeze literatură, ceealeti parametri (regularitatea întâlnirilor, acțiuni extraliterare etc.) fiind de o importanță secundară.

Pe lingă două volume individuale — ale lui Lucian Ionică și Dušan Baiszki — prezența cenaclului mai poate fi semnalată în volumele colective „Alpha” (Scrisul românesc), „Avertisment pentru liniștea planetei” (Albatros), „O planetă numită Anticipație” (Junimea), „Povestiri despre inventiile mileniului trei”, „Povestiri cibernetice” (Editura Științifică și Enciclopedică). Merită a fi menționat, de asemenea, buletinul teoretic „Biblioteca nouă”, editat împreună cu Clubul „Helion”.

Despre Cenaclul „H.G. Wells” se pot spune mult mai multe lucruri, și dacă am omis unele evenimente mai importante din viața lui sau pe unii membri cu o contribuție mai deosebită la conturarea profilului literar, singura explicație posibilă ar fi implacabilă lipsă de spațiu pe care îl am la dispoziție și nicidcum lipsă de bunăvoiță.

IOAN ALBESCU

Relatăre de la Valea Seacă

În toamna lui '76 am însoțit o echipă eterogenă de lingviști, etnografi, scriitori, ziaristi într-o din acele incintătoare excursii intens practicate pe atunci sub numele de „călătorie de documentare”. Eram singurul care mai trecusem prin acel sat din Munții Banatului, vestit pentru bătrâni săi înțelepti, și poate că unii dintre tovarășii mei m-ar fi dorit un fel de călăuză sau interpret sau măcar receptor entuziasmat al „descoperirilor” lor. Dar, în ce mă privește, nu aveam să fiu cucerit nici de puritatea graiului, nici de originalitatea cusăturilor, nici de nefabilul lirism al doineelor, nici măcar de farmecul misterios al peisajului înconjurator, ci de poveștile pe cît de adeverate pe atî de tulburătoare auzeite de la unii sau alții dintre cei cărora nu le ceream nici să-mi arate, nici să-mi pozeze, nici să-mi recite, nici să-mi vîndă, ci numai să mă îngăduie la vatra cu foc mochnit a amintirilor lor din vremuri de demult sau din timpuri mai noi.

În ziua hotărîta ne-am urcat veseli și zgomotoși (indiferent de vîrstă sau doctorat) în microbuz și, după două ceasuri de popii aurii și cer albastru...

... iată Dealu'Ars: o spinare de pămînt uscat, sterp, prăfós, pe care au împietrit demult resturi de trunchiuri carbonizate. Circula legenda că, în timpurile când trăiau oameni uriași, ale căror fapte sunt mărturisite în graiul pietrei prin întreaga zonă, aceștia s-ar fi luptat, chiar aici pe deal, cu arme de foc și pară, pînă au pierit arși cu toții, iar dealul a rămas prăjolit și uscat pentru totdeauna. Atunci a se-

cat și un rîu pe a căruia fostă albie, numită prin partea locului „Valea Seacă”, doar primăvara, cînd se topesc zăpezile, vine cîte un torrent care, în scurtă, dar tumultoasa-i existență, rupe podurile, ia animale și strică grădini.

Satul de pe Valea Seacă are o istorie mai apropiată și povestea înființării relativ recente a acestui așezări și spusă de localnici oricui. Se zice că, dacă ar fi dorit să-și numere anii pe degete, împăratul de la Viena nu i-ar fi ajuns mîinile tuturor generalilor din suita. Totuși, într-o bună zi, împăratul se pomeni îndragostită ca în prima tinerețe de unul dintre aceștia și începu să-i facă avansuri în văzul întregii curți. Tot în văzul întregii curți, generalul ignoră, ba chiar respinge gratiile augustei babe și se îndragostește de o verisoară care i-ar fi putut fi chiar nepoată, fapt pentru care domnisoara a fost otrăvită înainte de a intra în istorie, iar generalul i-a pus la cale o fugă în jîntul gol și pustiu de la frontieră cea mai instabilă a imperiului, unde mica escortă i-a săpat un bordei și l-a abandonat. Hălăduind el singur printre munții aceia, cu securea la spinare de frica fiarelor, a întîlnit odată o turmă de oi fără sfîrșit și mare i-a fost mirarea și mulțumirea cînd a văzut că oile erau păstorite de o ciobăniță sălbatică și dulce ca o zină a pădurii ce era. Așa s-a făcut generalul oier și din ei doi a pornit neamul Rușilor, care formează astăzi majoritatea populației satului. Întemeietoarea, făptură fermecată, și-a transmis puterea și știința vrăjitorilor din fată în fată și toate urmașele ei au fost, rînd pe rînd, vrăjitoare, ghicitoare sau tămădui-

toare.

Baba Sofica era spaimă satului. Oamenii o vedea uneori, seara, ieșind în poartă îmbrăcată în hainele ei întunecate, cu broboada enormă, de sub care strălucea ochii drăcești, și atunci își scuipa fiecare în sin și intra iute în casă, fericind porțile și amintindu-și să mai toarne seu în candela de sub icoana cu coroniță uscată de busuioc. Bătrâni povestesc că, pe vremea cînd ei erau de-o șchioapă, ea tot așa neagră și însăpîmîntătoare apărea după asfințit în poartă. Nimeni nu putea ști cînd, cum nici de ce apăruse în satul lor. Se spune că ar fi făcut-o mai că-sa undeva în munte, prin farmece, cu dracul nu cu bărbat și, de aceea, singele ei ar fi negru și rece și blestemat; singe de vrăjitoare. Cîinii negri, care umbilau noaptea cu ochii sticlini pe ulițe, îngrozină toată suflarea, mittele care se împreunau în urlete fioroase pe sub acoperișuri, cucuviale care cobreau la marginea satului erau socotite înfațări nocturne ale păcătoasei, care bîntuia însoțită de moroii și vîrcolaci ei să ia mintile oamenilor. Umbila vorba că, în noptile fără lună, baba ar juca goală și despletită în vadul sec cu dracii, însoțindu-se cu ei în scîrboșenie pînă la cîntatul cocoșilor; și, cine ar vedea aceasta, ar muri pe loc. Dar se găseau în viață din aceia care ar fi jurat că au văzut-o cu ochii lor.

Acestea erau vorbe și închisuri, dar baba dezlegase și legase, lecuse și îmbolnăvise, omorise și înviasă, fără greș, ori de cite ori un om cu trupul chiluit de vreun deochi sau boala, cu sufletul întunecat de vreo patimă sau cu gospodăria lovită de

vreun blestem, fără urmă, ori altă pricina din care Dumnezeu nu putuse sau nu voise să-l izbaivească, venise cu un ulcior de lapte sau o poală de faină, să-l scoată ea la liman cum o ști. Și baba nu se lăsase plătită niciodată degeaba. Nu se sfia să spună, cui stătea să asculte, că-i făcută din sămînta lui Sar-sailă și nu-i poate sta împotriva nimeni și nimic. Cum făcea femecele nu stia nimeni, căci originea ieșea de la ea nu-și mai amintea ce văzuse acolo și era moale și bleag că dacă-l lăsai ar fi dormit neînțors și o săptămînă.

Singura făptură omenească pe care baba nu reușise să încăpătămințe a fost o nepoata - Ana - pentru care faima vrăjitoarei era o poveste și toate sculele ei, jucările. Cu tot sufletul ei întunecat, baba o îndrăgise pe copilă și, dacă o gonea de multe ori din casa-i blestemată, o facea numai pentru a o ține departe de diavolul din ea. O urmări crescind, implinindu-se, și cu toate că fata se rugase să învețe măcar niște deschinate, baba nu-i dezvaluise nimic, mărturisindu-i că, de cîte păcate a făptuit, începe să-și teamă sufletul și mai bine să se sfîrsească farădelegile cu ea. Dar fata era și ea os de vrăjitoare. Cind a ajuns la vîrstă măritășului, s-a lătit vorba că nu-i lucru curat că toți flăcăii iși pierduseră capul și se îndesau la poarta ei. Iar ea, proclata, îi îngăduia pe toți, dar nu alegea nici unul, învățându-i astfel de ajunseră să se taie prin sat din pricina ei. Și, unde-i înebuneau zi după zi, nu le dădea pace nici în somn; li se înfățișa și atunci cu chip de zîna minunată și-i muncea noaptea toată sugindu-le vlaga că ajunseră, mîndretele de feciori, galbeni ca ceară și costelivi ca niște cîini de pripas și nu mai erau buni nici să păzească gîștele. Iar fetele toate se uscau așteptînd pețitorii care nu mai aveau ochi decît pentru una. Așa intrără mamele în griji, dar se temeau și nu știau ce să-i zică sau să-i facă nepoatei vrăjitoarei. Pînă cînd, într-o noapte, stînd baba de veghe în pod, a zărit mare vîlvătate dinspre casa Anei. O presimtire a cuprins-o, a coborât și pentru prima oară de cînd o știa lumea, a pornit pe uliță în jos. Toți s-au risipit în fugă din

calea ei. Casa era prinsă de foc din toate părțile. Atunci a poruncit flăcărilor să încremenească. Apoi a pășit înăuntru. Ana și ei au fuseseră toti hăcuți că nu se mai deosebeau unul de altul; toate lucrurile din casă erau rupte, sparte și împrăștiate că nu mai puteau alege unul întreg. Singe și fum. A scotocit pînă a găsit printre niște cuveruri și scoarte învălmăsite, vinăt și umflat, dar neatins de secură, un pui de om nu mai mare de un cot.

L-a înfăsurat la iuțeală în cîrpa ei neagră, l-a luat sub cojoc și, din poartă, a slobozit cel mai greu blestem pe care îl rostise de cînd se știa: să piară de fier ascuțit făptașii omorului și toți de un singe cu ei, atît cei în viață cît și cei ce vor mai apuca să se nască, să se stingă neamul lor, așa cum se vor stinge în zori flăcările de pe casa Anei moarte. În urma ei, casa a ars pînă la pămînt și zorii au găsit locul de spaimă, gol și negru.

La scurt timp, a început în sat o zaveră cumpălită. Între casele a doi fruntași rămasese, după zi dire, un loc al nimănui, nu mai lat de trei palme. De-o vreme se tot întimplă că unii și alii, treceind spre casa noaptea bătuți, să-i facă nevoie în despărțitura care-i facea nevăzuți cu fîntunecimea ei, și, în plus, îi sprijinea de ambele părți dacă nu se puteau sprîjni pe picioarele proprii. Atunci unul dintre cei doi vecini închise locul cu un gard; să nu-i mai spruce bețivanii casa. Celălalt, cînd văzu gardul gata, se socotî înfruntat și, ca să nu iasa el micșorat din asta, îl făcu tăndări și își slobozi el însuși nevoile acolo, în vîzul lui, ocărindu-și vecinul spre haza celor adunați ca la urs. Drept răspuns, își găsi a doua zi grădina răvășită și cu împrejmuirea la pămînt. După asta, murîra otrăvite orătăniile din curți, appi cîinii.

Își spurcăra pe rînd fintinile, își înjură pereții și-si sparsera geamurile. Într-o noapte, grajdul unuia lăua foc și arse cu boi cu tot. Apoi începîră să se vineze prin sat. Pînă cînd, într-o noapte, cine nu trebuia a primit o secură în moalele capului. Asta a pus pe picior de război tot satul, împărțit în două. S-au tăiat și s-au rupt bărbații, s-au

mușcat și s-au sfîșiat femeile pînă cînd din stirpea ucigașilor Anei nu au mai rămas decît doi copilași în pernă: un băiețel și o fetiță. Atunci, deodată, li s-au deschis oamenilor mintile și au azvîrlit îngroziți uneltele ucigașe: blestemul babei lucrase. Vrajba fiind stînsă, cei doi prunci au fost luati și crescuți de străini cu milă și îngrijorare; oare aveau să patimească și ei?

Băiatul se dovedi ager la minte și a fost trimis la școală în orașul din apropiere. După ce a terminat liceul, și-a găsit o slujbă bună la fabrica de piine. S-a însurat repede și tot repeade a făcut doi copii. Slujba mergea bine, a ajuns șef de depozit. Și-a vindut pămîntul din sat și și-a luat mașină. După alți cîțiva ani de prosperitate a început să și clădească la intrarea în oraș casă mare, cu etaj, dar n-a ajuns să o vadă cu acoperișul pe ea. Într-o simbătă s-au urcat cu toții în mașină și au plecat să-i vadă pe batrini. În cîteva minute au parcurs cei 30 de kilometri pînă la Rîpa Neagră - o ruptură a scorței căscătă adinc în dreapta șoselei - și chiar în acel loc mașina a prins o bală de ulei, a derapat și s-a rostogolit în prăpastie.

Fetei nu i-a plăcut școala. După cîteva clase chinuite a rămas acasă, pînă cînd părînii adoptivi i-au găsit de lucru la oraș. Dar nu i-a plăcut nici munca. A fugit din sat și a început să bată drumurile fără țintă, hrănîtă și îmbrăcată de șoferii în camioanele căror vagabonda. Pînă a fost reținută la un control și s-a văzut obligată să se angajeze într-o fabrică, într-un oraș mare, plin cu o mulțime de locuri îspititoare, pe care a început să le frecventeze cu frenzie. Așa a ajuns să cunoască un insuciuiri, tare vorbăret și vesel, cu care s-a distrat de minune și care i-a oferit o sumă imensă, în credibila pentru cîteva ceasuri petrecute împreună. Nu și-a dat seama că respectivul o cumpărase de tot, după legea lui, și a doua zi a plecat de la el senină și neștiutoare, a găsit un alt tu ciuriu și nu a pricoput nici în ultima clipă de ce primul, după ce

a găsit-o cu celalalt a înjunghiat-o în același hotel în care o iubise.

Alt lucru care s-a întimplat după tâierea Anei a fost că în curtea vrăjitoarei a început să se audă glas de copil: o fetiță pe care baba o striga tot Ana și care, făcindu-se măricică, a început să iașă prin sat, spunând, cui o întreba, că e Ana-mică, fata Anei. Uneori sătenii o veau pe Ana-mică urcând pe Dealu'Ars și, dacă unii îndrăzneau să-i ceară socoteala despre ce face acolo, ea le răspundea că merge să caute iarba fiarelor, cheia zinelor, cu care poți deschide orice incuietoare. Baba, al cărei blestem era cunoscut și temut de toți, nu se mai arăta. Și nu a știut nimănii cînd să dus la dracii ei din întunericul subpămîntului, pentru că numai Ana a avut grija ei pînă să încidă ochii și singură a petrecut-o apoi - după cum îl lasase vrăjitoarea cu limbă de moarte. În prima noapte de veghe a dezbrăcat-o și i-a ars hainele și sculele. Peste zi a scăldat-o în apă de ploaie neîncepută, în vechiul cazan de sub streașină. În noaptea a doua, după asfintitul lunei, a înfășurat-o în cergă curată, a luat-o în spinare și, călcind încet să nu o simtă nici cînii, a cărat-o prin vadul sec în sus pînă în zori, cînd a ajuns cu povara la despiciatura de sub deal: o gropă înălțată cu însăpînătoare poveste, numită prin sat "Gaura dracului", unde nici flăcăii cei mai curajoși, nici copiii cei mai neastămpărați n-au putut intra pentru că oricîtă înverșunare sau nesăbuință i-ar fi trimis, aburul fierbinte și împușt, care țisnea pe acolo în răstimpuri de neghicit și de nesocotit din măruntale pămîntului, îl risipea îndată. Peste zi a stat ascunsă alături de leșul babei în gura de iad, ca să nu fie cuniva văzută, și noaptea următoare a săpat. La fel încă o zi și o noapte, pînă aproape de răsărit cînd, ruptă de oboseala, de foame și de sete, după ce și-a tras sufletul puțin, să tîrzi afară din groapă și a împins pămîntul peste moartă, fără a-i pune cruce sau vreo piatră, fără a-i însemna în-

nici un fel trecerea la cele veșnice. Numai că baba îi poruncise ca, odată ajunsă la "Gaură", să-i arunce leșul în întunericul fără fund și să se întoarcă degrabă în sat, fără a mai privi înapoi, iar porunca din urmă fusese pecetluită cu groaznic blestem și de blestemul ei nu scăpa nimănii. Pe vremea aceea, Ana era o femeie în putere, cu roșu în obrajii, robustă și vioaică ca toate femeile de la munte. La puțin timp după moartea babei însă, a început să-i pice dinții și părul, să-i se înfunece pielea și să-i se strîmbe oasele și, peste toate, parcă i-ar fi luat Dumnezeu mintile: o vreme vorbea în dodii, ridea, tipă și plingea fără rost, altele nu vorbea deloc, îngăimă niște gîjiile și lălăia cînd o apucau furile.

De la moartea vrăjitoarei s-au scurs ani. În urma ei n-a mai rămas decît nepoata-sa Ana, acum tot băbă, schiloadă, diformă, hidă, cu limba legată: nebuna satului. Cei bătrîni, cînd trece pe lîngă ea, își fac cruce și se roagă pentru copiii și nepoții lor, unii îi mai aruncă ceva de mîncare în poală, iar pustii o pîndesc cu curiozitate și cu teamă, tipă la ea de după colțul casei și doar cei mai curajoși se încumetă să arunce cu cîte o pîatră, dar fără a îndrăzni să o atingă, ci doar ca să o sfîrnească.

Intr-o vară a poposit în sat o echipă de cercetători cu tot felul de instrumente și aparate care au stîrnit tare curiozitatea sătenilor, spunând că subsolul zonei ar fi bogat în zăcămintele pe care ei au sarcina să le prospeteze. După ce au sondat în mai multe locuri, au anunțat că satul stă pe un strat de cărbune care va intra curînd în exploatare. Intr-adevăr. Au început construcțiile aferente, să asfaltat o derivă din șosea, au apărut în scurt timp sute de muncitori, specialiști și, într-un an, se lucră din plin. Sătenii erau aproape toți angajați la mină, pămînturile le rămineau nelucrate, animalele le cam uitaseră, dar cîştigau bine, erau mîndri de nouă lor viață. Să deschis un săntier și pe Dealu'Ars. Acolo nu au fost repartizați localnici, ci numai muncitori specializați, de prin alte părți. Aceștia au ridicat re-

pede un turn scurt și gros, de beton, de care apoi nu s-a atins nimănii pentru că l-au înconjurat cu mai multe rînduri de garduri înalte de sîrmă și l-au fecerat cu lacăte mari. Apoi au început zile grele pentru minerii. Galeriile, oricît de atent consolidate, se tot surpau, lucrările de consolidare înghițind timpul pentru înaintare. Se lucra cu avint și sacrificiu, dar accidentele începură să-i sperie pe oameni, mai ales pe tânării nedeprinși să muncească fără dogoarea soarelui pe spinare. Prăbușirile, frecvente, goniră pe mulți. Dar cei rămași se îndrjeau să fie mai tari decît piatra, oricît s-au străduit niște ortaci necunoscuți, fie în birtul coloniei, fie în abataje, să-i convingă să se lase păguba că astă nu-i mină, e mormînt cu ascensor. În fine, niște speciaști pe care nimeni nu-i văzuse să fi coborât în subteran au hotărât închiderea minei pentru imposibilitatea asigurării securității lucrătorilor, singura vină rămnind a rocii, care se dovedise prea friabilă. Mina s-a închis, strânnii au plecat, iar localnicii s-au îndreptat spre oraș unde, cu banii cîștigați sub pămînt, își cumpăraseră apartamente în blocuri, unde nu mai trebuia să care apă, să tăie lemne, să robească ziua întreagă. Satul, părăsit încet-încet, s-a strîns în sine, s-a uscat și a căzut ca o floare moartă, finețele necosite s-au sălbăticit, livezile s-au frînt sub rodul necules, casele nelocuite au început să se năruie cotropite de bălării, pînă și crucile din cimitir au căzut sufocate de ierburi înalte. Dealu'Ars a rămas uscat, pustiu și sterp, cum a fost întotdeauna și doar Ana nebuna îl urca gîsfind și șoptind doar ea știa ce. În sat mai rămăseseră doar ea, cînii fără stăpin, care zăcea nemîșcați ziua întreagă la soare, în praful drumului, că puteai să calc pe ei și moșii, care ieșeau seara să se așzeze, sprijinindu-se în bețe, pe bânci, lîngă porțile unde, pe vremuri, îi aşteptau la acel ceas feltele, astăzi doar umbre. Se obișnuiseră într-atit unii cu alții încit pierduseră demult și socoteala zilelor, toate fiind la fel.

In acea liniște de mormînt s-a întimplat un lucru: într-o noapte a coborât dinspre Dealu'Ars,

urlind și bălăbăndu-se, o arătare diavolească înconjurată de o lumină verzuie care ieșea din ea și care se prelingea pe jos în urma-lăsind o diră ca un abur strălucitor; ciumii său risipit tremurind și schelălăind, bâtrinii au coborât obloanele și au uns zăvoarele cu usturoi să nu intre strigoiul. În noaptea aceea nu a dormit nimeni. Cu luminările aprinse, crucindu-se și scuipindu-si în sin să-i amintit de baba Sofica; numai sufletul ei păcătos s-ar putut întoarce într-o aşa groaznică vedenie. De dimineață, dar numai după ce s-a lumenat bine, au îndrăznit bieții oameni să se miște. S-au strins în mijlocul satului să se sfătuască. Știau din moși-strămoși că, dacă sufletul vreunui virindur cururatului se întoarce din negura cañelor veșnice să întinute printre cei vii, nu-l poti trimite înapoi, pînă nu îngigli un fier ascuțit în inima mortului. Dar unde să fie hoitol babel? Nimeni nu știa când se săvîrșise și pe unde i-or putrezi oasele bleste-

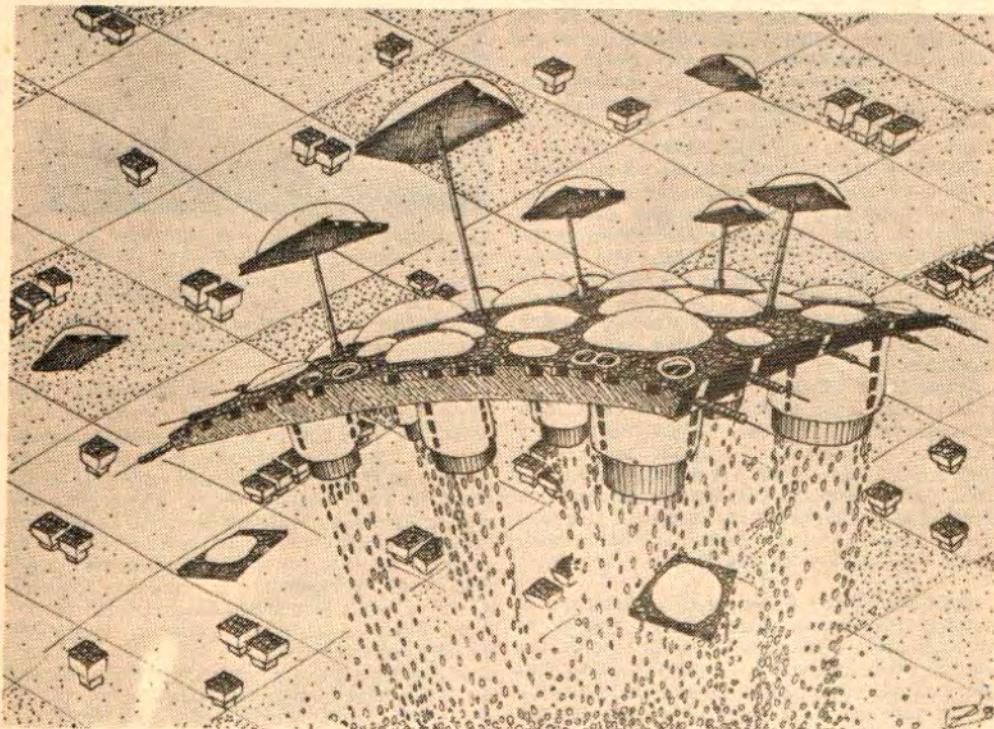
mate. Singura care ar fi putut să-i ajute era Ana nebuna. Dar nimeni n-o mai văzuse de niște zile. Cineva trebui să-o caute pe la casele părăsite în care se adăpostea noptile. Cine? Pînă la urmă se hotărîră să pornească toți, însă mai întîi să treacă pe la biserică să ceară sprînjen și ocrotire Înalțului. În sfîntul lăcaș nu a îndrăznit să intre nici preotul cel tînăr, proaspăt repartizat. Pentru că pe pragul porții zacea Ana nebuna, adică ce mai rămăsese din ea căci zdrențele de haine și pielea ei erau topite ca de un foc mochnit și din grămadă aceea vîntul ridică un praf subțire și puturos. Ieșea oare diavoul, din ea? În ușa bisericii...

Intr-un ceas au ajuns la fața locului o mașină a Miliției - alertată prin telefonul Primăriei, singurul din sat - și o dubă verde. Milițienii au îndepărtat țăraniții întuiți acolo de frică și de curiozitate, și din dubă au coborât niște oameni cu șorțuri mari, cizme și mânusi, care au strins rămășițele babei într-o pungă

mare pe care au închis-o într-un cuțîr, apoi au pornit pe deal în sus. Aveau să găsească lacătele mari imprăștiate pe jos și cilindrul de beton cu ușă groasă de plumb larg deschisă. De atunci înceace nu s-a mai întimplat nimic.

*

După baia de praf din Câminul cultural, unde s-au produs toți artiștii amatori din sat, domnii doctori au fost invitați la o masă tovărăsească - ocazie cu care și-au cam dat în petic, de vină fiind răchia slabă de altfel, acră și afumată, dar băută cu cană, că aşa se obișnuiește prin partea locului. După ce au confundat zupa cu moarea, sarmalele cu melșpaisul și oborul cu grădina, stimabilii s-au urcat în microbuz mai veseli și mai gălăgioși decât la venire. Atîta doar, că după cîțiva kilometri i-a răpus somnul.

Aquarelă de PETRU ZMED

ALEXANDRU și
OVIDIU PECICAN

Zboruri, fel de fel

Planeta a fost construită în straturi succesive, ca un burete cu zeci de mii de găuri și coridoare. Acest miez ce preluase din calculele arhitecților sistemul de gravitație și mișcare astrală spre suprafața stelei (ea însăși, atunci, în prima fază, doar un platou desertic spongios) - era înzestrat cu sute de mii de trape, uriașe chepenguri pe unde locuitorii intrau și ieșeau, zorii de o perpetuă goană, de o adevărată febră a construcției... În fond, totul părea opera unei cîrtițe uriașe, diabolice, care își săpase, ca într-un miez gigantic de ceară, milioane de galerii și cuiburi, comunicind unele cu altele într-o rețea haotică. Mai tîrziu, cînd grosimea planetoidului a crescut suficient și centrala gravitațională a putut atinge forța planificată, a fost fixat un strat atmosferic; rarefiat la început, ulterior mai dens, cu nori, vapozi și curenti de aer, totul permîșind dezvoltarea acolo, pe stratul de humă artificială, a unei vegetații luxuriante. În scurt timp, prin schimbul de oxigen și bioxid de carbon s-a declanșat formarea unui „inel viu”. Locuitorii rămîneau pe mai departe jos, în nesfîrșitele hrube, piețe și mausoleuri. Luminile artificiale nu reușeau să le facă mai calde, dar o dată intrate în singele și memorii lor, le deveniseră dragi și indispensabile. Aceștia au fost strămoșii noștri. Sîntem mostenitorii unei tradiții și civilizații demne de cinste. Va trebui să o purtăm pînă spre zările îndepărtate, ori poate apropiate, cînd conform testamentului Marelui Idu, noi, urmașii, vom sparge miezul tărimului nostru pentru a scoate de acolo instrucțiunile Marii Taine.

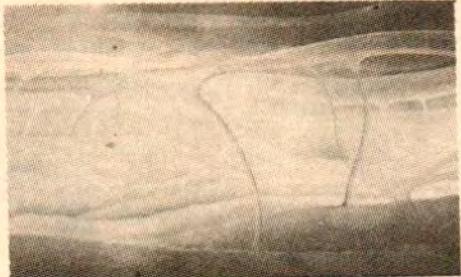
Ca printr-o poartă divină vom trece cu ele definitiv în lumea de unde am venit spre perfecțiune și înțelegere...

Voceau curge lin, urcind pînă sus, către capătul amfiteatrului, unde studenții mai nonconformiști cliopesc adormiți, plăcîști de slăgăruș cu care profesorul de patriciști li „omorâ” la începutul fiecăruia stagiu. Unii își aruncă biletele, dindu-și înțîlnire pe marele stadion, fiindcă în acea dimineață urmează să se deschidă - cu cit fast!... - cele săse centuri olimpice. Între ele, poate cea mai impresionantă e a jocurilor de zbor...

Coridoare lungi... Si pe pereti - ecrane redînd imaginea unui stadion acoperit de o cupolă gigantică, sub care plutesc nori albiuri. În tribune stau sute de mii de oameni. În mijloc, pe gazonul pre-sarat cu zeci de indicatoare viu colorate, din loc în loc, se vad sportivi și sportive în costume albe avînd pe piept diverse simboluri. Alături de fiecare se află antrenorul. Rolul lui aici, pe teren, este de

a-l ajuta pe concurenți să cadă în somnul atît de necesar executării numărului. Căci, deși participantul **visează** zborul de concurs, acesta are loc **cu adevărat** sub ochii mulțimii de spectatori.

Sînt zboruri de diverse categorii: de viteză, artistice ori din acelea unde se punctează pur și simplu înălțimea sau durata menținerii în aer. Sînt zboruri individuale, perechi, zboruri mixte ori colective, confind ca impresie de ansamblu. Toate au însă pentru performer un mare grad de pericolitate, căci la cel mai mic zgromot el se poate trezi și cădea pe gazonul rece. De aceea, zgomotele sunt cu desăvîrșire interzise. Publicul își exprimă admirația prin aprinderea lanternelor cu schimbă-

tor pentru trei categorii de culori: roșu, galben și verde, corespunzător calificativelor: „extraordinar”, „foarte bine”, „bine”. După fiecare program executat sub cupolă, o baie cromatică inundă totul. Doar uneori, atunci cînd vine un maestru își încheie programul, întreg stadionul se scaldă într-o splen-didă lumină stacojdie.

Pe un ecran aflat în marginea stadionului, într-o linie de desăvîrșită, apar înscrise numele perechii următoare. Cei doi, el și ea, avansează pînă la start: un tînăr brunet, cu ochii strălucitori și o sânțenie cu ochii verzi, a cărei talie pare gata să se frîngă de atîta fragilitate. Semne de admirăție împinzesc tribunele... Peste tot se aprind lumini albe, fiindcă perechea e cunoscută pentru frumoasele ei programe de zbor. Antrenorul și un membru al juriului verifică echipamentul concurenților, doctorii le fac un scurt test antidoping, apoi se retrag. Acum linia este într-adevăr perfectă... Întreg stadionul a încremenit. Cei doi iau poziția de somn, unul lîngă altul, mină îmă mină. Un exercițiu special de concentrare le regleză respirația... După cîteva clipe, trupurile li se destind, ochii închiși pînă rapid, aproape înseuzabil... Somnul propice zborului se instalează lin și adînc.

Cronolit

Roata se învîrtește, mîinile mîngîie piatra fluidă a lutului, degetele apasă, modelează. Roata se învîrtește, lutul amestecat și frâmîntat păstrează atingerea mîinilor omenești, tinere și bătrîne totodată. Chipul omului poartă pecetea tuturor timpurilor, un chip de copil și de bătrîn, cu trăsături curate, dar cu obrajii ridăți, cu priviri inocente și părul de nea. Iar în ochii lui se perindă reflexele timpului nesfîrșit, trecut și viitor deopotrivă se amestecă neîncetat.

Astfel - spune legenda - sa născut cronolitul, din lutul mîngîiat de veșnică trecere a rîului, din mîinile omului, spălate în lungul rîu al vremii.

Piatra de timp să dovedit a fi un material ușor și rezistent, elastic, omogen și izotrop. Poate fi topită, turnată, laminată, strunjîtă, clădită, tăiată, lipită. De la bun început a fost folosită la o seamă de construcții, numai unele fanteziste.

Oamenii și-au dat repede seama de influența stranie pe care cronolitul o are asupra timpului. Mult mai frîzu au încercat să înțeleagă natura acestei influențe.

Zidul timpului a fost prima mare construcție executată din cronolit. În preajma sa vremea își încetează goana, ceasurile bat mai rar și se zice că devîr mai înțelept. Se mai spune că mesterii care l-au ridicat continuă încă să lucreze la capetele sale - de vor fi existînd.

Temporelieful - una din aplicațiile aparent minore ale pieriei de timp. E vorba de o tehnică artistică, un fel de sculptură în cronolit. Scenele reprezentate în temporeliefuri prind viață încă din perioada executării operei, evoluind și schimbîndu-se neîncetat. Sculptorii continuă uneori să lucreze ani de zile, adăugînd mereu alte personaje, alte scene, alte episoade. După o vreme, temporelieful scapă de sub controlul autorului, personajele și decorurile combinîndu-se în continuare în noi

Deodată, trupurile se ridică - mai întîi încet, după aceea săgețînd spațiul de sub cupolă ca două păsări de lumină... Acolo sus încep să curgă volutele unui balet straniu, de-o frumusețe fără egal, tăind respirația celor din tribune.

Spectatorii privesc cu sufletul la gură. Figurile sunt grațioase și îndrăznețe, periculoase pentru protagoniști.

Deodată, din preajma uneia din porțile secundare ale stadionului se aude o tuse scurtă. Toata lumea tresare și întoarce capul... Un bătrînel ciudat privește cu ochi siropoși evoluția „zburătorilor”. Tîne o mînă pe piept, vrea să-și dreagă glasul. Din gît îi mai scapă o horcaială... Cei din jur îi

episoade, la nesfîrșit.

Unii autori au încercat - zadarnic - să pătrunda în propriile temporeliefuri, executate la scară naturală.

Fintina timpului - un monument cu înfățișare simplă, sobră. Nu e decît un foraj foarte adînc, captușit cu piatră de timp. Si în acest caz se crede că mesterii continuă să lucreze, undeva în adîncul fintinii. De altfel, este caracteristic faptul că, de cele mai multe ori, autorii construcțiilor din cronolit nu le sfîrșesc niciodată ci, rătacind în labirîntul timpului, continuă să le creeze și să le re-creeze.

Cît despre fintina timpului, a dobîndit o faimă cu totul neprevăzută, devenind loc de pelerinaj, templu și sanctuar. O dată cu trecerea vremii, în fintină se aruncau tot mai mulți oameni cărora nu mai le început, și pentru puțin timp, li se spus sînucigași.

Podul peste timp - o splendidă construcție inginerescă, se desfășoară zveltă, susținută de un singur arc. Mergînd alături de pod, se pot măsura o mie de pași între capetele sale. Dar cel ce pornește pe pod nu poate ști cît de lungă îi va fi călătoria. Între cele două limite, lungimea podului e mereu schimbătoare. Deși drumul are un început și un sfîrșit, durata sa rămîne neștiută.

Cronopolis - oraș ridicat ca o ultimă încercare a oamenilor de a înțelege cronolitul, tăind în miezul lui. Un microunivers de străzi, ziduri, creneluri, subterane, palate. Dar, prin însăși natura sa, cronolitul este incontrolabil, căci schimbările pe care le provoacă în structura timpului sint cu total aleatorii. Rătacind pe străzile din Cronopolis, vom putea ajunge în orice loc, în orice vreme, oriunde, oricînd. Mergînd însă un timp suficient de indelungat, ne vom întoarce la punctul de plecare.

...Asemenea timpului, în spiralatul lui virtej.

fac semne disperate să înceteze. Dar trupul bătrînului se zguduie de o tuse convulsivă, seacă. Sunetele sint din ce în ce mai puternice, provocînd valuri de spaimă în tribune.

Sub cupolă, printre norii albului, perechea are o trezăre bruscă. Cei doi par să se fi lovit de un zid nevăzut. Zborul se fringe. Trupurile se prăbușesc vertiginos... Pe la mijlocul distanței se aprînd și încep să ardă, ca două bucăți de celuloid... În iarbă poposesc abia niște firisoare de cenușă care, la rîndul lor, se pulverizează în tipăratul reunit al sutelor de mii de spectatori.

Lîngă poartă, vacarmul acoperă trupul bătrînului călcat în picioare de mulțimea agitată.

Sub cerul ca de plumb

Pornim toti trei la plimbare: Dan, Sandu și eu. E o zi de toamnă timpurie, plouă mărunt și norii ce-nuști sint joși de-i poți atinge cu mină.

- Astă-i vreme de plimbare?!
- Poate se-nseninează...
- Crezi?! Nu vezi cerul astă? Parcă-i de plumb!
- Vrei să zici că: **a)** e de culoarea plumbului?
- Sau pare că te apasă ca plumbul?
- Ori poate **c)** conține particule de plumb?

Jocul îl inventasem eu. În cele mai diverse situații, fiecare din noi propunea cite o semnificație - **a**, **b**, **c** - mai mult sau mai puțin apropiată de cea curentă. Urmăru discuțiile - amestec de logică și fanterie - în favoarea uneia sau alteia dintre variante.

De data asta nu ne lungim cu vorba, fiindcă ploaia tocmai se întețește și căutăm să ne adâpostim. Intrăm la un cinematograf. Imediat după generic, ne dăm seama că mai văzusem filmul, cu alt titlu. Ne plăcăsim. La un moment dat, băiațul îi spune fetei ceva despre „părul ei de aur“. Începem comentariile:

- **a)** Vrea să zică „de culoarea aurului“?
- Eu zic că **b)** părul ei e o veritabilă comoară, deci...
- **c)** Ba eu cred că tipa poartă o perucă din fir de aur!
- Varianta **a)** e cea mai plauzibilă.
- Hm... Nu sint convins... Cei mai mulți nu știu care e adevarata culoare a aurului...
- Ce să-ți spun! Parcă pericile de aur s-ar găsi pe toate drumurile...

Ne umflă risul. Cîteva capete se răsucesc spre noi, le bănuim privirile dezaprobatore. Ne hotărîm să ieșim.

Afără ploaia se linăștise. Nu facem doi pași și îl întilnim pe Tibi.

- Hă, hă! Uite-i pe cei trei mușchetari!
- Nu văd ce-i de ris...
- Arătați ca niște miște plouate!
- **a)** Oare o miță plouată arată mai rău decit un alt animal aflat în aceeași situație?
- Nu, nu. Adevarul e că **b)** pisica se ferește de apă. Deci o miță plouată nu vezi în fiecare zi. Darămite trei!
- **c)** Știi, pisicile sint animale foarte curate, se spălă întruna. S-ar putea ca printre-o confuzie...
- A, nu, nu e același lucru „spălat“ și „plouat“.
- Atunci crezi că...
- Mă, voi ați cam luat-o razna. Pe el îl știam mai de mult (arată spre mine), dar văd că e contagiios... Hai noroc, că mă grăbesc.

Incepe să se însereze, așa că întindem și noi pasul. La ora opt, Doru ne așteaptă la o canăstă. Ca să scurtăm drumul, o luăm prin „Pădurice“ - un pilc de arbori din marginea orașului, cu o poiană unde vara jucăm fotbal. Tocmai străbateam poiana cind observăm mai întâi o lumină ciudată, apoi frunzele veștede și udă se înalță învîrtejite, se pornește un vuiet surd, și cind ridicăm privirile vedem astronava care coboară lin, într-o lucire metalică, stinsă.

- Cred că **a)** suntem pe cale să primim musafiri...

Zîmbim, o clipă doar. Se pare că de data aceasta cele trei litere nu ne vor mai ajunge. S-ar putea chiar ca întreg alfabetul cunoscut să nu ne ajungă.

ADRIAN CHIFU

HGWELIS

Drumul spre casă

Bâtrînul domn luă ceasul, agățat de un lăncișor, și cu mișcări încete trase micul mecanism exact în momentul cînd acesta arăta ora șase dimineața. Nici un minut mai devreme sau mai tîrziu. Și, imediat după aceea, punind ceasul în buzunarul stîng de la haină, luă bastonul, același baston, sprijinit de același cuier și, coborînd scările casei, clădite undeva în negura timpului, cu treptele tocite de atîtea coborîri și urcări matinale, porni cu pas egal spre parcul ce părea că nu se schimbase de sute de ani.

În altă casă, în aceleași condiții, un alt domn, ai căruia ani erau prea mulți pentru a fi numărăți, pornea, trăgînd după el uriașul Doberman, atins și el de bâtrînețe, purtîndu-și picioarele spre aceeași întă.

Se întîlniră, ca de obicei, la intrarea în parc. În centrul orașului, marele ceasornic bătea ora șase și un sfert.

- Bună dimineața, domnule A!
- Bună dimineața, domnule M!
- ... Ceva nou?
- ... Ca de obicei: nimic. Dar la dumneavoastră?

- ... La fel...

După care cei doi o porniră la braț, sprijinindu-se unul de altul, pe aleea pietruită, bâtrînul domn A bocânind ritmic cu bastonul, iar celălalt strigîndu-și în răstimpuri cîinele.

Bărbatul în negru tresări, legă la loc Dobermanul și începu:

- De fapt... am o noutate.

Celălalt se chinui să-și amintească ultima dată cînd amicul său se abătu cu bună știință de la ritual. Nu-și aminti.

- Am auzit aseară la radio... M se opri indecis.

- Ziceți, domnule M!

- ... Însă n-am prea înțeles, dar...

- Ziceți, domnule M!, repetă bâtrînul A, agățîndu-și bastonul de antebraț.

- ... Totuși ceva am prîceput...

- Ziceți, dom...

- Cum să vă explic?... vedeti dumneavoastră... copacii aceștia... și bâncile... și aleea... tot ce vădem noi... de fapt nu sănt.

Domnul A îl privi încruntat.

- Adică... sănt... sănt timp... toate... aşa cum se învîrt acele ceasuluri arătînd ora... aşa și..., tăcu încurcat, regretînd că pornise să discute un subiect ce îi era total necunoscut.

- Da..., incuvîntă celălalt, începînd din nou să bocâne cu virful oțelit al bastonului.

Ajunsă la capătul aleii și o cotîră spre stînga, îndreptîndu-se spre podul peste rîul ale căruia ape păreau a fi mereu aceleasi.

- A!, reluă M. De fapt cred că voi am să spun cu totul altceva...

- Ziceți, domnule M!

- Savanții au descoperit că în lume se întîmplă o... un... un fenomen nemaiîntîlnit... o furtună care transformă fața pămîntului... o furtună...

- Da, aprobată domnul A.

Pășeau deja pe pod.

Mai făcură cîțiva pași, apoi, într-un gînd, se oprîră.

Bâtrînul în negru scoase ceasul și, privindu-l cîteva secunde îl duse, scuturîndu-l, la ureche. Încremeni. Ca un resort, celălalt îl repetă întocmai mișcările.

- Ciudat, s-a oprit ceasul!..

- Si doar azi-dimineață l-am tras...!

Acele ceasurile arătau șase și jumătate.

Ormul în gri își mai fixă cîteva clipe relicva de familie, după care, cu un gest neglijent, o pușe într-un buzunar.

- Si... la ce rămăsesem?

- La furtuna aceea...

- Ei, dă... mi-am și adus aminte cum îl spune: furtună spațio-temporală.

- A!, făcu domnul T.

- ... aşa au denumit savanții fenomenul...

- A!, repetă celălalt, infundîndu-și căciula peste urechi.

Pașii fremătau pe nisipul acoperit cu zăpadă al plajei. Se îndreptau spre mare.

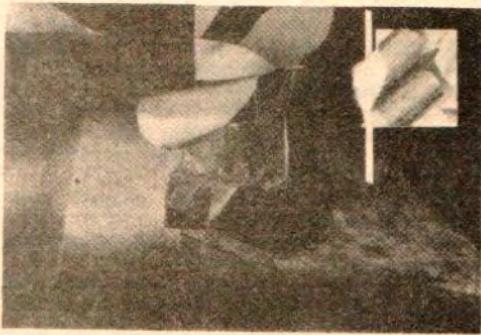
- Bine că măcar nu e vînt, se abătu de la suibici bărbatul în gri.

- Dar ninge!, protestă domnul T.

- Ei... puțin, aşa..., și celălalt întinse palma pe care se așeză lin un fulg.

- Si... cum se numea emisiunea?, deveni brusc interesat T.

- Nu știu. I-am dat drumul după ce începuse...,

Celaj de TRAIAN ABRUDA

aproape că se scuză bărbatul, strîngind mai bine servietă sub braț. Probabil că era ceva special.

- Sî... parcă tot n-am înțeles mare lucru...

- Nu-i de mirare: nici eu..., ba mai mult, nici să-vanții ce au descoperit chestia nu erau prea siguri pe ei.

- A!

- Totul, absolut totul, nu-i decit o ipoteză, o simplă ipoteză.

- A!

- Sî nu va fi luată în serios decit atunci cînd să-vanții aceia vor aduce în sprijinul ei dovezi...

- A! Sî... tu... ce crezi?... E... adevarat? se aplecă T spre el, privindu-l curios.

- Eu? Bărbatul zîmbi. Nu ştui... Nu cred nimic pînă nu văd, apoi roti privirea, de altfel zi și tu, observi ceva anomal? Ceva... nelalocul lui?

Domnul T simți că i se încrîncenă spatele, privi speriat în jur.

- Sî, reluat celalalt, să tî-o spun drept: Nu cred nimic! Totul este o scorneală de-a lor.

- A!, aşa e bine... - aproba, dînd energetic din cap T.

Trecuseră cîteva minute bune și tinărul în blugi își deschise umbrela, obligat de ploaia ivită pe nepusă masă. Celalalt se adăposti cum putu mai bine, aplecîndu-se.

In scurt timp praful drumului de țară se transformă într-un noroi că se poate de lipicios.

- Parc-am ştut!, chicoteli călare pe rûdă.

- Eh! Ai ştut pe naiba!, îl îngîna tărăganam amicul, silindu-se să evite gropile în drumul bicicletei. Era nou-nouă și nici lanțul nu era pus.

- Sî mai ia naibii umbrela aia că nu mai văd nimic! Cu tine la spital ajungem, nu acasă!

- Ba o să te duci tu acolo! Sî nu te mai mișca atîta de parc-ai fi dilui, c-acușî te dau jos și atunci să te văd! Tinărul ud leoarcă începu să pedaleze înversunat, prin rafalele de ploaie, privind încruntat lungul drumului, în scurt timp ajungind din urmă un tren.

- Aşa - aşa! Dăi bătaie!, tipă celalalt arătind punmul spre conductorul ce-i privea, clăinind îngrijorat din cap.

Intr-un tîrziu, extenuat, biciclistul încetini.

- Ei, și cum a rămas cu furtuna aia temporală?

- Mai dă-o naibii! Zi mai bine că e ceasul?

Tinărul E își duse reflex mină la piept, însă amintindu-și că ceasul se oprișe își continuă mișcarea apucîndu-se spasmotic de ghidon.

Bicicleta se dezechilibră.

- Ce faci, dracă?, tipă celalalt încercind să se redreseze, trecind în prealabil dintr-o parte într-alta a drumului și luînd la rînd toate gropile.

- Ce naiba să fac?

După alte cîteva minute ploaia torențială înceta brusc. Soarele matinal își făcu apariția la orizont, printre nori, scăldînd peisajul de vară într-o lumină înviorătoare.

- Păi să tot fie vre-o sase și jumătate... mai mult nu cred... Sî cînd au prezis aia c-o să aibă loc fenomenul?, rosti E după ce oprindu-se se dădu jos și-si scutură umbrela.

- Mai lasă-mă cu aiureala aia, de unde vrei să știu? Ce, mi-s oracol?

Dar bunică-tă ce ghicește în palmă?

Celalalt lăsa bicicleta jos și cu o înjurătură se luă după el.

Fugeau, mîncînd pămîntul, de o bună bucătă de vreme, ridicînd nori de praf în urma lor, atrângînd privirile drumetilor, ce zimbeau în amintirea unor vremuri trecute sau a suduielilor căruțașilor și soferilor.

Suflind din greu, copilul se trînti pe jos, la marginea drumului, privind înțât discul acela roșu ce facea corp comun cu orizontul.

Celalalt băiat sosi și el val-vîrtej, lungindu-se în iarbă moale.

- Uff, da' știu c-am fugit!, rosti primul sosit.

- Daaa! Sî cît mai aveeem! Încă de două ori pe-atîta!, zise cel de-al doilea copil, privind chioriș în lungul drumului, spre cetatea ce se profila neagră în zare.

- Sî aşa de dimineață! La sase am plecat de-acasă! Bine că nu m-a văzut maică-mea... că atunci să fi văzut...

Porniră pe drum în sens contrar coloanei din față invaziei.

- O să mă bată maică-mea acasă pînă zic imnul Litrei în zece limbi: uite cum arată tenișii, se plînsese un băiat, tîrindu-și încălțamîntea prin praf. Sî-i numă' a treia oară cînd îi iau la joacă.

- Da' sandalele mele? Sînt a cincea percheche într-o lună!, își dădu importanță celalalt și, pentru a-i dovedi că lui nu-i pasă, izbi cu piciorul o piatră ce ateriză cîțiva metri mai în față.

Tâcură.

- Sî cum a rămas cu furtuna aia temporară?, reluat băiatul cu teniș.

- Temporală, bă! Tem-po-ra-lă! Ce ești așa greu de cap?, îl ciocâni celalalt în simplă.

Mergeau inconștienți, din ce în ce mai repede, pe măsură ce se apropiau de cetate.

- Cică au dat tătarii iama în tîrgu' de pe Dealu' Surdului.

- Astea or fi semnele!, chicoteli al doilea băiat izbind cu nouă piatră.

Pe lîngă ei trecu în trombă un puhoi de călăreți agitînd în urlete de luptă coase și sabii.

Ochii băiatului cu teniș începură să strălucească visător.

- Cind o să mă fac mare...

- Ce-o să faci? Pe tine? Te-am văzut cînd te-ai băut cu ăla de lîngă croitorie; s-a uitat doar urît la tine și nu mai erai cale de doi kilometri. Halal!

Mergeau amindoi pe mijlocul străzii pustii, lumina roșastică de soare.

O ușă se deschise în stradă, lăsînd să iasă o femeie.

- M-am ars, maică-mea!

- Fricosule! Du-te!

- Unde-ai umblat, împielitătule, toată dimineață? Treci în casă imediat, că acușî îl chem pe tată-tu să te vadă cum arăți..., îl amenință femeia cu palma pe copilul ce o zbughi în casă.

- Salut!, îi strigă celalalt din urmă. Ne vedem din seară!

Băiatul cu teniș ieși în ușă, privi cîteva clipe soarele și zise:

- Dacă va mai fi!

CONSTANTIN
COZMIUC

HGWELLS

Accasă, prin nori

Nu cred că există bărbat care să fi făcut războiul și să nu fi fost fericit că a scăpat cu viață, măcar de-am socotii numai importanță pe care și-o poate da într-o discuție cu cei mai tineri, care nu se pot lăuda decât cu faptul că au făcut și ei armata. La un pahar, mai ales în prezența femeilor, subiectul alunecă inevitabil spre fapte de arme, multe din ele limitate la celebrul „I-am arătat eu sergentului!”. Știam asta, cine nu o știe, dar nu i-am putut împiedica să discute nici despre fotbal (un subiect îngrozitor de plăcitos), nici despre cum au făcut armata, ce i-au spus sergentului și, evident, despre război (subiect enervant cind nu poți participa decât ca spectator mut de admirare). Am încercat o alternativă devinând discuția spre doctori, dar pe mulțume lor am cîștigat că e mai bine să-i las în pace. Așa mă enervam numai eu. Deh, spirit de sacrificiu, sănătate și trăire.

M-am intors cît mai tîrziu, tocmai povestea Alex. De fapt, era ziua lui, ieșea la pensie, lăsînd în spate ani grei în serviciul aviației civile. Se ține bine, e și normal cu viață ordonată pe care o duce.

- ... am avut multe întîmplări în război, ca pilot de vinătoare, accidente la sol, lupte aeriene, aterizări forțate - am fost doborât de două ori - însă cea mai stranie întîmplare am trăit-o în timp de pace, într-un zbor banal deasupra Caransebeșului.

Pe Fred, cu care am zburat atunci, l-am cunoscut puțin timp înainte de 23 August, pe un ae-

roport de lîngă Ploiești, la popota ofițerilor. Eram cu niște amici, piloti și ei, în culmea veseliei; venind dintr-o patrulare, am doborât un vînător american care nu știa ce căuta singurel prin partea locului. Mă rog, aveau ei ce aveau cu rafinăria noastră de acolo, dar astăzi știe toată lumea. Cum eu i-am făcut felul, vă dați seama că eram cel mai în formă dintre ei. Știi cum e - și tuți îl privesc cu o complicitate nostalgică - toată lumea vine cu paharul în mînă: „Bravo, mă. Lai facut arșice”. Unul singur m-a tras într-o parte și m-a întrebat săptit: „Pilotul a scăpat?”. Cred că da!, i-am răspuns - „Am văzut parașutindu-se”. „Sper să nu-l prindă ăia din Gestapo”, mi-a săptit. Nu i-am răspuns, nu-l cunoșteam, putea fi un provocator, pe vremea aia era plin de ei.

Scandalul era în toi, lumea ajunsese la halul de veselie în care tu și vorbesc și nimeni nu ascultă, cind ușa s-a dat în lătură și a apărut americanul, încadrat de un locotenent de la noi și de un sergent de la pifani, din paza aeroportului. Tuți au amuțit. Era un tip înalt, bine făcut, genul de băiat-bun-care-trage-iute de prin film.

- Hello everybody! My name Fred. Not Astaire, but Boyle May i sit down? I'm very tired! Could! Drink too?

Să așeză punind mâna pe primul pahar pe care l-a găsit plin. Tuți am rămas incremenți. Din multime se auzi o voce târăgână:

- Ce zisă mă, astăzi?

- Zice că-l cheamă Fred Boyle, nu Fred Astaire, că-i foarte obosit, că vrea să stea jos și să bea ceva cu noi, că ne salută pe toti. Le-am tradus aproape fără să-mi dau seama.

Eram uluit, în aviație nu ieșe primăvara, nu-ți vezi inamicul la față, așa că nu știam cum să ma comport. Partea respectivă din regulament a sărit-o, așa că...

- Ignoratio legis non excusat, i-am spus încercind încă o dată să deținăz discuția pe altă pistă.

- Lasă, ținucle, limbile moarte, crezi că nu știi că Opreș, cu care faceai latina, cum te vedea, cum evoca imaginea unui măgar înaripat? Nu te găseam în fiecare săptămînă cu coada între picioare la meditații? Uți că-s vecin cu ea?

I-am zîmbit și am tăcut. O asemenea evocare la Alec însemna că ține să arate tuturor că mă știe de copil. Mi-a zîmbit și el, și-a aprins o țigară și a continuat:

- După cîteva momente de liniste, zarva a izbucnit din nou. Tuți s-au strîns în jurul lui Fred, a trebuit să traduc cele mai ținute întrebări. Unul voia să știe data exactă cînd se predau americanii, altul dacă are copii, dacă s-a copt griul în Texas, ce mai face Billy the Kid (tot mort?), care mai e cursul dolarului, dacă tot Lincoln e președinte, ce mai, un talmeș-balmeș pe care-l traduceam în cadență unei mitraliere. Mă descurcam, eram la faza în care vorbeam bine orice limbă... Rîse și continuă după o scurtă pauză:

- Nicu, îl știi, a murit anul trecut de înimă, și-a amintit și el ceva engleză, să-a apropiat de Fred în viraje largi, l-a băut pe umăr și i-a spus arătindu-mă cu degetul:

- He bum-bum on you! Good boy!

Fred a înțeles de aici că eu l-am bubuit și că, paradoxal, sănătatea bună. A priceput, probabil, că în mintea lui Nicu nu

există nici o conexiune logică între cele două propoziții, căci mi-a întins mîna zîmbind:

- **Good shot! You put me out of the war!** (Bună lovitură, m-am scos din război).

- **I'm sorry,** i-am spus, deși nu-mi placea deloc. Din contră, eram mulțumit că l-am lăsat în viață. **Nothing personal War is war.** Adică, n-am nimic personal cu el, războiul e război.

- **Oh, I know machines destroy machines!** A rîs și ne-am dat mină. Am avut impresia că mî-o strînge la ușă. Apoi hărâmalaia a continuat pînă către dimineață.

Într-un moment de acalmie, lumea se căra sau adormea la fața locului, Fred s-a apropiat de mine și m-a întrebat cu un aer îngrijorat:

- **Where am I?** (Unde sunt?).

L-am privit surprins. Întrebarea era cel puțin idoată pentru un pilot militar în misiune de luptă. I-am spus uitîndu-mă la el ca la un copil cretin:

- **East Europe, Roumanie. Earth!**

- Oh!, a făcut surprins, interesant!

Cred că e cazul să nu vă mai reproduc discuția în original, nota specifică e suficientă, mai ales că încînăcă asta se încordă de mî-e frică să nu facă un infarct cerebral la fiecare cuvînt.

- Ce să fac dacă am crescut cu bonă franțuoaică, i-am răspuns ironic.

- În fine, lumea era cam pe ducă, singurul complet treaz era sergentul, copleșit de sarcina de a transporta un prizonier de două ori mai înalt ca el. Oricum s-a dovedit zdravăn, căci l-a cărat în spate pînă la comendure. Cum vă spuneam, cel mai bun inamic al meu, dacă-mi este permis să-l parafrazez pe Leonida Neamtu, habar n-avea unde se află. Am inceput să discutăm; eu fiind atent în jur la eventualii turnători ai Geheimstaatspolizeiului, el la sticla de pălinică de pe masă care, fie vorba între noi, era în scădere ca și apele Dunării într-o vară secetoasă.

- De unde ai decolat? Mi-a răspuns încurcat:

- Stiu că nu mă crezi, dar...

West Point, Florida!

Am căscat gura. Era practic imposibil.

- Te-a trombonit, interveni ci-neva de la masă.

- Ce te bagă? Crezi că Alec nu știe?, am intervenit și eu, prin de povestea lui Alec. Am dat și cu palma în masă. Unii s-au uitat căm chioriș la mine, dar cel puțin s-a făcut liniște, ca atunci cînd chelnerul face plata și întrebă: „plătiți împreună?”. Alec îmi făcu un semn cu ochiul: „Te-a pris povestea, puștiile, nu mergi după ţigări?”. Am dat din cap și a continuat:

- Mi-a arătat hărțile, le avea la el. Nimic din zona noastră, doar coasta Floridei. Mă gîndeam la cine știe ce plan diabolic, auzisem de tot felul de chestii la Fu Manchu, dar n-am insistat prea mult pe linia asta. Știi cum e, nu spionia și trăsătura noastră caracteristică. L-am lăsat să povestească, iar cînd a terminat nu mai puteam închide gura. Poate și oboseala.

- Am plecat din West Point la 9 a.m., începu americanul, într-o misiune banală de recunoaștere deasupra oceanului, spre Haiti. Amânunte nu-ti dau, traseul este înscris pe hartă. Eram cinci, pe cinci aparate de vînătoare cu care voi români aveți ceva de împărțit, fără să vă gîndiți cu cîtă trudă trecem oceanul...

- Dacă nu le găuriți la fața locului, i-am sugerat candid. Nu s-a supărât, a rîs sănatos și a continuat: „lasă, că și noi ne dăm silină”, mă rog, ceva în genul asta, apoi mai zicea că i-a plăcut IAR-ul. „Zburam de cîteva ore, cînd am pătruns într-o ceață deasă - continuă americanul - apărută pe neașteptate. Am ieșit din ea, ridicîndu-mă cu o mie de metri. Cealalți dispăruseră, nu răspundeau la apelurile radio. Am crezut că s-au pierdut, că săt perturbății radio, mai știu eu ce. Aerul avea însă ceva neobișnuit, o strălucire și o claritate uluitoare. Aveam impresia că pot vedea coastele Europei și poate chiar le vedeam. Mi-e greu să-ti spun ce să înțiplăti, n-o să mă crezi și de altfel amintirile mele sănă destul de confuze. Motoarele s-au oprit în aer! N-aveam deloc chef de baie, mai ales că zona este și plină de rechini.

- Cel mai straniu lucru, continua Fred, era faptul că stăteam suspendat în aer, cu motorul oprit, pironit ca un fluture în insectar, la cinci mii de metri înălțime. Apoi am auzit un sunet, o notă gravă aproape de limita audibilă și afară a început să se intunecă. Dar soarele era la locul lui, doar lumina dispărăea treptat, ca la unele teatre înainte de urveră. M-am pomenit într-un întuneric total, ca în fundul gheenelor... Trebuie să precizez - se rupse Alec de povestire - mai ales pentru puștiul astă de la elicoptere, că „gheenă” însemnă „iad”, într-o formă mai veche.

- Uite ce e, după ce mă chinu să bat la mașină tot ce povestî și voi acolo, acumă vă mai apucă și de etimologie! Astă-i prea de tot, pînă și eu, autorul textului, l-am auzit pe Fred spunând „hell”, adică „iad” pe românește. Înțeleg nea Alecole, să te iei de puștiul astă, dar nici chiar așa...

- Mă lăsați să termin sau nu? - interveni Fred. Dacă aş fi de față măs enerva. Lăsați-mă năbii să povestesc, acușă termin! Deci... unde am rămas?... Nu-mi dau seama cît am stat acolo... **Wait a minut!!** În ce dată săntem azi?

- 22 iunie 1985. Cred că m-am grăbit să bat textul, căci iată-l pe Fred aruncîndu-mi una din privirile acelea care au darul de a amuți.

- Nu cu tine vorbeam, încă nu exiști și nu discut cu fantome necunoscute. Am învățat asta în Anglia. Aș că tac și bate la mașină! (**Shut up and type!**). Alec, spune-mi în ce dată săntem astăzi.

- ...

- Alec! **What's the date?**

- Ah, scuză-mă, nu te-am auzit, îmi bîzîne ceva straniu în cap, parcă aş avea un gînd străin în minte.

- Nici o problemă, un tip va scrie ce-l povestesc și gîndurile sale au ajuns pînă la noi. În ce dată, săntem?

- 22 iulie 1944.

- Uf, a făcut Fred, amintindu-mi de Winnetou, aceeași zi. Bine că n-am ajuns cine știe unde în timp. Cum spuneam, eram convins că-s mort, însă n-am apucat să mă sperii, căci brusc, ca atunci cînd aprinzî băcul noaptea, m-am pomenit zbu-

rind deasupra zonei ăsteia... cum îi spune?

- Ploiești, România.

- Așa că... asta este. Ai apărat tu, am tras, ai tras, m-ai nimerit, nu te-am nimerit... Mai dă-mi te rog ură pahar din chesă astă, cum îi spune?

- Pălincă.

Bău o înghitătură zdravănă și plescăi încintat. **Strong, I like it!** După un moment de tăcere, reîncepu:

- Nici măcar nu știam cine am de-a face, cind am văzut tricolorul deasupra garnizoanei am crezut că-s la italieni...

Către dimineață ne-am despărțit. Ne-am reînținut după răzbui, pe aeroportul din Caransebeș, cu puțin timp înaintea repatrierii lui. Ne-am plimbat prin oraș cîteva ore bune, vorbind vrute și nevrute.

Apoi și-a exprimat dorința să facem un mic zbor împreună. Voia să conducă un avion de-al nostru. Comandanțul nostru a fost de acord, prea repede poate, căci a avut necazuri pe chestia astă mai tîrziu. Ne-am urcat în cîte un IAR. Na avut nici o problemă cu pilotarea, în cîteva minute s-a acomodat și a decolat ca un as în fața mea. Am decolat și eu, într-o stare asemănătoare cu o ciobă sentimentală.

Am zburat spre munti, peste lumea paralelă a norilor. Vorbeam prin radio, de fapt mai mult glumeam. Timpul a trecut repede, i-am spus că e momentul să ne întoarcem, consumându-se jumătate din rezervorul de benzină și riscam o aterizare forțată.

Fred era cam la un kilometru în fața mea. Intrase în cușmă unui nor, l-am urmat în tăcere. A început cu un țuitor în ureche, continuu, ascuțit. Nu i-am dat atenție. Apoi Fred a început să strige în căști:

- Wow! This is my city! my home in the clouds!

Parcă-i aud încă vocea în urechi, strigindu-mi că și vede casa în nori. E absurd, recunosc, cei din turnul de control l-au auzit însă și ei.

Cîteva secunde mai tîrziu am ieșit și eu din nori. În prima clipă nu m-am mirat de ceea ce am văzut. Eram deasupra unui oraș necunoscut, un oraș incon-

jurat de munte cu creștele învăluite în nori. La margine era un loc cu ape limpezi. Ei bine, lăsați paharele jos și tineți-vă de scaune... în fundul lacului se putea zări aeroportul din Caransebeș!

- Nea Alecuile, astă e prea de tot!, am exclamat încercându-mă cu paharul de apă minerală, singura băutură acceptabilă la ora asta.

Victor m-a săgetat cu privirea. Am tăcut. Mai tîrziu mi-a spus că venea dinspre Timișoara și a văzut și el orașul. De fapt, astă l-a salvat pe Alec la anchetă ce a urmat.

- Americanul a devenit surescit - își continuă Alec povestirea, strigînd în căști „*home sweet home*” și „*yuhuu*” de parcă era pe cal la un rodeo. L-am strigat să se îndepărteze și mi-a spus că aterizează. L-am spus că nu-i decît o judecă, un nor, dar nu-i păsa. Îl înțeleg, voia acasă.

Vă dați seama ce înseamnă să reduci turăția la două mii de metri înălțime și să te faci că aterizezi pe un nor... Nu mă bâga deloc în seamă, iluzia era perfectă, cred că și uitase de mine. Se îndrepta către o vilăcea din marginea orașului. M-am repezit după el în picaj. Am traversat o „casă” și o fracțiune de secundă am avut impresia că văd întradevăr o cameră, o pivniță și apoi senzația că intru în pămînt. A fost o clipă sinistră, dilatată enorm și plină de spaime că Fred are dreptate, că mirajul este în lac, nu lacul în sus. Din fericire am ieșit imediat sub nor și am redresat avionul, căutîndu-l pe Fred. Nu era niciată, n-avea unde dispără, jos era aeroportul, nu avea benză decît pentru încă maximum cîteva minute, ce mai... astă este!

Aici Alec se opri, își șterse fruntea cu batista, apoi spuse cu o voce înecată:

- Două zile mai tîrziu, comandanțul a primit o radiogramă prin care americanii întrebau dacă știm ceva despre un oarecare Fred Boyle și de un IAR. Știam ceva, dar nu ceea ce trebuie.

O lună mai tîrziu, am primit o vedere de la el, orașul său văzut din avion. În apele lacului nu se

reflecta Caransebeșul, ci cerul, dar să mă ia dracu - vorba ateu - dacă nu era identic cu cel din nori. Am recunoscut pînă și locul în care a aterizat, lîngă o casă însemnată cu o cruce. Îmi scria că acolo locuiește, că altădată să aterizeze în curte, nu să-i sperii familia și pisica intrînd cu IAR-ul în sufragerie, că-i un aparat bun, că are recordul mondial la viteză, dar nu se asortează cu mobila... Încheia însă serios: „... prietene, crede-mă, habar n-am ce se întimplă cu lumea astă, cum o fi făcută, dar am găsit cea mai formidabilă scurtătură”.

- Unde-i vederea, l-am întrebat poate prea brutal.

Alec dădu din umeri. Apoi continuă trist:

- Erau vremuri tulburi, puiale. Am avut multe necazuri pe chestia astă, te rog să mă crezi. Dar aviația utilitară e și ea o meserie...

- Ce mai știi de el, nea Alecuile?

- A murit anul trecut. Cancer, ca toată lumea. Acum cinci ani m-a vizitat cu familia; avea trei nepoți, drăguți și obraznici ca toți copiii din lume. Nu mi-a spus nimic în plus, nu știa și n-avea de unde să știe altceva decît mine. Am trăit același lucru, el în interior, eu în afară. Doar nevastă sa să uita ciudat la mine cind Fred m-a prezentat, spunîndu-i:

- Vezi, astă-i băiatul care îi traversat sufrageria în avion!!

Ea a rîs și mi-a spus că soțul ei este un glumet irezistibil. I se păruse, întradevăr, că vede un avion trecîndu-i prin sufragerie, la înțeles pe Fred că să inspiră de la ea în povestea turnată F.B.I.-ului, dar, totuși, sănătatea anii la mijloc, oricum ar fi ajuns acasă, delictul să a prescris.

Orice părere ai avea, astă e adevăratul: a aterizat pe un nor și s-a dus acasă ca și cum aşa ar fi normal. Dă-mi voie să-ți spun că dacă aș fi auzit povestea de la altul, n-ăș fi crezut-o. Prea trăznită...

Am tăcut amîndoi. Deasupra noastră, prin spărturile norilor, sclipeau cîteva stele. Păreau luminiile unui oraș răsturnat, proiectat pe nori.

Dosar rezumativ

nr. 455

Cuprindând evoluția ultimului caz rezolvat de Centrul de Reabilitare nr. XII; coincidența numărului de ordine cu cifrele pitagoreice este cu totul intim-plătoare; evitați interpretările abuzive.

I. Subiectul: Martin A. Klepp, punctator primar, sistem sanguin eritrocitar A II, MN, Ss, Rh+, Lutheran-, Duffy IV, neagă alergii la produși naturali sau de sinteză, coeficient de moștenire a atavismelor în limite normale, vîrstă apariției primeilor manifestări: 29 ani și 17 zile.

II. Cadrul: Întîlnirea neoficială premeditată a 47 punctatori și a familiilor lor, din care 32 oaspeți de peste hotare, cu ocazia aniversării unui succes individual (nașterea unui copil), întîlnire ce a avut loc la domiciliul lui M.A. Klepp la patru ore de la încheierea lucrărilor Consfătuirii Mondiale a Punctatorilor.

III. Faptele: Sus-numitul Martin A. Klepp, la orele 21.47, deci la trei ore după sosirea ultimului invitat, a intrerupt brutal, printr-o avalanșă verbală, tacea plină de semnificații și subințelesuri, care învaliuia civilizat recaleasa adunare, boicotând fructuoasele schimburi de opinii științifice, artistice, morale și mondenе, exprimate de fizionomiile grăitoare, pline de viață integratoră ale participanților. Debutul afectiunii, brusc, a fost determinat afirmativ de ingerarea unui avocato glasat, deși experimental, în condiții similare, simptomul nu a mai putut fi declanșat. Intervențiile deznașdădute ale familiei și prietenilor intimi - între care și un medic său soldat cu succese eșecuri, Martin A. Klepp refuzând cu îndirire să părăsească încăperea

și continuind, spre oroarea invitaților, Niagara-i verbală, astfel că în scurt timp aceștia au părăsit jignita petrecere. Chestionatul ulterior asupra celor rostite de Klepp, toți au refuzat să dea declarații scrise, unii afirmind însă că nu credeau că să mai putea întâmpina așa ceva în secolul nostru (51%), că au fost prea șocați pentru a mai înțelege sau reține ceva (38%), că nu cunoșteau limba în care perora Klepp (6,8%), diverse opinii needificate (4,2%).

IV. Consecință: Aduse imediat la față locului, detectoarele de stimulente artificiale din grupa alcoolilor, opioaceelor, amfetaminelor au negat repetat prezența acestora atât în incinta locuită, cât și în organismul delincventului. Comisia de experti care a studiat cazul - al doilea în această decadă - a stabilit, după efectuarea tuturor testelor de laborator necesare și după examinarea completă somatică, psihiatrică și psihologică a pacientului, că este vorba despre aceeași cauză, în fond încă neelucidată, ca și la celelalte cazuri întâlnite, respectiv reactivarea unui atavism secundar, declanșat însă în mod conștient cu titlu de experiență, ca urmare a apropiierii individului de încheierea perioadei sale de maturizare existențială. Având în vedere cauzile precedente, să hotără prin comparație că declanșarea conștientă este mai asociată decât celelalte; de asemenea, datorită prezenței atitor specialiști punctatori de peste hotare, față de care ne-am compromis pentru mult timp, să recomandăm luarea celor mai severe măsuri pentru reintegrarea ratăcitudinii.

V. Ispășirea: Subiectul a fost

condus la Centrul de Reabilitare nr. XII, unde i s-a aplicat trata mentul 2504. Relaxarea completă a musculaturii trunchiului și membrelor, cu excepția dia fragmului aflat sub protecție, a survenit la 3 minute și 52 secunde de la administrarea cura rei, dovedă în plus a stării sale normale. După orientarea electronică a jetului stimulator radiant asupra zonei elective din creier, acestuia i s-a suprapus un al doilea, informațional, reglat la o frecvență de transmitere a informațiilor de 2493×10^4 biti/minut. Frecvența să calculeze după un test capacitive prelabil, astfel ca respectivul condamnat să poată simultan înțelege logic, simți afecțiv și exprima obligatoriu prin viu grai textul emis. Conform recomandării Comisiei, textul a fost ales dintre cele mai dificile. Redăm aici fragmente, infime ale evoluției tratamentului lui Martin A. Klepp:

Ora 0: „...slavă, tu al lui Răvăstar iubit ce fecundezi cîmpiiile, ce vlagă dai vietuitoarelor, ce holdele le faci în milul tau înalt și des să crească, ce-n temple sărbători orinduiești, tu care... care e mai presus, destinul sau fapta omenească, aşa a întrebăt înțeleptul Vasishta și Marele Părinte grăi vorbele împodobite cu pilde: nimic nu se naște fără sămîntă, după cum e sămîntă pe care o arunci pe ogor bună sau rea, tot aşa e și rodul pe care îl capeți, după cum ogorul nu dă roade dacă nu se aruncă pe el sămîntă, tot astfel și destinul nu se împlinesc fără fapta omenească... ...el a văzut ceea ce este ascuns, a cunoscut lucruri tainice, vești ne-a adus despre zilele di-

nainte de potop, cale lungă a umblat, dar a ostenit și să în tors, povestea muncilor sale în piatră a săpat-o, cu un zid a împrejmuit Uruk-ul și luminosul hambar din preasfinta Eanna. Cercetează zidul, ale cărui creneluri..."

Ora 6: cefalee, primele semne de oboseală. "...printre realitățile care ne stau în față, unele-s în puterea noastră și altele independente, tin de noi părere, impulsurile, dorința, tot ce reprezintă propria activitate, sint în afara voinței noastre trupul, faima, forța, tot ceea ce nu sint treburi specifice nouă... ...pe-un picior de plai, pe-o gură de rai, iată vin în cale, se cobor' la vale, trei turme de miei, cu trei ciobânei... ...spre-amiaza vietii noastre muritoare, ajuns într-o pădure intunecosă, mă rătăciu, pierzind dreapta cărare; nu-i chip să spun, căci prea cumplit m-apasă și mă-nfioară gîndul ei, ce-adincă și stufoasă-i... ...ieșit-a vremea din țărini și, vai, am fost născut ca tocmai eu s-o dreg..."

Ora 11: oboseala crește clipit des, încrețirea frunții, spasme musculare faciale involuntare, îngroșarea venelor superficiale.

...cit de greoi se mișcă drumetul cu aripi, frumos cîndva, acum ce slut e și plăpind, unu-i lovește piscul cu coada unei pipe, iar altul fără milă îl strîmbă și-chiopătind... ...a fost odată ca-n povești, a fost ca niciodată, din rude mari împărătești, o prea-frumoasă fată... ...străinul își făcuse apariția cam pe la începutul lunii februarie, într-o zi geroasă, cu vînt șificiuitor și cu o ninsoare deasă - de altfel ultima din anul acela; de la gara din Bramblehurst o luase pe jos, tăind drumul peste cîmp; într-una din mîinile-i vîrte în mănuși groase purta un geamantan mic..."

Ora 15: semne de soc hipoglicemic, paloare, tahicardie, transpirații reci, obnubilare; i se administrează perfuzie Vitali timp de 20 de minute; tratament continuu. ...unul din ei se aproape de K și-i scoase haina,

vesta și cămașa, le împăturiră apoi cu grijă ca pe niște lucruri de care avea să mai fie nevoie, chiar dacă nu foarte curind... ...centralizarea mijloacelor de producție și socializarea muncii ajung la un punct la care devin incompatibile cu învelișul lor de clasă; acesta este sfîrșit..."

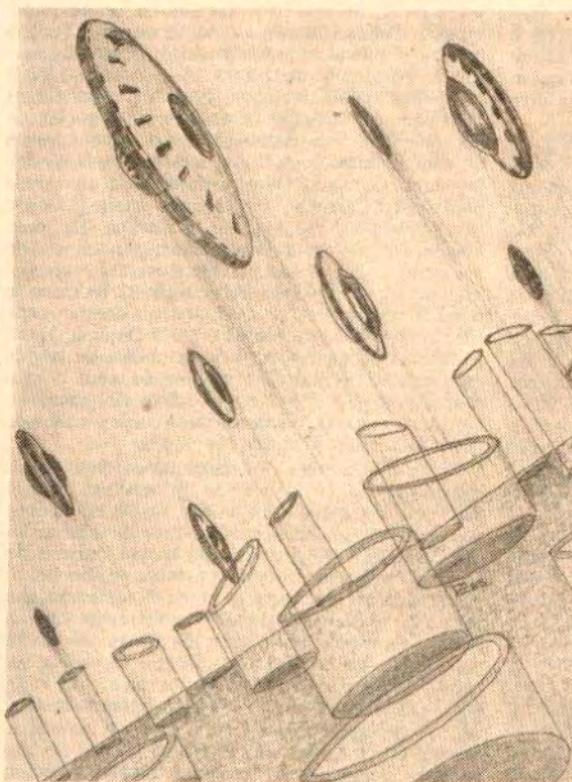
Ora 18: instalarea indiciilor marind apropierea cedării sistemului nervos; reproducerea se face aproape mecanic. ...la sfîrșitul săptămînii vulturii au coborât în balcoanele palatului prezențial, și au sfîșiat cu seceră ciocurilor plasele de la fereastră, repunind în mișcare cu aripile lor timpul împietrit din interiorul acestuia, astfel că în zori..."

Ora 20: semne marcante de epuizare fizică și psihică, ideiație lentă, permanentă biblijală. ...cal-u-ul căl-căl-călare pe-pe-pe-pe cal, calul că-la-la-la-lare pe-pe-pe-pe cal-calul căla-lare...

Ora 22.30: lentoare mintală la limita conștiștientului, incoerență verbală. ...arm... grrr... muur... jiiii... zdc..."

Ora 23.12: subiectul cedează, refuză să mai înțeleagă și să transmită informații; i se administrează o doză masivă de narcotice. La trezire, subiectul compune o mâniastră declarație scrisă, autocritică, luîndu-și pe viitor angajamentul unui sporit autocontrol, pentru o comportare civilizată, interiorizată.

VI. Concluzii: Subiectul să dovedit surprinzător de rezistent, confirmând alegerea unui tratament dificil, precum și valabilitatea noului test capacativ. Efectul dublu al tratamentului, pe de o parte oboseala de neutrat, generată de cele aproape 24 de ore de recitat neîntreruptă, și pe de alta reîmbogățirea universului interior prin trecerea prin conștiștiență a celor mai celebre opere ale scrisului, a dus la o vindecare - sintem siguri - completă. Totuși, nu putem garanta imposibilitatea apariției unei recidive în urma unor factori externi aleatori; de aceea, este necesară punerea lui Martin A. Klepp sub supraveghere, precum și colaborarea asiduă cu un centru de genetică.

A. carelă de PETRU ZMEU

Sayonara!

Cuvintul „febră” ricoșă din om în om și astfel, speriat de spectrul morbid al bolii, oamenii dispărură în aceeași zi de pe străzi. Stațiunea rămase pustie, încremenită ca într-o imagine perfectă pentru un pliant turistic, cu cerul curățat de norii unei zile numai potrivite pentru plajă, iar pe terasele restaurantelor scaunele de plastic rămaseră adunate în jurul măsuțelor așezate sub umbra protecțoare a copertinelor multicolore. Televizoare uitate aprinse bîzău în gol. Pe strada principală, între două rînduri de hoteluri și magazine de lux, se plimba un om. Avea aerul nedumerit și fericit al cuiua care se trezise brusc în rai. Străbătuse stațiunea în lung și-n lat. La capătul a mai bine de două ore de hoinăreală, constatase că rămăsese absolut singur. Presupunea că mareea majoritate a turiștilor fugiseră în munți din apropiere, căutând în sălbaticia vegetală din jur locuri neumbalte unde să aștepte la adăpost de contaminare. Probabil că acționaseră la primul impuls, mulți nici nu erau pregătiți pentru aşa ceva. Cele cîteva yahturi de la debărcader dispăruseră spre larg, desfășurîndu-se ca un evantai cu nervuri de siaj înspuimat și culori zbuciumate de vînt, într-o cursă solitară și crizată.

Bebec ocupă un scaun pe terasa celui mai apropiat restaurant. Firma, cu litere din tuburi fluorescente, strălucea anemic și inutil în lumina amiei. În grăba mare nici nu mai intrerupseseră curentul. Strigă tare „chelner” și se puse pe așteptat. De fapt, se gînde ce ar putea să facă cu un orășel turistic încăpăt de neașteptate în mîna lui, el, care n-avusese niciodată mai mult de patru pereți și un acoperiș deasupra capului, uneori nici atît. Experiența lui de viață de pînă atunci se compunea dintr-un sir prelung de catastrofe și străluciri de moment, și în clipă aceea contempla lumea cu priviri, binevoitoare și leneșe de stăpîn aflat într-o stare de relativă bunădispoziție. Mai strigă încă o dată după un chelner fugit probabil în munți și se ridică îndreptindu-se cu pași hotărîți spre oficiu.

În mintea lui se cubârîse concluzia că lucrurile n-aveau să rămînă aşa pentru totdeauna, deci la un moment dat va trebui să dea socoteala pentru tot. Din acel moment, entuziasmul său se manifestă cu o oarecare prudență, începî să privească stațiunea ca pe ceva lăsat lui în custodie, renunțînd să ia drept proprietatea lui personală, și în consecință, după ce mincă un prinț consistent, se apucă să spele farfurîile murdare legânîndu-se în ritmul muzicii de la tonomat. „Sî, în fond, sînt aici în virtutea unui contract”, reflectă Bebec golind o sticlă de bere. Era din nou pe terasă, lenevînd în aerul fierbință al amiei. Reușise să se angajeze pe post de disc-jockey la stația locală de radio, și,

în mod normal, programul lui ar fi trebuit să înceapă peste o jumătate de oră. Se uită la ceas.

– Chiar, de ce nu?, mormăi el, ridicîndu-se în picioare. Slagărul din tonomat răsună în strada pusătie rostogolindu-și refrenul pentru urechile nimănuia: „Să-mi spui cînd vrei să plec iubito!”. Nică măcar Bebec nu mai era acolo să dea rînjind din cap la dulcegăriile plăticoase ale unor texte. „Numai porcărîi au aici”, decretă el dînd un sut tonomatu-lui care se deregla repetînd 250 de ore fără întrepere. „Să-mi spui cînd vrei să plec iubito!“.

Astfel trecu timpul, între plimbări meditative pe malul mării, ore zgomoatoare la studio de unde Bebec revîrsă în eter comentarii entuziaste despre ultimele hituri, reclame comerciale (în fața lui zacea o hîrtie cu lista sponsorilor emisiunii) și termina invariabil cu invitația de a vizita stațiunea. Uneori se înregistra și lăsă caseta cu el la hotel. Într-o zi, își făcu de cap. Scoase la iveauă melodia vechi de 20 de ani. Deși trecutul nu se mai putea repeta, dăduse de urma unui ecou care rezona frumos și nostalgic în aerul încins, ricoșă din nori sau se pierdea în atmosferă. Bebec rămase tăcut în spatele mesei de mixaj, lăsîndu-și gîndurile să plutească pe falurile nostalgiilor companiat de sunetele unei lumi dispărute. Era tot mai convins de asta, trecuse destul timp fără ca cineva să dea un semn de viață. Odată recepționase emisiunea unui post îndepărtat, era un post străin și Bebec fu incapabil să înțeleagă ce se vorbea. Pe totă lungimea scalei nu întîlnea decît păcanitul sec, de vreascuri rupte al sarcinii electrostatice, un zgomot de sfîrșit de lume. Bebec reflectă îndelung la această posibilitate, și dacă pînă nu demult inspirase cu nesăt linisteala netulburată a stațiunii, în după-amiază aceea regretă printre șiroale de lacrimi aglomerarea fremătătoare a lumii pe care o înjurase de atlea ori în noptile adînci de pessimism. De data aceasta, invitația de a vizita stațiunea sună mai mult a strigăt de ajutor.

Serile și le petreceau în obscuritatea tihnită a cinematografului unde viziona la nesfîrșit „Sayonara” cu personajele lui aiurite, iar într-o noapte avu parte de un alt spectacol care debută cu lumi tremurătoare aruncate pe pereții camerei de hotel de incendiul izbucnit peste drum. Se întimplase ceva cu instalația electrică a restaurantului unde lăsa masa, vreau scurt-circuit, astfel că „La Belle” se mistuia într-o mare de flăcări. El privea neputincios de la fereastră. „Începe să cedeze jucăria”, se gîndi el, fumînd nervos țigără de la țigără. Localul arse toată noaptea zguduit în final de trei explozii succese care trimisere umbrelele arzînd de pe terasă pînă în spațiul peluzei din fața hotelului. Scheletele lor înnegrite zaceau și acum

în atitudinea tragică a unor făpturi lichidate cu aruncătorul de flăcări.

Bebec stătea acum în sala cinematografului cu picioarele întinse peste spătarul scaunului din față. Filmul era pe sfîrșite. Descoperise că știa aproape toate replicile din film, și astă-l făcu să renunțe la rolul lui de spectator fanatic, intră în film cu replicile pe care i le dădea personajului principal. Il admiră pentru nesăbuința lui dezinhibatoare, era absolut delicioasă apariția lui de turist aiurit într-o Japonie trăind după cronometru, cu oameni de o polițe subtilă și ritualizată. Gata, micuța studență îmbrăcată în chimono îl conducea pe Zack la avion. Fata rămânea să suspine în clădirea aeroportului Narita. Zack se mai întoarce încă o dată spre ea zimbându-i dincolo de ghișeile văii.

- Sayonara... șopti Bebec în locul ei, dar de fapt scosese un fel de cronică.

- Sayonara... îngînă ca un ecou fata. Stop cadrul pe Zack cu mină înălțată la jumătatea unui salut și mici obiecte de artă japoneză veche scurgindu-se de sub pulpanele lungi ale trenciului său.

Premiul „Oscar” pentru interpretare masculină. Pe ecran se derula genericul. Bebec se ridică în picioare facind cîteva mișcări de înviorare. În poftida pozitiei relaxate, îi amortiseră puțin picioarele. Începu să se caute de țigări cînd observă o mișcare chiar îngă ecran. Lumina de pe ecran aluneca în jerbe difuze pe conturul unei siluete umane care înaintă spre el. În afără de muzica filmului nu se mai auzea nimic și, oricum, mocheta groasă de pe podea ar fi amortizat zgomotul pașilor. Orbecăia prin întunerici, dar însul se îndrepta spre el. Căra o valiză în mină stîngă. Nimeri un culoar de trecere și Bebec se trezi cu el la doi pași distanță. Încă nu-i distingea figura. Muzica se termină, ecranul rămase alb, luminat de becul aparatului de proiecție, care mergea în gol, torcind ca o pisică uriașă. O pisică „Ampex”. Bebec se auzi îngîtinănd în sec.

- Ural! Eu sănătă! Tu cine naiba ești? răsună o voce atât de cunoscută și Bebec închise ochii strîngind pleoapele străfulgerat de o desperare subită.

- Am înnebunit... rosti el.

- Crezusem și eu același lucru despre mine, glăsui Zack. E-n ordine, spune-mi măcar unde mă aflu, auzi Bebec din nou. Rămase nemîscat și tăcut, se întreba cît de mult se scrîntise, dar situația îi se părea oricum îngrozitoare din moment ce apariția continua să-i pună întrebări.

- Hei!, se pomeni el zgîltuit cu fermitate de umăr. Deschise ochii. Da, Zack era tot acolo, și în plus halucinațiile nu trăgeau de tine.

- Te aflu într-un cinematograf, rosti el gîtit de emoție. Zack aruncă o privire în jur.

- De astă m-am prins și eu, răbufni el. Dar în ce oraș mă aflu, în ce secol? Părea grăbit să plece de-acolo, dar nu atît de grăbit încît să vrea să facă orbește. Bebec se tot uita spre el și mintea lui refuza să ajungă la o concluzie. Dar, hotărît, nu visa.

- Uite ce-i, făcu Zack arțagos, în urmă cu două minute eram încă pe aeroportul Narita, Tokio, Japonia, iar acum mă trezesc într-un cinematograf gol și cred că merit niște explicații. Astă-i vrăjitorie.

De acord, este vrăjitorie, se învoi Bebec. Tu, de fapt, nici nu există, ești personaj de film, o fictiune, îl lămuri el. Il văzu apoi că se întoarce și să să plece spre ieșire. Bebec se surprinde zimbind, da, era exact ca în film. Lui Zack îi plăcea să fie implorat să rămînă într-un loc din care n-avea nici un interes să plece. Nu schiță nici un gest cînd Zack făcu primii pași. Totul era atît de neașteptat și de absurd.

Zack, cu mină pe clanță în pragul usii deschise, părea că vrea să-i mai arunce o ultimă privire peste umăr. Lumea de pe hol năvălea peste el ca o explozie. Arăta ca monstrul scăpat din laboratorul savantului dement, în timp ce în jur totul lăua foc.

- Știi, îmi pare rău după artefactele alea japoaneze, făcu el, lăsind să plutească în aer presupunerea că și aici era mină lui Bebec.

Ti-ai căzut din treni pe aeroport, rînji Bebec. Nu vrei să faci puțină lumină?, propuse el. Întrărătorul este chiar îngă ușă.

- Ar trebui să facă lumină... aproba Zack. În toate lucrurile astea, adăugă după o clipă de tăcere.

Zack arăta la lumină exact ca la aeroport, cu diferența că figura lui pierduse acel zîmbet de pisică de Cheshire. Îi adresă lui Bebec o privire circumstă, însotită de o mină ușor dezamăgită. Adevarul era că Bebec n-arăta tocmai ca în zilele lui bune. Se apropie și el de ușă.

- Cum ziceai că te cheamă?, făcu Zack resemnat.

- Ar trebui să mă numesc Fiasco, dar mă cheamă Bebec, începu el. O descendență slovacă, probabil.

Continuă pe holul puternic luminat.

- Cind am început să fac comerț cu orhidee, o companie olandeză a cumpărat hangare dezafectate pe mai multe aeroporturi, le-a transformat în sere, și prin cîteva smercherii de inginerie genetică le-a aclimatizat livrîndu-le în toată Europa. Am încercat să vînd tractoare în Zambia, dar a deschis Mitsubishi o linie de asamblare, iar acum că m-am făcut disc-jockey, să curăță tot publicul, încheie el. O pală de vînt trînti la perete ușa de la intrare și dădu buzna înăuntru.

- Cred că ești profund nefericit, glăsui Zack, mutîndu-și privirea de la ușă. Bebec simți atingearea mîinii sale pe umăr. Era un gest volatilitat în același moment. Ce-ar fi să găsim un local săcică unde să stăm de vorbă. La un pahar...

Bebec clătină din cap. În ultimele momente nu mai știau pe ce lume se află, revenise din nou cu picioarele pe pămînt.

- Dar nu mai este nimănii aici, anunță el livid. Au fugit cu totii. Au murit. Ultima propoziție fu mai mult un zgîltuit și trebui să mai spună astă încă o dată. Transpirația curgea în șiroaie reci pe git.

- Toate localurile sănătă! cum nu se poate mai șici, scrișină... Închise din nou ochii. „Piei satano!”, imploră el în gînd. Cînd îi deschise, Zack se încăpățină să existe, aşteptînd în stradă cu valiza asezată îngă el.

După al treilea pahar de gin, Bebec se opri.

- Ei, astăzi, mai zise cu resemnare. Îl povestise tot ce știa înflorind peici po colo, dar imaginea lumii în care se aflau rămase pradă celor mai negre perspective: paralizie, colaps, orașe în ruină. Și nici ei doi nu vor trăi o veșnicie. Aici atîrna și doza lui de pessimism. Era convins că toată lumea murise. Acum aştepta ca Zack să spună ceva. Turnără în pahare, iar vîntul îndoi unul din colțurile feței de masă.

- M-am adus într-o lume de coșmar!, izbucnî Zack înșăcind paharul cu un gest abrupt. Ginul se revârsă pe față, de masă.

- Eu te-am adus?, îngăimă Bebec.

- Bineînțeles!, tună Zack. Prin nu știu ce mijloace occulte, sau chiar numai prin puterea dorinței tale, îți era teamă să nu urli singur în pustiu,oricum rezultatul este același: săt aici, smuls din lumea mea...

- Imaginară, rosti Bebec pe un ton sec. Nu uita că pentru mine nu ești decit un personaj dintr-un film. Tu nu există. Și cu toate astea, ești aici și mi bei ginul. Zack începuse să bea direct din sticla.

- Din punctul meu de vedere, astăzi o lume imaginară, anunță el. Un coșmar. Dar indiferent unde stă adevărul...

- La mijloc...

- ... cred că-ti dai seama de responsabilitatele pe care le ai față de mine de acum încolo. Trebuie să-mi oferi cel puțin un sfert din cît am pierdut ajungind aici. Sună ca un ultimatum. Prin mintea lui Bebec se amestecau crîmpelile din film. Imaginea din față lui se suprapunea exact peste cea din film. Zack era hotărît să obțină cît mai mult, dar rareori reușea. De obicei era obligat să o rupă la fugă cu mină goală. Acolo, avusese cel puțin unde să fugă. Așa ajunsese în Japonia.

- Și cam despre ce responsabilități ar fi vorba?

- O viață decentă... începu Zack pe un ton mai binevoitor.

- Ai o grămadă de hoteluri la dispoziție, iar mîncare și băutură există mai multă decât putem noi consuma într-o mie de ani.

- Viață nu-i făcută numai din mîncare și băutură, observă Zack. Deci vreau distractii, conversații inteligente, plus doza de neprevăzut fără de care ne-am plăcisi de moarte. Rolul meu aici este de... ospate, deci va trebui să mă servești întotdeauna. Aștept să fiu tratat conform acestei situații, zise el zîmbind printre reflexiile vesele și tremurătoare ale sticlei de gin pe care o ducea la gură.

- Cu alte cuvinte, de azi înainte săt sluga ta! zise Bebec revoltat.

- Eu te consideram amfitrionul meu, răspunse Zack, lăsându-se pe spătarul scaunului. Apropo, servește-mi, te rog, cîteva cuburi de gheăță.

- N-au cum să intre în sticla aia, remarcă Bebec pe un ton acru. De jumătate de oră bei direct din sticla.

- Hai, fii o gazdă perfectă și toarnă în pahare fără să mai aștepți să mi se facă sete. Numai trei cuburi de gheăță, te rog! Ah! Uitasem. Să o sticla de apă tonică.

Bebec aflat în pragul ușii oficiului se întoarse spre el cu o figură amenințătoare.

- Și o felie de lămîie, se auzi de afară pe cînd turna gheăță în frapieră. Bebec aruncă o privire furioasă prin geam. Zack aștepta la masă cu un aer încînat și trîndav, abandonîndu-se plăcerii de a sta fără să facă nimic. Dacă Socrate era un adevarat urit cînd tăcea, și frumos cînd se apuca să vorbească, Zack era o monstruozitate în ambele ipostaze, cugetă Bebec traversat de un val de oroare. Și nici măcar nu era pe de-a-nțregul convins că el îl adusese aici. Cel puțin nu în mod conștient își zise chibzuind la multiplele fațete ale mintii umane cu resursele sale neașteptate. Împinse gheridonul cu frapiera în care cuburi de gheăță clincheneau ca un candelabru de cristal. Alături pusese o farfurioară cu felii de lămîie și un platou cu delicatese bine condimentate. „Curry-ul astăzi mexican o să-i iașă pe nas.”

*** *** ***

Era vremea prinzelui cînd se trezi. Instalația de aer condiționat scotea un huruit uniform și greu, iar temperatura urcăse intolerabil de mult. Dealtele, era lac de transpirație. Se răsuci în asternut. Îl durea capul. Își fixă privirea pe tapetul cu motive florale. Oare visase? Fragmente de imagini î se învirteau haotic prin minte, închise ochii simțind cum îl cuprindea amețeala. La ora aceea î era dificil să admire farmecul diafan al crinilor stilizați pe tapet. Se ridică totuși, îndreptîndu-se spre baie.

Rămase multă vreme sub jetul de apă fierbinți învîrtind neincrezător și prudent fel de fel de presupunerii cu privire la seara de ieri. Nu și mai amintea cum ajunsese la hotel, în camera lui, dar avea conturată în minte cu prea multă precizie figura lui Zack ca totul să fi fost o aberație a imaginiei sale. Se mai linîști puțin. Înfașurat într-un halat din flotir ieși din baie. Fu neplăcut surprins de atmosfera încinsă din cameră.

- Parcă-i o etuvă... mormâi întinzîndu-se spre butonul de reglare pus la limita superioară de temperatură. Și pentru ca efectul de „conservă” să fie complet, de afară nu răzbătea nici un sunet. Trase rulourile și aruncă o privire pe stradă. Bineînțeles, era pustie. „Unde să-o fi dus?”, se întrebă luînd-o spre frigider. Trebuia să-și potolească setea. Acolo găsi și răspunsul. Pe ușă era lipit cu scotch un billet:

„Scumpul meu Bebec,

Ieri seară stabilisem că-mi vei servi micul dejun la pat. A trebuit să cobor eu însumi în stradă să caut un snack-bar. Te rog ca pe viitor să nu-ți mai ne glizezi responsabilitatele. Acum am plecat la plajă, și te aștept pentru prinț la restaurantul de aseară. Precizez că am luat cu mine un radio portativ în vederea ascultării emisiunilor de divertisment promise de tine. Sper să nu intîrzii cu masa.

Zack

P.S. Nu-ți mai turnă niciodată curry în gin. Te-ai îmbătat ca un porc.“

- Astăzi sclavie! tipă Bebec, mototolind biletul. Nu și amintea să fi convenit cu Zack asemenea lucruri. Avea certitudinea că fusese tras de sfoară.

Ca atunci cînd semnezi un contract, și ulterior îți se pun în față niște clauze oneroase. Bebec spu mega. Trase cu putere de ușă frigiderului, care se deschise cu un zângânit de cutii de bere. Apoi încis ușa trîntind-o zdravăn. Alt zângânit și zgo mot de sticla spartă. Înspiră adînc și se îndreptă glonț spre șifonier unde se apucă să scoată afară sertarele de haine. Începu să scotocească înjurind, iar hainele zburau prin aer învolburîndu-se cu furie deasupra capului.

- Astă trebuie să se termine acuma, mîrri Bebec. Apoi se opri brusc. Închise ochii lăsîndu-și mintea incendiată de încercarea de a da substanță unui singur gînd: dacă într-adevăr depindea de el, Zack trebuia să dispare. După cîtva timp continuă scotocitul, nu era pe deplin convins că acest hocus-pocus mental îl ajuta cu adevarat, și-n plus obosise gîndindu-se într-o singură direcție. Alătura caznă.

Cînd ieșî în stradă, se îndreptă cu pași repezi spre restaurant. Fără să-și dea seama se deplasa la fel ca personajele din comediei burlești, alert și sacadat, proiectind o umbră turtită pe asfaltul încins. Desigur, Zack era deja acolo sfînd la umbra cu o sticla de Pepsi-Cola în față.

- He, he... te-ai trezit, observă el, cu un rînjet complice. Pe masă era un radio portativ nou-nout. Niente? mai întrebă ciocânind carcasa nichelată. Bebec transpira abundant și probabil expresia de pe figura lui îi spuse cîte ceva lui Zack deoarece încetă brusc să mai rînească. Își trase pălăria de plajă mai pe ceafă.

- Ce-i cu tine, să întîmplat ceva?

- Ridică-te în picioare, și hai cu mine la hotel, șuieră Bebec.

- Nu luăm masa aici? Îmi chiorăie mâtele de foame, și cred că nici ție nu țar sănica un grătar barosan, îl imbie el.

- Gural! ripostă Bebec brutal. Ridică-te și hai. Tot vorbeai tu de doza necesară de neprevăzu. Pleci, îl anunță pe un ton cît se putea de categic.

- Unde? Cu ce? se înfurie Zack. Cu gura tă ai spus că ăștia au șters-o cu toate mașinile.

- Asculă, începă Bebec. Înainte să apară tu aici, eram într-o oarecare bună dispoziție. De cînd ai venit, am numai două poziții de lucru: prost dispus și foarte prost dispus. Acum sună foarte prost dispus. Îi scoase un pistol din jacheta. Zack facu ochii mari.

- Ia pocnitarea de sub nasul meu!

- Scoală-te, și hai la hotel! se încăpățină Bebec.

- Unde naiba vrei să plec de aici?

Bebec armă pistolul.

- Număr pînă la trei. Unu... Zack dădu din cap și se ridică împingînd scaunul în spatele lui.

- Fie, hai să vedem ce vrei să faci... Bebec se postă în urma lui, la cinci pași distanță. Pe strada pustie, erau singurele puncte în mișcare. Se gîndi obosit că va rămîne din nou singur. Dar o săptămînă alături de Zack, ar fi însemnat neburie curată. Era convins de asta. Numai privindu-l, și simtea că nu inota în apele lui.

- Doar nu vrei să mă împuști? se întoarse Zack.

- Mîscă! i-o tăie Bebec.

La hotel îl obligă să se imbrace în hainele cu

care venise. Îl supraveghează din cadrul ușii.

Sa nu cumva să te prind că iezi și altceva cu tine, îl preveni agitînd pistolul. Îi controlă valiza și Zack se arată profund ofensat.

- Mă tratezi de parcă aș fi un borfaș de rînd, protestă el.

- Pe aeroport nu te-ai controlat prea bine, i-o întoarce Bebec. Si să văzut cu ce „amintiri” te pregăteai să pleci. Constată că tot mai vedea în Zack o entitate independentă, personajul lăsat să zburde de capul lui în afara contextului care îi se potrivea cel mai bine, fără să mai cenzureze impresia. Zack era în picioare înaintea lui. Avea o mină ultragrată.

- Și acum?

- Mergem la cinema, anunță Bebec cu nonșălanță.

- Ești nebun... nebun de legat, făcu Zack îngrozit.

- Cu tine alături, nici nu-i prea greu să-ți pierzi mintile, observă Bebec sarcastic. E suficient să mă uit la tine. Dar noroc că orice greșală se poate îndrepta. Ieși acum, și-i făcu loc să treacă.

Pe drum, Zack protestă viguros. Bebec se inchise într-o mușenie încăpăținată și sumbră. Din cînd în cînd, îl înghiointea pe Zack cu pistolul.

Aprinse toate luminile din sală, pe Zack îl incuie în toaleta, și se apucă să deruleze bobinile filmului „Sayonara”, dar astăzi luă vreo jumătate de ora Zack bătea cu pumnii în ușă W.C.-ului. Coborî să deschidă.

Zack țîșni înainte ca o locomotivă. Bebec se da duse prudent la o parte, cu pistolul ținut ferm în ambele mîni.

- Tu-ți bați joc de mine!, tipă Zack cu ochii aprinși de furie. Cu valiza îngă el, semăna cu un comis-voiajor, făcînd pe revoltatul după ce fusese surprins încercind să vîndă fotografii pornografice în W.C.-ul gării. Bebec îl îmbrînci în sală. Rula „Sayonara”. Zack se opri cu ochii întări la ecran. Se recunoscuse.

- Astă ce mai e?

- Filmul, ti-am spus că nu ești decât un personaj de film, explică Bebec linistit. Si dacă acolo ai fost personajul principal, astă nu înseamnă că am să tolerez aceeași poziție și aici. Se calmase. Simțea că toate astea se vor termina imediat. Pentru propriul lui echilibru mintal, renunțase să mai urmărească toate semnificațiile actului care se juca în fața lui.

- Du-te, intră la loc în film, adăugă pe un ton neutru. Zack puse valiza pe un scaun din apropiere.

- Si dacă n-am să pot?

- Atunci... Sayonara, răspunse Bebec linistit. Număr pînă la trei. Am început pe terasă. Doi!

- Stai puțin! Să discutăm, spuse Zack repede. Se așeză îngă valiză. Să nu tragi niciodată în păsărea care stă pe gard, adăugă el.

- Poftim?

- Proverb englezesc, face apel la fair-play. Te-am mințit, mărturisi Zack. Te-am mințit încă de la bun început. Eu sună actorul care-l interpretează pe

Zack, și n-am cum să intru în film. Poate Alisa ar fi reușit, din moment ce trecea prin oglinzi... Își permise un mic zîmbet timid.

Bebec tinea pistolul atâtit asupra lui. Îl vedea pe Zack într-o continuă transformare, figura lui era străbătută de expresii nelămurite, terminate în acei zîmbet scurt.

- Te-am mințit ca să pot supraviețui, adăuga Zack.

- Și cum ai apărut aici? Totul a început aici, în sala asta. Cum? Bebec își menținea aceeași atitudine agresivă cu punctul maxim localizat în pistolul atâtit spre ochiul drept al lui Zack.

- Ca să ajung aici am condus mai bine de 3000 de kilometri, începu Zack. Recunosc, nu intenționasem să vin aici, n-auzisem de locul asta în viața mea. Ocolisem mariile orașe, dar nu puteam continua așa la nesfîrșit. Tot pe drum, să mă întîmpin pe unde apucam cu aceeași spaimă în suflet. De cele cîteva mici comunități umane întîlnite în drum, nici nu m-am putut aprobia, am fost alungat cu focuri de armă.

- Iată niște oameni cu scaun la cap, glăsui Bebec. Asta ar fi trebuit să fac și eu. Continuă.

- Apropindu-mă de stațiune, am început să-ți recepționez emisiunile, și am luat foarte în serios invitațiile tale, adăugă el cu un aer nevinovat. Dar învățasem că ceva pe drum, și drept consecință am abandonat mașina la doi kilometri de aici. M-am furîsat în oraș noaptea. Mi-am dat seama că erai numai tu aici, te-am urmărit, am observat la ce film te uitai, și ca să evit tipica luptă pentru teritoriu, m-am prezentat în ipostază pe care o cunoști. Pentru „efekte speciale”, am stat ascuns la baza ecranului, n-aveai cum să mă vezi pe întuneric, de-aia și s-a părut că am coborât direct din film. Restul, a fost o copilărie pentru mine, doar luasem premiul „Oscar” pentru rolul asta.

- Ai cam sărit peste cal, remarcă Bebec pe un ton acru.

- Trebuia să-mi asigur cumva un ascendent asupra ta, explică Zack. Tu erai primul venit, ai avut destul timp să-ți dezvolti instiinctul de proprietate asupra lucrurilor de aici. Începu să zîmbescă. Tot mai vrei să plec? Uite, am putea coexista pe niște principii total altfel formulate. Iată, Zack nu mai este!, se avîntă el.

- Stai așa, îl temperă Bebec. Și pașaportul pe care mi-l ai arătat? Cu vize japoneze de intrare-iese?

- Ti-l arăt și acumă, zîmbi Zack îngăduitor. Contaseam pe faptul că nu te vei uita și la prima pagină. Il scoase din trenci. Bebec îl luă cu nefiincredere așa cum i-l întînse Zack. Pe prima pagină era o ștampilă mare: RECUZITA. Mi-l-a lăsat regizorul ca amintire, comentă Zack.

- Bine, dar hainele de pe tine? Uită-te la tine sau la ecran, și este același lucru. Și pe astea le-ai primit ca amintire? Zack rîse ca după o gîmă bună. Părea foarte vesel.

- Dragul meu, dar aici sunt magazine tixite cu imbrăcămînte. N-a fost greu să aleg ceva potrivit.

Totul era cum nu se putea mai limpede, se gîndi Bebec.

- Este ciudat că-mi spui exact singurele lucruri rationale din totă povestea astă, singura explicație pe care aș accepta-o cel mai ușor.

- Fii și mai atent, îl povătuî Zack. Mă crezi sau nu, dar eu, ca personaj de film coborât în sală, n-ăs avea cum să fiu conștient de persoana acto-ului pus să joace rolul.

- Și la astă m-am gîndit. Filmul se derula în jurnal lor creîndu-lui Bebec o senzație bizară. Film în film, șopti el cu ochii întă pe figura lui Zack iluminată de un zîmbet triumfător.

- Poftim?

- Sună ca un film în film, repetă el. Este și mai absurd. Nu te mai voi am așa îngă mine, și atunci a apărut o altă posibilitate, mi-ai spus exact ceea ce probabil zace în subconștientul meu. Ești o imagine a propriilor mele ezitări. Înspiră adinc de mai multe ori.

- Dacă n-ai cum să dovedești toate astea, atunci înseamnă că ești așa cum am spus eu: nemod de legat, declară Zack linistit.

- Am cum! strigă Bebec. Există o posibilitate. Dispar Zack! Acum!, zise cu totă convingerea și groază că dacă Zack ar rămîne zîmbind netulburat înaintea lui, totul s-ar nări în el.

Si Zack dispără. Bebec se aruncă icind pe scaun. Încă se mai simtea căldura lăsată de trupul lui Zack. Da, era la locul lui acuma. Pe ecran. Îl urmări cum dădea telefon studentei îmbiind-o cu o invitație la cină în restaurantul de lux al hotelului. El, care trăia pe cărți de credit aproape expirate, fără un ban în buzunar.

- Nu săn nebun... șopti Bebec. Sunt doar puțin mai altfel decît ceilalți. Dar de ce aflu astă de-abia acum?, tipă el trimițîndu-și protestele în pereții capitolări ai sălii de cinematograf. Astă înseamnă că lăș putea aduce aici și pe Mickey Mouse! Se opri brusc, cu figura luminată de o idee neașteptată.

- Zack! Zack se privea în oglinda din camera lui înainte să plece. Mai bine zis, se admira. Evident, în film nu se întîmplă nimic deosebit, Zack nu se întoarce că să-i arunce o privire interrogativă de-acolo, din Tokio. Dar apăru din nou la doi pași de el, scuturînd nervos valiza.

- Ce-i? făcu el. Ce mai vrei?

- Zack, începu Bebec relaxat. Ghici pe cine invit astă seară la cină?

- Nu mă interesează, ripostă el scorțos. Cu mine oricum ai terminat-o. Fertig!

- Imaginează-ți o seară romantică într-o companie tandără și îndatoritoare, la lumina tremurătoare a lumiñărilor din salonul special de la „Luxor”. Myckko trebuie să fie o persoană încîntătoare, sfîrșî Bebec pe un ton catifelat.

- Să nu îndrâznești! tipă Zack.

- Sayonara, Zack, spuse Bebec.

- Gunoiu!

Zack dispăruse și ultimul cuvînt mai zăbovi o clipă în urechile lui Bebec. Ca un ecou firav.

LUCIAN IONICĂ

HGWELS

Muzeul

În ultimele săptămâni ale anului ce marca sfîrșitul mileniului al treilea al erei noastre, răstimp de pace și prosperitate, oamenii de pe întreg globul pământesc, de pe Lună, chiar și cei aflați în misiune la bazele de pe Venus și Marte, sărbătoreau, fiecare în felul lor, acest rar eveniment: începutul unui nou mileniu.

Aveau loc nenumărate spectacole populare, de o grandiozitate și un fast nemaiînlănit, concerte, expoziții, dezveliri de monumente, precum și entuziasmantă întreceri sportive dotate cu mare Cupă a Mileniului. Cîteva expediții cosmice cu un tel îndepărtat și periculos, alături de cîteva experiențe științifice fundamentale, fuseseră dedicate cîrstirii Noului Timp.

Prințele strălucitoarele manifestări amintite, inaugurarea, cu aceeași ocazie, a unui muzeu de o factură deosebită, a trecut neobservată. Deschiderea noului lăcaș de cultură nu a fost însotită de o festivitate și de o publicitate corespunzătoare mărăimii și importanței sale, așa cum era de așteptat. Dimpotrivă, totul

s-a desfășurat într-un cvasianomiat de parcă s-ar fi dorit să nu se afle, deși de față erau prezente personalități de seamă ale vieții politice, științifice și culturale.

Clădirile impunătoare, noi, albe, înconjurate de un larg spațiu verde, fără pomi sau tufoșuri, doar covorul de iarbă naturală, erau așezate unele lîngă altele, aranjarea lor neînțîlnită din partea arhitectului o altă intenție decât dispunerea ansamblului pe o suprafață cît mai restrînsă.

Ceea ce frapa la prima vedere erau gardul de sîrmă ghîmpătat, înalt, de netrecut, ce înconjura grupul de construcții, precum și paza militară cu cîini, numeroasă, bine înarmată, schimbăță la intervale scurte.

Intrarea în muzeu fusese strict reglementată, permitîndu-se accesul doar unui foarte mic număr de persoane. Fiecare cerere în parte, însotită de un memorior justificativ și adeverințele aferente, se analiza cu atenție de către o comisie desemnată de autoritățि. Membrii comisiei erau schimbați la fiecare

trei zile.

Muzeul fiind în intenția organizatorilor să mai mult un laborator de cercetare și un spațiu pentru experiente, în final nu erau admisi decit antropologi, sociologi, psihologi, pedagogi, psihiatri, juristi, cîteodată scriitori și niciodată ziaristi sau reporteri radio TV.

Fericiti posesori ai autorizației de intrare, ce trebuia reînnoită zilnic, aveau posibilitatea să studieze îndeaproape și să pună întrebări exponatelor vii ale muzeului. Dintre acestea amintim: escrocii, minciunioși, săratani, hotii, secăturile, pungașii, abiecții, borfașii, trădătorii, perfizii, lepădăturile, ticăloșii, meschinii, sforârii, perversii, ariștișii, ipocriții, gogomanii, ignoranții, prostii, fudulii, depravații, falșii moralisti, infamii, sperjurii, blegi, impostorii, plagiatorii, încrezutii, naivii, huliganii, misticii, ranchiuinoșii, necioplăji, aroganții, vulgarii, credulii, neîncrăzătorii, avari, bădărani, mișeii, îngimfății, recalcițanii, gangsterii, provocatorii, scîrbavnicii...

Audiență

Terminasem de rostit în fața Comandantului megaastronavei ceea ce pregătisem pe parcursul a săptămâni de-a rîndul, mai întîi căutînd să mă conving pe mine însuși de utilitatea unei asemenea încercări cu rezultat nesigur, apoi scriind și rescriind cu înversunare în nopțile de veghe singuratică memorul și acest mic discurs ce aveam să-l tin - în fața celui mai puternic om -, aspirînd nu spre forma perfectă a ideilor în sine, ci spre adecvararea la scopul propus, repetînd de nenumărate ori în fața oglinzi rotunde din cabină fiecare

gest, expresia chipului, alunecarea privirii, pînă cînd vocea și intonația rebelă s-au supus voinței mele; atunci mi-am luat, în sfîrșit, inima în dinți și am cerut o audiență la Comandant.

Terminasem de vorbit și s-a făcut deodată o limiște deplină, de spațiu cosmic, ca în visele acelea în care totul se înțelege fară de cuvinte. El stătu un timp pe gînduri ascunzîndu-și în atenția cu care îmi cerceta memorul caligrafiat îngrijit întristarea?, de rugă?, amuzamentul?, apoi mă privi cu superioritate, sigur de sine. Se îndreptase lăsîndu-se

puțin pe spate; fireturile aurite ale uniformei sale străluceau distanță și el era conștient de asta. Mi se adresă bonom, sfatos și un început de zîmbet î se ivi misterios, gata să dispară în orice clipă.

„Cum poți să afirmi dumneata, tinere, că oamenii sunt diferiti umii de altii, că fiecare în parte este un univers întreg, infinit, inepuizabil și moartea unui om reprezintă sfîrșitul unei lumi?! Să nu ne jucăm cu vorbele! Uită-te împrejur, la dumneata, la mine chiar, nu vezi că toți suntem alcătuși în același fel,

după același tipar, bun sau rău, toți avem doi ochi, un nas, o gură, două mîini, zece degete și aşa mai departe. Trebuie să-ți reamintesc oare că organismele noastre sunt construite din aceiași aminoacizi? Ar mai fi posibilă medicina dacă nici o boală nu s-ar repeta, dacă nici un om

nu ar semăna cu un altul, nicio-dată? În acest caz nici nu s-ar putea vorbi despre o specie umană, fiecare individ în sine ar fi o specie cu un singur reprezentant. În toată istoria, în întreg Universul ar exista, cel mult, un singur om. Poți să con-damni, cu inima ușoară, omenirea la o astfel de dispariție? La gîndește-te!"

Ce mai puteam spune? Am

plecat trecind prin nesfîrșite și întortocheate coridoare, barate din loc în loc de ecluze, pentru siguranță, prin săli imense cu destinații necunoscute, iar apoi m-am pierdut în mulțimea ce roia haotic în spațiul gol și negru din jurul megaastronavei, fiecare cu preocupările și problemele sale, dar identici, iden-tici...

Intrebări

- LEGENDĂ COSMICĂ -

De cînd mă țin minte? Aveam vreo doi sau trei ani - dar ce înseamnă un an? - și trăiam într-un vis - în visul cui? Îmi amintesc mai bine mai ales senzațiile tactile, pe care le re-trăiesc și acum cu intensitate și uneori cu înfrigurare. Nici un miroș, cît de slab nu pătrundează pînă-n acel loc. Sunt sigur de asta.

Sub mine se află o materie foarte fină, chiar delicată, ceea ce înseamnă că s-ar putea să fi fost și vie. Ea să mă fi născut adăugindu-mă cu nețârmurita dragoste celorlalte făpturi? Sau să fi fost nisipul fin și cald al unei plaje, purtat de vînt, insinuant, ajutat astfel să mi se strecoare printre degetele mele frumoase și firave, de la mîini și picioare, în timp ce mă jucam fără griji, nevinovat, un fiu al lumii și al luminii, întins pe burătă, captivat de marea descoperire a trecerii timpului? Să mă fi înforat senzația și căldura rostogolirii neîncetate a firelor de nisip, și să-mi fi ținut respirația de teamă să nu tulbură încintarea neasemuită ce mă cuprinse, de teamă să nu se sfîrsească beatitudinea nemaiîntîlnită ce pusește stăpînire pe mine? Să fi crezut că ar putea veni cineva, un altul, un străin, un necunoscut, un curios, puternic, lent în misări, care să mă certe în cîteva vorbe, puține, pentru greșeala de a fi distrus vraja înălătoare a unui univers în formare, eu cel neîndemnatic, cel inconștient, și să-mi rănească sufletul sensibil, neobișnuit cu altă ființă în afara de mine însuși?

Sau poate întins pe burătă în tam spărgind alene oglinda unei ape, maternă în devotamentul îmbrățișării ei perfecte - dar, ciudat, nu-mi amintesc deloc de nici un târm. Ar fi reprezentat certitudinea, dovada de la care ar fi pornit orice demonstrație. Cînd vreau să înțeleg am nevoie de un fundament; întreaga mea experiență, pentru a extrage ceva din tine - vai ce grosolan vorbesc - pentru a-ți adăuga supraviețuirea, ultimul pe scara bijăișilor, am nevoie de un cadru, de un sistem de referință, chiar greșit și neadevărat, de un târm și o târmuire, chiar și în inalțul cerului, printre stele. Prietene, vroiam să îți arăt, și chiar să îți împrumut de mi-l ai fi cerut pentru că știu de cînd așteptă neîndupăcat. Ai mizat tot ce-ai avut pe această carte: o viață și un sistem planetar. Dar el nu se află în memoria mea și va trebui să cauț altceva; un fleac năstrușnic? Să-l inventez deodată, prin generație spontană, sau să trudesc îndelung și cu migală, plin de umilință recunoșcătoare, ori mai degrabă mă-ai îndemnă să-mi cercetez încă o dată unghele intunecate și părăsite, de mult neumblate, cu aer stătut și imagini idilice, ale memoriei mele matusalemeice?

Intr-o parte a mea se află un perete înclinat, foarte înclinat. Aproape un taván inclinat? Pe măsură ce creșteam, trupul meu fizic, ce nu putea să stea decit singur într-un spațiu oarecare, nu mai încăpea de umflat ce era, creștea continuu și mă îndepărtam cu mîi de regrete, sus-

pinind, tot mai mult de locul geometric al originii mele, intersecția peretelui cu planul orizontal. Seară cînd mă culcam - înainte de a adormi și de a vîsa minunătii de nedescris, de nu țî-ar ajunge o viață pentru a te bucura deplin - cu fruntea rezemată în perete și cu bărbia înfiptă în acel aluat cosmic, încercam cu mîna întinsă, pînă nu mai puteam de durere, să mă întorc pe linia pură a copilăriei mele. Nu izbuteam și mă lăsam doborât de disperare și nostalgie, fără pic de mîndrie? Lacrimile îmi șiroau pe obrajii picurând la picioarele mele. Cum voi fi îndurat toate acestea, sărmană și firavă ființă ce eram atunci?

Dorința și aşteptarea necurmată de a mă întoarce cel puțin pentru scurt timp pe locul nașterii mele, și mai ales credința asupra dreptului cel aveam, nu mi-a dat pace. Să fi dorit această într-adevăr fiecare participă din mine, ca pe un lucru minunat, plin de promisiuni încîntătoare, trepte ale fericirii sau să fi fost nimic mai mult decit o teamă de copil răsfățat de natură, neștiutor într-ale vietii?

După o noapte plină de euforie, cînd am visat tot ceea ce mă înconjura supus voinței mele, într-o zi mă voi fi simțit destul de puternic și la minte și la trup pentru a pune în aplicare, ghidat de impulsuri năvalnice, un gînd de multă pitit, care urma să ducă la împlinirea dorinței mele celei mai fierbinti? Mă lăsasem ros și chinuit pînă la durere, buimac de teama sa-

crilegiului nemărturisit ce-l plănuiam. Căutam o ieșire, nu doream să se întâpte ceva ce în mine speram cu sufletul la gură, aşteptind doar clipa potrivită.

Să mă fi simțit într-o zi ca și cum Steaua Polară se mutase-n mine? Mă voi fi ridicat atunci plin de curaj și de ambiții, venise doar vremea mea și a aderării mei, voi învinge și voi ciștiga tot ce este pus în joc. Mă voi fi propus atunci în stința ce se boltea nesfîrșită deasupra mea și mă voi fi opinit în cinind de răsunare tot ce finja, tot ceea ce nu avea să devină realitate.

Gindu-mi tainic zicea că voi

reuși să-l urnesc puțin, că o fărâmă în raport cu universul, să-l rotesc pe linia primei mele finătări, mărind de-o palmă, două, trei - dar ce este o palmă? - spațiul drumului spre locul drag, învăluit în complicită așteptare.

- Să înțiplat atunci să se pună în mișcare și universul să mă ia drept unic martor. Să fi fost prea tinăru și să nu fi înțelese uimirea ce se petrece, de-i cinea mecanică cerească? Stința ce din neclintirea nemăsuratului mă acoperă - chiar dacă o vreme doar ca posibilitate - se rostogoli, dar nu prea departe, c-am ajuns-o dintr-o săritură.

Locul de mult dorit, subiectul visurilor mele adolescentine, nu mai era de recunoscut, nici o urmă, cît de slabă, nu rămăsese, dispăruse în neant. Trecusem

peste el, copil superficial! Singura mea certitudine, stința, se dovedise a fi mincinioasă. N-am fost disperat, doar dezamăgit.

Stiam ce căutasem? Libertatea? Era la un pas, nu trebuia decit să mă hotărască și stelele să ar fi ivit deasupra mea cu licăritul lor misterios, dar dacă voi am, puțin mai încolo, le-aș fi găsit și imobile, ferecate în distanțe de nestribătut. Sau mă căutasem pe mine, și acum orice posibilitate de a mă între lege de-adevăratele se pierduse pentru totdeauna?

Îată întrebări la al căror răspuns am timp de gîndire o viață stelară.

Greșeala

Într-o zi șeful m-a chemat la el și m-a prelucrat în felul următor:

- Nu pot spune că tragi chiuful ca alții, îți faci lucrările corect, nimic de zis, dar asta nu este suficient. Trebuie să te străduiești în mai mare măsură. Trebuie să te autodepășești. Aș dori mai multă ambiție din partea dumitale.

Aici, recunosc, puseșe degetul pe rană: dacă nu sînt îmbolbit de la spate merg pe calea minimei rezistențe.

- Uite care este problema, continuă el după introducerea de mai sus, mîine trebuie reținute două lucrări, una la Satu Mare, iar alta la Reșița, și nu am pe cine să trimîn, decit pe dumneata. Vezi cum îți organizi timpul, te privescă, în orice caz va trebui să participe la ambele comisii, altfel nu-ți va fi lesne... Este un prilej minunat ca să arăți ce poți, că și tu să te descurci. O asemenea ocazie nu se iubește în fiecare zi... Nu pierde! Dar nu uită, în foarte multă ordine și mai ales la disciplină!

Am plecat acasă abătut. Ceea ce mi cerea șeful era evident imposibil. Puteam să-l spun astă fară să-l supăr de moarte? Ce

să fac, cum să fiu în două locuri în același timp? M-am frâmătat pînă seara tîrziu, la cine să apelez, cine ar vrea să mă ajute? N-am găsit pe nimeni, toți credeau că e o glumă proastă. Am renunțat. Nu mai rămînea decit o singură soluție: să mă dedublez!

Odată chestiunea formulată astfel, totul a decurs destul de ușor. După cum se știe, o problemă pusă corect este pe jumătate rezolvată, iar cind un asemenea lucru, precum dedublarea, este pe jumătate rezolvat, cealaltă parte nu mai constituie un impediment. Aș că în diminea următoare eram dedublat complet, inclusiv buletinul de identitate și biletele de avion. Ajuns la destinație ne-am dus la bun sfîrșit sarcinile de membru al comisiilor de recepție.

A doua zi, m-am intors la serviciu bucuros că puteam raporta șefului îndeplinirea întocmai a îndatoririlor avute. De cum am intrat în birou, șeful, cu o figură severă, mi se adresă pe un ton rece și cu o falsă poliție. Glasul lui sună amenințător:

- Ce ați făcut?... se oprise de parcă să ar fi așteptat să-și facă apariția dublura mea, dar ea se

volatilizase cînd ne-am dat mîna, seara, în fața casei.

Simțisem pentru o fractiune de secundă palma caldă și strîngerea plăcută a celulală, ca un semn de adio, apoi n-a mai fost decit un fum, un abur, o ceată subtilă... Șeful meu de unde să fi știut?... Colegii mă priveau muștrător, preocupăți să se observe că se desolidarizau de acțiunea mea.

- Ce ai făcut? Cine îți-a permis să te dedublezi? Arată-mi în ce norme și în ce regulamente scrie că ai voie să faci ceea ce ai făcut? Te eschivezi, fugi de responsabilitate, astă e! Acum m-am lămurit cu dumneata!

- Dar ce-am făcut?!

- Ai semnat procesele verbale de recepție doar cu jumătate de răspundere. Îți dai seama ce înseamnă asta: in-dis-ci-pli-nă! Mai mult chiar: un fals în acte publice! Ai încălcăt legea și vei plăti!

Mă simțeam nenorocit. Desigur, avea dreptate. Din dorință de a mă afirma, de a mă achita de sarcina primă, sărisem peste cal. Eram vinovat, încălcăsem nu numai legea juridică, dar și pe cele fizice, chimice, biologice... Pentru acestea din urmă cum și cu cît voi fi pedepsiți?

Radiografia unei călduțe așteptări

Ce este anticipația românească actuală? Cum este și spre ce se îndreaptă ea? Desigur, întrebări retorice. La prima vedere. După o simplă radiografie vom observa că lucrurile nu sunt chiar atât de generale și nici prea departe de interesul nostru. Vom vedea aceasta atingind formula „noul val”, formulă cu o anumită acoperire în trecutul nostru foarte recent, desemnând speranța de afirmare a unui grup de autori cu o nouă mentalitate decantată în literatura S.F. În urmă cu un deceniu, cînd a început să se cristalizeze ideea de „noul val”, speranțele erau mari, entuziasmul sufocant și încrederea nemărginită. Un timp se părea că lucrurile se vor înfăptui, chiar dacă cu unele greutăți. Acuzată - lipsa spațiului de publicare. Existau, pasămite, căiări scriitori, sau măcar posibili scriitori, cu a căror ieșire la mareea fascinantă a publicării cel puțin constante, literatura S.F. să devină un fel de soare în jurul căreia să roiască planetele însetate de lumină. Timpul a trecut. Suficient de egal, suficient de îngăduitor, fără ca această cristalizare să se întimplă. Motivul este simplu: prea puțină lume a înțeles că, pe lîngă întruniri, cenacuri, broșuri, fanzine și texte, trebuie să mai existe și literatură. Adică Textul. Cînd te asezi la masa de scris reflectînd asupra producției de literatură S.F. a „noului val” rămîni descompănît de mulțimea textelor și de puținătatea Textului. Situației de mai sus i se potrivește o expresie intelligentă de-a lui Creangă: „pesemne că a și venit de-n-a mai venit”. Așa și cu „valul” nostru. Despre el nu mai știe nimeni nimic.

Să o luăm metodic. În jurul anului '80, în literatură română își face apariția o nouă generație de poeți, prozatori și critici ce aduc un suflu proaspăt, nu în totalitate innoitor, desemnind însă o cotă nouă a sensibilității artistice. Cu ei - ușor, ușor - față literaturii se schimbă. În literatura de anticipație lucrurile par să decurgă la fel. Aceasta un timp, căci tempoul este ridicat. Cei care rezistă pot fi numărăți pe degete. În ansamblu și față de epoca anterioară, numărul textelor de valoare crește, însă ele nu acoperă necesitățile momentului actual, dominat și sufocat încă de paraliteratură, oricare ar fi acceptiunea dată acestui din urmă termen.

Porneau atunci la drum, în anii '80, Alexandru Ungureanu, Silviu Genescu, Dănuț Ungureanu,

Mihai Grămescu, Lucian Ionică, Lucian și Dan Merișca, Dušan Baiszki, George Ceausu, Leonard Oprea, Radu Honga, Doru Pruteanu, Rodica Brețin, Viorel Pirligras, Aurel Cărăsel, Augustin Corneliu Geagim, Nina Daian și încă vreo cățiva. Mai tîrziu au venit Alexandru și Ovidiu Pecican, Voicu A. David, Cristian Tudor Popescu, Constantin Cozmiuc, Mircea Liviu Goga, Györfi György... Care sunt realizările legate de această generație? Cîteva cărți, mai precis 11, ținînd cont că Baiszki și Ovidiu Pecican au apărut în volum colectiv. Puțin, desigur. Dacă le ai în față, dacă le vezi zilnic, dacă nu îți cont de nimic, doar de realitatea lor, de cantitatea de Text cuprinsă în ele, îți dai seama că este chiar foarte puțin. Si cum pentru o analiză serioasă, pentru o critică valorizatoare ce nu ține seama de cauze subjective sau exterioare (prietenii, intimidări, avantaje pe diferite căi), trebuie avută în vedere realitatea paginii scrise, vedem că o serie de autori pomeniți mai sus nu există. Textele publicate de ei nu au o ținută demnă de interes.

Să vedem cazul, „clasic” dejă, al Rodicăi Brețin. Autoarea din Brașov a publicat, spre stupearea tuturor, două cărți și, din cite știm, o alta și pe rol. Dacă în povestirile de debut se putea remarcă o anumită îndemnare și o anumită nervozitate a scrisului, în ultimul timp miza textelor sale este uluitor de mică, incit, la povestirile din ultimul său volum publicat în 1988 la Editura Facla și intitulat **Şoimul alb**, se pare că au strîmbat din nas și elevii din clasele mici, cărora subțirelul volum păreacă li se adresează printr-un consens tacit.

Radu Honga a publicat și el un volum grație patriotismului local dovedit de editura Scrisul Românesc. Intitulat, neinspirat, **Aventurile lui Theodore**, volumul cuprinde majoritatea textelor risipite anterior prin diferite publicații. Sunt texte care au stîrnit de cele mai multe ori nedumerire, promițînd de fiecare dată un prozator de vocație dacă acesta ar renunța la artificiu, facil și ispite momențane, dovedite ulterior banale baloane de săpun. Trecute în volum, textele lui Radu Honga dau cu o și mai mare putere impresia de prefabricat, purtînd totuși amintirea unui prozator care putea să fie, dar nu este.

Leonard Oprea, un alt brașovean norocos în ceea ce privește debutul editorial, nu justifică nici

el investiția făcută. Proze reușite nu sunt deloc. Cîteva au semne că, pe undeva, ceva se întâmplă. În rest, vegetații sufocante, hidre gelatinoase, lipicioase și reci, lumi incontrolabile și adesea incoerente. O imagine amplă, dar goală. Săracă în Viață. La Leonard Oprea, după cum spune și titlul volumului, **Domeniile sint interzise**. Interzise și fără justificare. Nu conving pe nimeni.

Indiferent cum te cheamă, indiferent de unde ești și de convingerile tale, nu se poate să nu îșteptă fără un cît de mic interes debutul editorial al lui George Ceașu. Aceasta cînd ștut este faptul că vechiul combatant în armata S.F. ului are realizări meritorii, materializate în texte cum sunt: **Steaguri sub zid. Atacul gondorilor. Experia, trimiteți o inimă**. Volumul a apărut la editura de baștină a autorului și poartă, de asemenea, un titlu nefericit, **Înștelata aventură**. Romanul (căci este vorba de un roman!) se vrea parodic, neieritor și penetrant. Reușește să fie nesărat, bufo-nard, inconsecvent, ironic fără de scop și, pe alocuri, ilogic. Recunoaștem, cu toate acestea, o mînă de prozator, tocică însă pentru o cauză minora. După lectură rămînem cu nostalgia povestirilor citate mai sus și cu speranță că odată și odată autorul le va aduna în volum.

Ne apropiem de aniversarea unui deceniu de la apariția primului volum de proză S.F., semnat de un autor din „noul val”. Seria aparițiilor a fost deschisă de un prozator autentic. L-am numit aici pe Mihai Grămescu cu **Aporisticon**, volum în care aflăm proze de o certă reușită artistică, cunoscute de iubitorii de S.F. cu mult înainte de publicare. Spirit iscoditor, Mihai Grămescu face în paginile sale o demonstrație a modului de funcționare a naratiunii în cadre S.F. Personajele sale trăiesc și potrivit de prima dată în proza contemporană S.F. avem imaginea unei lumi (imaginare, desigur), având toate datele unei existențe independente. Eroi lui Grămescu nu sunt plantăji, nu sunt alioi în locuri străine. Ei au apărut odată cu - și mai ales din - lumea pe care o reprezentă și determină.

Se pare însă că Mihai Grămescu este un autor pierdut. Ultima sa lucrare publicată, **Casa fiilor**, în almanahul Anticipația, este cu mult sub nivelul așteptărilor.

Alt debutant în colecția **Fantastic Club** a editurii Albatros, Lucian Ionică, readuce anticipația pe pămînt, dovedindu-se un fin analist, un inversunat adversar al faptelor comune și banale din care a făcut ținta sa preferată. Ceea ce nu s-a remarcat de la început la Lucian Ionică a fost dimensiunea de adîncime, tragică, pe care prozele sale o poartă. Fantasticul anticipativ al autorului se bazează pe tehnica insolitară spațiului comun, real, de zi cu zi. Mai corect, elementul anticipativ (**anticipativ prin analogie cu fantastic, straniu etc.**), se insinuează în realitatea noastră subminind o ordine considerată stabila. Astfel, ca în povestirea sa **Printre alte dimineti**, oricind ne putem trezi în casă cu mesagerul (sau corespondentul) unei lumi aflate lîngă noi. Mereu ignorată, ea se răzbună în paginile lui Lucian Ionică, provocînd plăcere și durere, aducînd într-un cuvînt sublimul, desemnat de Cornel Robu drept „cheie“ pentru S.F.

Să sperăm că Lucian Ionică va ieși din conul său de umbră o dată cu romanul la care lucrează.

Volumul de debut a lui Alexandru Ungureanu avea să stîrnească la apariție un entuziasm despre care astăzi putem spune că este îndreptățit. Evoluția autorului de la **Marele Prag** este cît se poate de evidentă. Tema sa preferată, generoasă și cuprinzătoare în același timp, este cea a omului aflat într-o situație deosebită. Urmarită este aici reacția psihicului, reacția umanului în relație cu fenomenele și mai ales **conștiințele** neumane, aumane mai corect, izvorite din alte lumi, din alte civilizații. Un bun analist se dovedește Alexandru Ungureanu și în exploatarea conflictelor izbucnite între conștiință și propriile sale limite. În acest caz, imaginea autorului calcă noi domenii, nebănuite pînă atunci, adăugînd lumii reale (convențional reală, de zi cu zi, să zicem) teritori î noi, lărgind mereu aria unui timp aspru și a unui spațiu resimțit ca apăsător.

Rămîne ca autorul să adune în volum aceste texte, volum în care să regăsim la locul lor **Artele martiale moderne și Seful**.

Un alt debut remarcabil este, desigur, cel al lui Cristian Tudor Popescu. Acesta strînge în volumul **Planetarium**, apărut la Editura Albatros, cîteva texte reprezentative pentru proza românească (attenție, proză în general, nu numai S.F.). Ele sunt după cum urmează: **Pythia, Plutonia, Omonom, Mutu prostu, ciînele nostru**, la care se mai adaugă **Break**, apărută în almanahul Anticipația. Observator atent al lumii înconjurate, Cristian T. Popescu pare că vede tot. Însă această totalitate este reușită în prozele sale prin analogii subtile, simboluri penetrante, date de imagini revelatoare, fără nimic fastuos. Cîteva date sunt suficiente autorului pentru a contura un univers de o mare complexitate. Acest aspect este ilustrat cel mai bine de novela **Pythia**, text în care există și poate pentru prima dată în limitele unei literaturi de bună calitate, la o confruntare între spiritul uman creator și în măsură să și înțeleagă, pînă la un anumit nivel, creația și o conștiință aumană, pornită de la datele umanului, însă totuși independentă.

Strîndîtele, dacă sunt (și sunt!), nu alterează muzica unui text plin de forță, expresie a faptului că realizările S.F. nu sunt de domeniul utopicului.

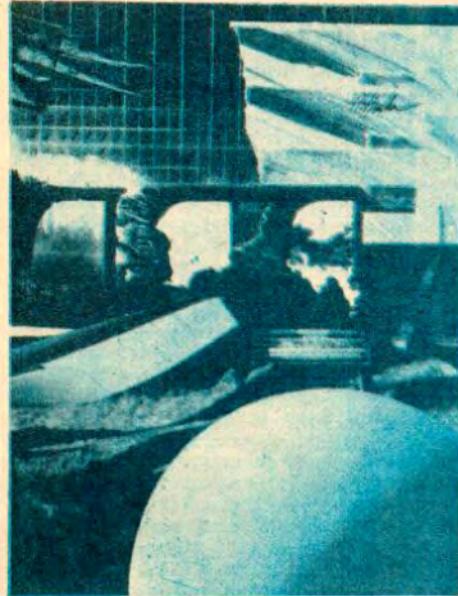
Au rămas în afară cîțiva autori de valoare ce n-au avut încă șansa de a-și vedea numele pe coperta unui volum propriu. Aceștia sunt: Silviu Genescu, Viorel Pîrligras, Constantin Cozmiuc, Dănuț Ungureanu, Dorin Davideanu, Marcel Luca și Lucian Merișca. Șapte autori adică. Competență și autorizații.

Silviu Genescu reface în prozele sale drumul protagonistului mitic. Reușește să-și poarte cu dezinvoltură eroii fie prin cosmos, fie pe o banală autostradă sau într-o uitată casă pentru vacanțe la țară. Se pornește de la iluzia că lumea noastră înseamnă totul și se ajunge la o dublă trădare a ei. Conștiintă sau nu. Personajele, din cele mai banale, sunt surprinse pe cînd părăsesc o lume obiș-

nuită, cea a noastră de simpli muritori cu picioarele pe pămînt (în sens fizic), pentru una convențional neobișnuită, cea a periplului cosmic. Este o primă trădare căreia îl urmează inițierea propriu-zisă. Personajul vede sau dobîndește ceva. Se joacă pe calculator și jocul îl este fatal, căci calculatorul nu înțelege acest joc. Sau fotografiază, surprinde adică „Imagini dintr-o lume îndepărtată”, zguduitoare, generatoare de multe întrebări.

În același almanah în care apăreau **Break** de Cristian T. Popescu, **Pesagistul** de Silviu Gheorghiu, Constantin Cozmiuc publica **Maidanul cu extratereștri**, permitînd realizarea unui triptic revelator pentru noua față a literaturii S.F. românești. O dată cu aceste trei texte, își intră pe deplin în drepturi **dimensiunea tragică** a anticipației, dimensiune integratoare și de adîncime, ilustrând maturitate și valoare, oferind totodată reperre solide pentru un **discurs narrativ S.F.**, pentru o poetică a anticipației. Nu absolutizăm, desigur, meritele acestor trei lucruri, unele negate vehemant de spiritul obtuze și inchisate (a se vedea cazul **Maidanului cu extratereștri**), însă acestea sunt ceea ce se cheamă virfuri și de aici discuția poate începe.

Dimensiunii tragicice îl corespunde, nu tocmai complementar, o latură umoristică. De fapt, a **umorului grav și penetrant**, capabil să dea textului o deschidere mai amplă decât cea a deconectării similare vodevilului bulevardier. Și de aici ne-complementaritatea de care vorbeam. Adică umorul este latura de la care se pleacă (sau de la care s-ar putea bănuia că se pleacă) pentru a se atinge dimensiunea existențială la personaje ce luptă pen-

Colaj de TRAIAN ABRUDA

tru cauze minore, pentru false probleme, sau care nici măcar nu-și dau seama de rostul lor în lume. Sunt lucrări ca **Şeful** de Alexandru Ungureanu, **Aventuri cu Victor Tibă** de Dorin Davideanu, **Sculptură lentă** de Viorel Pirligras, plus cîteva texte ale lui Lucian Merișca.

Acesta din urmă este autorul a cel puțin două Texte. Amindouă cu substrat epic și identic stabil. Narațiunea surprinde volutele unor existențe în desfășurarea lor sincopată. Conflictul este construit cu grijă, confruntarea desfășurîndu-se, în primul rînd, între propriile limite, în propriul univers, căci lumile lui Lucian Merișca sint lumi aflate într-o continuă transformare, nu intotdeauna surprinsă de protagoniști, o lume gata de a se dezintegra. Acumulările textuale beneficiază și de aporțul unei atmosfere specifice, în concordanță cu particularitățile momentului și ale narațiunii. Aceste două texte sint: **Zorii unei lungi nopți și Deratizare**.

Sigur că această sumară radiografie nu poate fi încheiată fără o cît de mică referire la critica literaturii S.F. românești. O primă constatare este aceea că terenul continuă să fie încă destul de puțin populat. Din cîte putem să ne dăm seama, în rîndurile nebulosului „nou val” nu există critici. Aici promisiunile au fost și mai mici decât la proză, iar realizările sint ca și nule. Doru Pruteanu, mare speranță (dată de unii drept certitudine), își găsește timp pentru textele sale abia de curind. Cronicile sale de prin **S.F. Contact** („prima noastră revistă de istorie, critică și teorie literară”!!!?) și **Fantastic Magazin** nu au fericit și nici nu au făcut râu la nimeni. Textul său, **Avangarda repetiției**, apărut în almanahul Anticipația, nu dădește încă fermitate în opinii, dind impresia unor note pe marginea celor citite. De fapt, Doru Pruteanu se și sprijină serios pe umerii altora, chiar dacă ar fi timpul să stea pe propriile sale picioare.

Sorin Antohi să îndepărteze cu totul (sau a rămas pentru totdeauna departe) de S.F. Domeniul consacrării sale - Utopia - aducindu-i serioase satisfacții.

Critică, cu rezultate meritorii, mai scriu Lucian Ionică, Daniel Vighi, precum și o serie de neconvertiți la gen ca Ioan Holban, Sergiu Vaida, Mihai Cozman, Adriana Babești, Mircea Mihăiescu.

In acest domeniu și-au mai încercat puterile și cățiva prozatori: George Ceașu, Cristian T. Popescu, Constantin Cozmiuc, Ștefan Ghidoveanu. Realizările lor sint sub nivelul de pretenții al momentului actual. Despre aceștia vom reveni într-un articol independent.

O mențiune se cuvine pentru cei din generația mai veche, demonstrînd o mare putere de analiză și un efort epuizant. Este vorba de Mircea Opriță, traditor la o carte despre **Anticipația românească modernă** - și despre Cornel Robu, care încearcă să deschidă cu „cheia” sublimului cît mai multe din ușile științificiunii.

Sigur că, după toate acestea, să cuveni să tragem o concluzie. Am face-o, dacă aceasta nu să-ram pune de la sine: conjugarea efortului în direcția literaturii, a Textului și refuzul, cu o și mai mare hotărîre a paraliteraturii; a „textelor” de tot felul, ce împinzește o realitate cu puține realizări.

TRAIAN URDEA

HGWELS

Incursiune în cotidian

Lăsasem de mult în spate orice urmă de viață omenească, urcând fără grija panta unei poteci strecturate printre tușișuri. Sub taina netulburată a pădurii, orice cale aproape dispăruse. Drumurile șerpuitoare, cind repezi, cind domoale, de la poalele muntelui, purtate prin locurile murelor și ciupercilor, se topeau aici, lăsându-te în voie.

Ca să urci muntele spre casa lui Moș Gheorghe, nici hărțile turistice și nici marcajele nu te ajută. Singura călăuză a pașilor este întâmplarea. Plecind în căutarea lui, de altfel, nu mizasem decât pe foarte puține informații, cu toate că, mai ales din descrierile găsite în literatură, drumurile acestea ar fi trebuit să-mi fie cunoscute. Foarte ciudat, dar această unică sursă de unde aș fi putut afla în amănunte desfășurarea drumului am ocolit-o întotdeauna. Mai mult sau mai puțin conștient, voiam, încă de acum cîțiva ani, cind am pornit în căutarea lui Martin, să văd dacă norocul mă va ajuta sau mă va rătaci.

Așezat astfel încât să poată fi abordat din orice direcție, oamenii au trasat pe poalele acestui munte un labirint și, intrat în el cu sentimentul inițierii într-o taină, m-au năpădit amintirile. Una dintre ele este legată de o carte citită în adolescentă și reprezintă un fragment de pe prima filă a acesteia:

„...Prin 1969, într-un important centru urban din această zonă, se prezintă la biroul pentru evidență populației un bărbat care pretinde că și-a pierdut buletinul de identitate. În buzunarul hainei nu are decât un certificat de naștere, tînuit acolo, probabil, mult timp, căci arătat, iar în mijloc, unde stăteau scrise numele lui și ale părintilor, o pată mare de ulei ștersese aproape totul. Poartă un costum albastru închis, încheiat la două rînduri de nasturi, puțin

mic, lăsându-i descoperite încheieturile mîinilor și mijlocul. Un basc mare, cenușiu, îl acoperă capul, urechile și o parte din umeri de ploaie și vînt. Cu firea sa blindă, tot timpul cu zimbul pe buze, cucereste pe loc cele douăzeci de inimi ale funcționarilor biroului, astfel încît actual cerut i se eliberează pe loc, în plus găsindu-i-se și un loc de muncă.

Trăiește aici de aproape trei ani. Este un coleg bun, îl ajută întotdeauna pe cei din jur. Ii place să audă glume, să rîdă și dovedește o curiozitate aproape bolnavicioasă. Totuși, cei din jur îl au caracterizat drept un om retras, fără prieteni și puțin cam greu de cap. De ce? Nimici nu poate spune precis. Poate că nu a fost văzut niciodată în compănia unei femei, ori la veun păhările cu prietenii. Poate pentru că nu mânăncă niciodată în pauza de masă și pune uneori întrebări prea stupide.“

Cartea se numea „Incursiune în cotidian“ și m-a impresionat destul de neplăcut prin stîngăcia și totala neprincipere în ale scrierii dovedite de autoare. O serie de inadvertențe veneau să-mi pună răbdarea la încercare, fiind un cititor absolut obișnuit și dezinteresat, astfel încât am abandonat lectura puțin înaintea jumătății volumului fără să-i citeesc prefața.

De vină a fost, cred, vocea auctorială. Serioasă pînă la gravitate, monotonă cu excepția cîtorva sfîrșituri de capitol oarecum entuziasante, stridentă și nu de puține ori ilologic sau părtinatoare, aceasta reușea să evite grotescul sau umorul printre-o incoerență a afirmațiilor dublată de introducerea unor lungi pașaje descriptive. Cel puțin aşa aveam să priveșc după lectura cîtorva studii impresionante prin volumul bibliografic prezentat și din care am aflat în plus că Martin fusese logodit de trei ori.

Toate acestea făceau ca rațiunea editării acestei cărți să-mi rămînă ascunsă¹.

„Într-o dimineață, continua pasajul, în timpul pauzei de masă, unul dintre colegii lui se gîndi că n-ar fi râu dacă s-ar mai ride puțin. Peste cîteva minute de la semnalul care-i aruncase pe toti în luptă cu feliile de pînă unse cu unt și de salam, apără cu un acumulator de 24 V în brațe.

— Hei, Martin, îl strigă acesta întrînd cu cutia neagră și unsuroasă în brațe, ai mai văzut așa ceva?

Martin, care stătea linistit și urmărea o muscă plimbîndu-i-se pe degetul arătător, ridică ochii și îl privi o clipă“.

Mai tîrziu, am aflat cu stupeare că autoarea acestei cărți, o anumită Margareta Stoian, era pe atunci elevă în clasa a VIII-a. Cele cîteva compunerii mixate sub îndrumarea profesorului ei de limba română, constituie într-o sumară și superficială biografie, au făcut vogă îndeosebi datorită unui studiu consacrat vieții autoarei. Cartea, susținea comentatorul, a fost scrisă cu mult înainte de descoperirea lui Martin. Singura sarcină a Margaretei Stoian și a profesorului ei, în momentul pregătirii pentru tipar, a fost aceea de a pune, sub o formă „accesibilă și plină de farmec, un volum de informații, rezultatul unor fenomene încă necunoscute, ce se aş-

¹ Autorul se referă la faptul că Liviu Bojoc, în prefață, pune problema necesității editării unor texte în forma lor primară, înainte de efectuarea corecturilor și retușurilor finale, acțiune în urma căreia textul devine document. În cazul de față, publicarea într-o formă brută urmărește punerea la dispoziția specialiștilor a unui material de cercetare menit să dezvăluie mecanismul apariției lui.

teaptă înțelese și aduc o lumină nouă și originală asupra Marelui Extraterestru care a fost Martin B." Urmează o serie de fișe tehnice ale navei, despre care autoarea susține că și-a construit-o din propriul trup, navă destinată să parcurgă drumul pînă la planeta lui Martin, însotite de date biografice, o listă a orașelor vizitate în timpul vieții, analiza grafologică și concluziile medicului psihiatru sub a cărui observație a fost ținut timp de mai multe zile.

Între terminarea acestei cărți și apariția ei în librării s-au scurs aproape doi ani, deoarece fata a fost internată într-un ospiciu. Acolo, de altfel, a și murit, aruncîndu-se pe geam, cu brațele deschise în chip de aripă. Ultimile ei cuvinte: „Zbor spre planeta...” iau consolidat definitiv celebritatea. Două fragmente din volumul de mărturii culese de Gheorghe Ripanu, intitulat „Lau cunoscut pe Martin B.”, aveau să mă ducă din nou către prima mea lectură:

„Nu era greu să vezi pe mutra nătărăului astă, după felul cum se holba, că nu mai văzuse niciodată aşa ceva și puteai să-i torni orice gogoșă despre el. În minte că odată Pavel a adus un aparat de radio și era atât de entuziasmat de muzică – nu avea importanță de ce fel – că n-a lucrat toată ziua mai nimic.”

² Este vorba despre acumulatorul de 24 V pe care colegul lui Martin îl aduce. Autorul acestui articol a ținut, bineînțeles, cont de faptul că, la vremea respectivă, acest subiect era foarte la modă, cititorii fiind, în general, destul de bine informați. Cartea la care se fac referiri mai sus se numește „Zbor de noapte” și aparține lui Filip Lupu. Ea încercă să demonstreze că trupul neinsuflat al Margaretei Stoian a fost găsit de fapt în pădurea Bâneasa, zborul ei fiind curmat de cauze necunoscute. Cercetările mai noi infirmă această ipoteză. Din cărțile care susțin legenda existenței lui Martin singura care mai rezistă și astăzi fiind cea a lui Gheorghe Ripanu.

Celălalt era străbătut de aceeași sinceritate:

„Îl vedeam uneori că stă toată ziulică și se uită aiurea pe pereti, că nu vorbește cu nimene și parcă se ferește să te privească în ochi. Era un fel de om pe care îl citești repede și-ți dai seama dacă-ți ascunde ceva. Cînd îl întrebam, zicea că totul este perfect, dar nu dura mult și îmi spunea, așa, să pară fără legătură cu subiectul, că are ochii prea mari și sprîncenele de parcă n-ar fi ale lui. Într-o zi am observat că purta perucă. Prieam-o și portiunea dezgolită, ce dădea la iveau pielea capului. Mi s-a părut albăstruie, hidoasă, nu-mi dau seama de ce. Avea o strălucire ciudată. Atunci a întors capul și a înțeles ce se întimplase. Din ziua aceea m-a evitat tot timpul, oricît m-am străduit să-l fac să înțeleagă că nu să întîmpălat nimic.”

Acesta este și faptul pentru care mi-a atras atenția. Nu se poate ca într-un colectiv de muncă, după trei ani, să nu știe careva aproape total despre celălalt. Amintirile ulterioare, de multe ori contradictorii, culese de la colegii lui Martin, sint, cred, în cea mai mare măsură scrorneli sau închipuiri tardive. Singure acestea două mi s-au părut convingătoare, ajutându-mă să înțeleag în plus fragmentul următor din „Incurșuirea” Margaretei Stoian pe care, la vremea lecturării lui, l-am considerat cu totul deplasat:

– Nu, răspunse el clătinind din cap, ce ai acolo?

– O cutie fermecată.

– Da. Dacă pui limba pe asta două contacte, poți să vezi... un film.

– N-am mai văzut așa ceva.

Părea evident încurcat de faptul că restul colegilor rideau și nu știa ce se să mai spună.

– Alb-negru?

– Color, evident!

– N-am mai văzut niciodată așa ceva, repetă Martin, apoi tăcu. Nu-și putea închipui de ce trebuie să pună neapărat limba și îi era oarecum rușine, pentru că nu avea o limbă tocmai frumoasă. În cele din urmă, se hotărî și, în momentul atingerii bornelor, căzu pe podea străfulgerat. Mort. MORT!

În cea mai mare parte a alcăturii sale, Martin semăna cu noi. Dar nu cred că această constatare ar trebui să ne entuziasmeze într-atât încât să declarăm, așa cum au făcut-o unii, că a fost „cel mai fericit extraterestru de pe Pămînt”. De multe ori, defectele fizice ale semenilor noștri, însă nu infirmitatea, ci doar o disproportie a trupului, o cicatrice, asimetria feței sau chiar un neg, ne creează o anumită rezervă. Martin n-a putut fi deci nici „cel mai iubit dintre extraterestri” și nici „reprezentantul unei specii degenerate”. Dovadă, impresionanta recuzită, trusele de machiaj și cele cîteva trucuri deosebit de ingenioase, singura moștenire lăsată pămînenilor.

Am văzut la Institutul de medicină legală cîteva fotografii. Martin era într-adevăr urit, avea de ce să se teamă. Nu știa dacă a fost un instinct programat sau nu de către „părinți”, dar, probabil, primul lucru înțeles fără dubiu a fost acela că, dacă voia să se adapteze societății umane, trebuia să incerce să fie ca noi. El era „rușine” să-și arate limba, deoarece aceasta avea o formă deosebită, despicate la virf, cu marginile rotunjite și un canal median, configurație care imprima vorbirii un șuierat caracteristic. Era lipsit de pilozitate. Pielea, de un albastru deschis, devinea rozalie, odată expusă la soare, ca aceea a noilor născuți. Cu toate că trupul său avea o înfățișare umană, căci dintră noi ne-am fi dezvoltat în față lui? Experiența de convietuire cu specii de animale inteligente, pe baza căreia am putut realiza un sistem rudimentar de comunicare, ar trebui să fie pentru noi, cred, un exemplu. Legile naturii interzic contactul dintre noi și civilizațiile extraterestre tocmai pentru că mijlocul cel mai sigur de conservare a speciei este, în același timp, și cel mai simplu.

Cazul lui Martin nu poate deci să confirme această ipoteză. Într-o emisiune transmisă de televiziunea noastră anul trecut, realizatorul ei apărea, la sfîrșitul genericului, îmbrăcat într-un elegant costum de cosmonaut, ținând în brațe un pachet legat cu o fundă roșie. El se oprește în dreptul mesei în jurul căreia

s-au adunat invitații și, scoțind din mineca stîngă un sul de hîrtie, începe să citească un binecunoscut text:

„Într-o noapte răcoroasă de toamnă, cam pe vremea cînd podgoreni au terminat culesul viilor și mustul adus în ulcele începe să vindece uscăciunea gîtușilor, cînd prunele s-au copt și tîica încălzește înimile celor de la munte, o pîclă deasă a acoperit tot ținutul și l-a cufundat într-o beznă cum n-a mai fost pînă atunci, prin aerul devenit viscos, flacăra felinarului abia putea fi văzută, aruncînd în jur o lumină atât de palidă și de difuză, încît la nimic nu folosea. Doar poate ca să-ți amâgești ochii.”

Lectura primelor rînduri ne pune în fața unui text bine scris. Autorul său pare să aibă un stil format pe care, deși nu-i aparține, știe să-l stăpînească. Ceva însă ar putea atrage atenția filologilor (dar nu numai a lor) încă după lectura acestor cîteva proponiții: abundența clîșeelor.

„Spre dimineață, continuă el să citească, ceață să ridică încet deasupra unui munte cu vîrful retezat, unde a persistat sub forma unui nor compact, alb-crenăușiu, timp de cîteva ore. Apoi norul a devenit din ce în ce mai transparent, pînă nu a mai putut fi văzut și nu s-a mai arătat niciodată...“

- Am început această discuție, tovarășe Tiberiu Alexe, cu un fragment dintr-o povestire S.F. cîtîtă acum mai mulți ani la cenaclul pionierilor și școlarilor din Pietrișoara, județul Hunedoara. Cite asemenea povestiri au mai fost descoperite pînă în prezent?

- Aproximativ cincizeci.

- Și toate scrise de copii cam de aceeași vîrstă...

- De copii pînă la 13 ani. S-au descoperit și cîteva desene - este adeverat, foarte stîngace ale acestui personaj, în cîteva grădinițe.

- Desigur, nu erau identice...

- Evident, în fiecare... reprezentare intervenea factorul de creațivitate al fiecărui copil în parte.“

Peste tot acolo unde Martin își face simțită prezența „literară“, textele povestirilor, poezilor, scrisorilor par o înlănuire

de clîșee, de imagini binecunoscute, ceea ce de fapt și sint. În minte din discuțiile care au avut loc atunci că toți participanții au căzut de acord asupra faptului că mecanismul apariției acestor scrieri este strîns legat de utilizarea clîșeului, iar gestul final, în care cosmonautul scoate din cutia pe care o aduse o păpușă reprezentîndu-l pe Martin în mărime naturală și-i dă drumul să plutească prin încăperă, lăsîndu-apoi să iasă pe fereastra deschisă (locuitori Bucureștiului au putut-o vedea înălțată mult timp deasupra orașului), vine să puncteze tocmai această latură a personalității lui Martin: capacitatele și posibilitățile sale de comunicare.

Totuși, implicarea lui Martin în cotidian este pasivă. Povestirile pionierilor din județul Hunedoara par mai degrabă efectul secundar al conștiinței de sine a lui Martin decît o acțiune provocată voluntar. Intrarea sa în mediul citadin se realizează cu cea mai mare discreție, iar prezența lui nu impune nici o schimbare în viața locuitorilor. Se pare, singură, setea de cunoaștere, îl îndeamnă pe Martin la prospectarea lumii care îl inconjoară.

De altfel, ajuns în fața casei lui Moș Gheorghe, aveam să-l înțeleg mult mai bine pe Martin. Mi-l închipuiam în cobai, așezat într-un labirint natural și pus să-i găsească ieșirea. El a găsit-o pe aceasta, reprezentînd centrul. Pe cealaltă - lumea întreagă - a descoperit-o mai tîrziu. Cît de tîrziu? Nu știm. Pentru cei de

aici nu are vreo importanță.

Sătui de publicitatea furtoasă făcută după destăinuirile lor simple, de oameni de bună credință, în fața unui ziarist întreprinzător¹, ei îmi primesc viața cu suspiciune. Abia cînd încep să le povestesc cum m-am hotărît să ajung la ei și care este credința² mea despre Martin, își deschid sufletul.

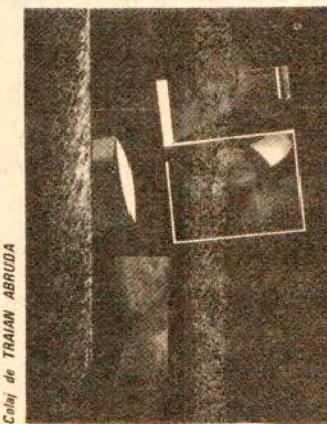
Sînt poftit la masă și pentru prima dată în viață mânînc cu o lingură de lemn dintr-o strachină de lut. Apoi, seara, pe prispa, moșul îmi povestește despre Martin. Cum ghicea imediat de ce ești trist sau vesel, cum stătea el ore în sir de vorbă cu livada de meri, cu porcul sau cu cîinele, cît de mult îi placeau lui glumele și ce suflet bun avea.

Iar seara, înainte de culcare, sub bolta spuzită, am simțit că privirea stîlelor nu era rece; i-am murmurat emotionat, ca pe o rugăciune fierbinte, ultimele cuvinte ale cărții Margaretei Stoian:

„Foale verde mărâcine
De ce bădîța nu vine?
De ce lacrimile-mi curg
Dupa nechezat de murg?
De trei zile îl aştepț
Să-mi apară-n drumul drept
Ca de s-o întoarce teafăr
Să zbor cu el spre Luceafăr.“

³ Nicolae Nunescu de la „Magazinul ilustrat săptămînal“ a fost primul care a lansat ideea unei posibile existențe rurale anterioare în scurta viață a lui Martin. Tot el, un an mai tîrziu, cu ajutorul statisticii și a două mii de mărturii de apariții și fenomene străne în satele din Ardeal a stabilit „vîrstă“ probabilă a lui Martin la 6 ani, iar apoi a determinat ca loc al nașterii lui Martin Virful Roșu, respectiv casa lui Mărcuț Gheorghe.

⁴ Traian Urdea este născut în 1963 la Craiova. Membru al cenaclului de anticipație „H.G.Wells“ din Timișoara, timp de mai mulți ani. În perioada 1985-1987 redactează, împreună cu György György, o serie de articole ce susțin ideea inocenței și non-violenței lui Martin B.

Cabină de TRAIAN ABRUDU

Argument

Poezia de anticipație (sau poezia SF) trebuie privită ca un fenomen literar firesc și chiar necesar; prin natura ei hibridă, aceasta pare destinată să împlinească atât liricul cât și SF-ul, realizând totodată conexiunea lor.

Ce este însă (ori ce ar putea fi) poezia de anticipație?

Poezia de anticipație constă din unificarea miturilor propuse de ficțiunea modernă cu miturile poetice tradiționale - aşadar, o îmbogățire a fondului liric susceptibil că ar putea declanșa schimbările formale.

Avindu-se în vedere analogia cu proza de anticipație, relațiile de interdeterminare dintre aceasta și proza „clasică”, două sint funcțiile de bază ale speciei:

În primul rînd, poezia de anticipație va configura un spațiu ideatic aparte al spiritului uman. Transfigurate în imagini decupate din fabulosul probabil, temele majore ale poeziei (dragostea, natura, timpul cu valențele sale...) vor face să vibreze inedit sufletul cititorului. Prin urmare, poezia SF ar fi un fel deosebit de a simți și emoționa, un mod neconvențional de numire a sentimentelor.

Un mod și nu o modă! Cei grăbiți să o considere un compromis vor trebui să țină seama (veleitării) că ea înseamnă, înainte de orice, Poezie și (răuva zătorii) că dihotomia este menită să folosească liricul și nu să îl distrugă.

În al doilea rînd, poezia SF (nu „science fiction”, dar „speculative fiction”!) va reprezenta spre deosebire de versurile tradiționale, care conservă și potențiază valorile fundamentale din perspectiva prezentului, o mitologie a viitorului, un fel de horoscop al ideilor sensibile, al sentimentelor și emoțiilor existente deocamdată numai în embrion. Teamă că inteligența artificială ar putea scăpa de sub controlul celei umane; coșmarul nuclear; dorința realizării unei contactări extraterestre; credința/angoasa că, prin intervenții genetice, vom crea supraomul; speranța că vom deveni stăpini absoluci pe destinul nostru, controlindu-l cu ajutorul călătoriei în timp, acestea și încă multe altele nu apăruseră în urmă cu cîteva decenii. Cum vor evoluă și ce sentimente se mai vestesc din negura timpului? Nămai poetul (vates) poate să le traduca înțelegerei noastre.

Cabaret

pentru foștii soldați e gratis totul:
 un ascensor te duce-n subterane,
 îți lași la garderobă costumul de protecție
 și amintirile; îmbraci zimbete profane.
 la intrare două androide simpatice
 te iau în primire și te duc la o masă
 unde, soptindu-ți dulce se așeză așa
 că umbrele grele peste respirația ta li se
 lasă.
 pe o scenă balerine cu picioare lungi
 o să facă striptis, grațioase și sigure,
 în timp ce în aer vor pluti melodii și culori
 lăptoase în iriși o să-ți picure.

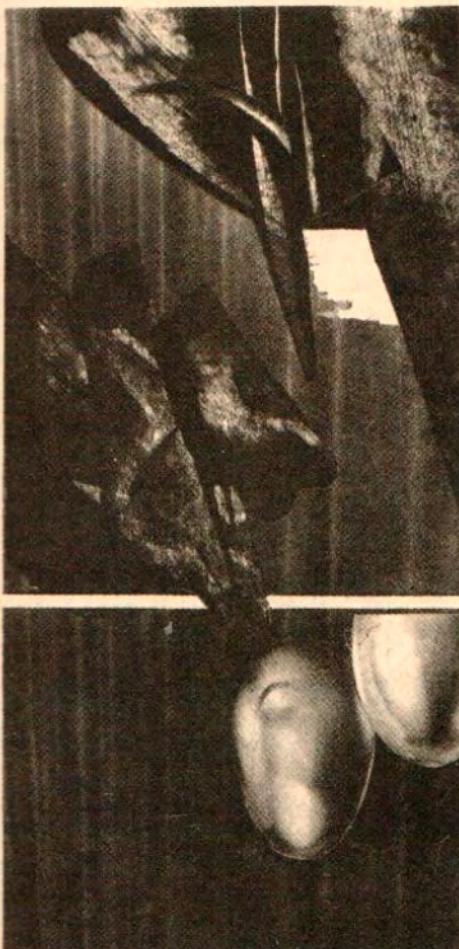
femeile tale îți vor da șampanie
 sau whisky să bei de pe săni lor, blind,
 amețindu-te cu parfumuri afrodisiace,
 mîngind sărutindu-te, deodată și pe rînd,
 curind vei deveni fragil ca un ciob de cristal
 și toate din jur ti s-or părea fragile,
 cu degete înștrâinăte pipăind
 pleoapele celor două copile,
 care te iau de subsuori atente cu
 rânile noastre nucleare
 și împreună pluțiți, ele, tu,
 către acele paradisuri barbare!...

Toamna

(poem pe calculator)

Ploaia pășește pe umerii noștri
 Timpul prelins printre crengi pe statui
 Moare semnale interne și vise
 Gînduri mereu în cristale se sparg:

al fil (tro)unn % ■
 fri zjmC3 24
 sîn T! E Ø J

Colaj de TRAIAN ABRUDA

Întîlnire de gradul trei

în atmosferă de kripton brusc
 gîndurile-mi se fac grele sub frunte
 ciocnindu-se fierbinți
 dilatăndu-se inele pînă cînd
 vise-mi fîșnesc pe buze
 amare și tulburi șiroaie
 mă sperii și încep să alerg, alerg
 frămîntînd noroie și risipind o ploaie
 densă
 care se strînge-n urme
 iată
 fertilă fermentînd și astfel îscînd
 o viață ciudată: răsar în jurul meu
 năvalnic luxuriante vegetații de-oglinzi
 vibrînd, mușcînd din mine
 alunec stîns în hiperspații mă pierd
 (un zeu hrânind uitarea)

*lăsînd aici să se trăiască
 viața născută din greșeala
 firea cea nefirească*

Mașina timpului

Mîine voi fi în ieri
 apoi, departe, spre nicicînd,
 Căci nu mai pot nicăieri
 în secundă să m-ascund:

Întors în prezent am găsit alt eu,
 primindu-mă ca un străin,
 Încît plecasem iar peregrin,
 al nimănuí mereu.

(Niciodată murind, îmbătrîneam din eres;
 Ah, timpule — TIMP —, frate al meu,
 Siamez!...)

Tablou cu mutanți

ei sunt
neobișnuit de frumoși
limpezi ca ziua după furtună,
avînd mădulare din raze de lună,
și buze muiate în șoapte
și ochi apoși;
de genele lor se prende roua
-n ciorchini
și-n vine au lacrimi din cele mai pure,
cu miresme le-asudă săptura,
obscure, cîntece mai curind
ori, poate, lumini.
n-au brațe, ci aripi
străvezii și lungi;
perpetuu roind sub cuștile grele, izbesc
repetat, repetat
în zăbrele, parcă sorbiți
de ceruri adînci.

(omul în alb
seara le-aruncă mîncare
și-n timp ce se bat flămînzii îngeri,
strâin de chinul lor și de plîngerii,
notează-n carnete cuvinte bizare...)

Madona

frumoasă mereu
te-așteaptă-n fiecare seară :
zîmbindu-ți tăcută și viu aproape (și
zîmbetul ei rămîne întreg
holograma chiar de s-ar sparge!);

obosit
o săruți cu privirea apoi
în timp ce în căni ceaiul își pierde culoa-
rea
îi vorbești despre tine
și amintirile voastre comune despre
tăcerie...

cuvintele tale explodează în aer
ca niște fluturi electrici și tu
aștepți
în genunchi
să cadă ninsoarea să te îngroape...

atent să nu plîngi
să nu te apropii —
să n-o pătezi
cu răsuflarea ta
fierbinte...

Desen de MARINA NICOLAEV-UNGUREANU

SILVIU GENESCU

Privind spre 'Titanic'

Şchiţă premiată la concursul de literatură și artă
de anticipație tehnico-științifică, ediția 1988

Plutea cu față în sus și cerul înstelat de deasupra capului i se părea o blasfemie. Roiurile de stele adunate în constelații cunoscute scăpeau cu o nepărtire îndepărtată și batjoconitoare. Își întinse încet brațele, mușchii erau încă încordati de efort și lui îi era teamă de o contracție bruscă. Asta ar fi însemnat moarte. O dispariție anonimă, precedată de strigăte disperate și inutile fiindcă în apropiere nu era nimenei care să-i sară în ajutor.

Ar fi trebuit să se descoptorească de sacou, își zise el. În apă rece ca gheata tot nu-i ajuta la nimic. Îl simtea de parcă mai cără pe cinea în spate, un om mult mai epuizat decât el. Înțelegea că citeva minute bune, îndepărțindu-se de locul catastrofei. Un zgromot vag, nelămurit, îi atrase atenția, fără să poată să-l localizeze imediat. Venea parcă de undeva din el, plutind la suprafață apei ca o centură de salvare abandonată. Apoi își dădu seama că ceea ce se auzea erau propriii lui dinti care-i clânțăneau de frig.

Nu, sacoul nu-i ajuta la nimic. Apa îi învelea trupul într-o încăștere lichidă care îi se infiltra durești în carne. Parcă pluteau într-o mare de acid diluat, adus la o concentrație suficientă de bine calculată ca să-l roadă cu o încetinelă perversă. Mincat de viu, dizolvat pe îndelete.

În depărtare, luminile navei scăpeau, atingând apă învolburată cu lucuri frînte și dezordonate. Privea într-acolo cu gîndul la multimea de nenorociți care se zbăteau îngă epava întunecată a navei. Se va duce la fund, își spuse înforțindu-se. Prova era aproape sub apă, iar pupa se ridică lent deasupra orizontului expunând citeva șiruri de hublouri de sub puncte, plonjind în adîncimea întunecoasă a oceanului. În depărtare se ghiceau licăririle înșelă-

toare ale icebergurilor făcind un front comun de forțe oarbe desfășurate în jurul agoniei. Aproape că auzea gheturile frecindu-se unele de altele cu un pîrîi prelung și amenintător. Ridică brațul drept, cu pumnul strîns.

- Bestiilor! Dar strigătul înecat de apă se transformă într-un bolborosit dizgrațios de chiuvetă înfundată.

Cu ochii întă la hublouri, își dădu seama că o mare parte din echipaj rămăseseră la datorie. Nelicintă lingă generatoarele care mențineau pompele în funcțiune, lumina punctile respingind încă bezna. Dar nu pentru mult timp, își zise el cu amărăciune. În curind apă va năvâli peste cazanele sub presiune, care vor sări în aer, adăugind încă o notă în plus catastrofei. Imaginea îi se conturase brusc în minte făcindu-l să reculeze din calea trombei de apă și sfârșinături, dar bineînțeles că nu se întimplase aşa ceva. Imaginația îi juca din nou o festă. Să bineînțeles, frica. Trebuia să-și recunoască frica. Asta era încă un dușman de invins. Nu putea să zacă aici contemplind de la o distanță precaută o asemenea tragedie. Luminile de sub punți îi apăreau acumă ca o dojană. După un timp, îi se părură tot atitia ochi sclipind disprețuitori.

Trebuia să ajungă acolo. Nu se putea să năiba nimeni nevoie de ajutorul lui. Își relua înnotul cu o încăpătăre obosită, spre nava tot mai mult îngropată în apă. Sacoul, abandonat în urma lui, plutea ca un morman deform de alge. Doamne, își zise, ce fel de oameni erau cei din echipaj? Totul ar fi fost de zeci de ori mai înforțător fără luminile acelea. Oameni prăbușindu-se într-un infern de beznă lichidă. Se opri din nou cu auzul încordat. Începu să zîmbească. Zgomotul acela îndepărtat nu-l pu-

Desen de DAN CIOROIU

tea înșela. Orchestra. Aduseseră orchestra de la restaurantul de clasa I să cînte pe puntea inclinată și alunecoasă, plină de sfârșimături de care te împiedicai la tot pasul. Poate pentru pasagerii aflati încă la bord, acest lucru crea impresia că situația nu era atât de gravă. Nimănui nu i-ar fi ars de cinstat pe o navă pe care să se scufunde. Dar aşa cum vedea el situația, din păcate nu mai era nimic de făcut, și de acolo, de lîngă orchestra, nu-i dădeai seama de asta. Zimbi din nou. Un zimbat amar și resemnat. Și muzica era tot un fel de lumină, chiar dacă iradia un val de speranțe minciinoase rostite în șoaptă la urechile muribundului. Era mai bine aşa.

Știa ce avea de făcut. Își invinsese ezitările și teama, lăsindu-le să plutească în urma lui ca o diră de murdărie. Nu mai simțea nici frig, nici oboseala pe cînd înțota spre cineva care avea nevoie de ajutorul lui. Și ocazia i se ivi foarte curind. Chiar mai curind decât se aștepta, și apărîtu trupul susținut de centura de salvare, profluat vag pe cerul întunecat, îl luă prin surprindere. Luminile îndepărtate ale navei alunecau pe curbură fină a obrazului, iar părul blond, lung și ud, cădea în șuvițe grele pe față și umerii fetei.

- Nu-i fie teamă, zise el ajungind lîngă ea. Apoi își dădu seama că ceea ce spuse sună ingrozitor de penibil în circumstanțele acelea. Era ca și cum te-ați fi prezentat cuiva, teapân și protocolar, în mijlocul unei piscine. Fata nu-i răspunse. Plutea nemîșcată și tacută și părul care-i acoperea față o facea să semene cu o mină marină trăgind după ea un smoc de alge. Vru să-i degajeze față de șuvițele acelea, dar se opri cu mină în aer nehotărât și tulburat. Îl era teamă că venise prea tîrziu. Mai văzuse oameni murind pe mare. Unii se zbăteau și blestemau. Împotrivirea lor îl făcea să se înțără la distanță de ei. Își consumau ultimele clipe într-o incandescentă care-l speria.

Fata nu-i răspunse. Își coborî ușor degetele încercind o mișcare stîngăce și timidă. Nu mai atinsese niciodată obrazul unei fete. Apoi, cu o singură mișcare, îl dădu părul la o parte. Ochii erau deschiși, însă privirea trecea dincolo de el, imobilă, absorbită de bezna venită parcă dintr-o altă lume.

- Trebuie să ajungem înapoi la vapor, spuse el uitindu-se spre șirul de hublouri luminate, însipite aproape vertical în apă. De fapt, se îndoia că mai avea vreun rost să înoate pînă acolo. Înclinarea pupei arată că agonia se apropia de sfîrșit. Își imagină ciorchinii de oameni agătați de copastie, urînd și zbătinându-se doar ca să cadă în apa rece de la o înălțime comparabilă cu trei - patru etaje de bloc. Tocmai medita cîte minciuni trebuie să spui uneori unui om pe care să moară, cînd văzu luminile coborînd repede în adîncul tacut al oceanului. Apele se închiseră pentru totdeauna peste strigătele lor.

- Orchestra cintă, se auzi el spunind. După ce urcăm pe vapor, am să-l scutur puțin pe afurisitul de căpitan, continuă el vorbind aproape de urechea fetei. Acum era prea tîrziu ca să dea înapoi. Își inchise ochii. Este pentru ultima oară cînd fac asta, își spuse. Va trebui să debitez o grămadă de minciuni, rostite pe un ton calm și încurajator. Am

să-l beștelesc de-o să-i cadă tresele, relua el, „White Star Lines”, pufni el disprețitor. O să-i amintesc să nu mai urc niciodată pe vapoarele lor. Nici tu, auzi? Zimbetul fetei, abia schițat, avea în el contemplarea calmă a unei alte călătorii care o va scoate din liniștea ca o complicitate coborîtă peste locul devenit o anonimă groapă comună. Chiar dacă fata nu mai avea mult de trăit, cei puțin nu fusese singură în ultimele momente. Totul trebuie să fie de o sută de ori mai dureros cînd n-ai pe nimeni lîngă tine.

O privi în tacere. Într-un sfert de oră o să fie un cadavru înhamat într-o centură de salvare, plutind la voia întimplării pe oceanul pustiu. Iar zimbetul îi arăta că, de fapt, călătoria, ultima călătorie fără întorcere, începe deja. Fata nu mai era în toate mintile. N-ar mai fi fost în stare să-i recepteze suvoiul de baliverne încurajatoare.

- Numai din măd și bunăvointă? se trezi el că mormâne sarcastic privind zimbetul incrementul al fetei. Se bălăcea lîngă ea în apele reci ale Atlanticului fără să fie sigur că știa exact ce-l adusese aici. Prin minte i se perindau și alte imagini asemănătoare. Întotdeauna se întimpla noaptea, iar el apărea de nișării, plutind în preajma lor ca un fel de Olandez Zburător consolator, promînd la ne-sfîrșit o salvare himerică. Sau, avînd în vedere cum debutau călătoriile asta spre agoni pe mare, poate că totul nu se petrecea decât în mintea lui incendiată de imaginea. Desigur, își spuse el, la început totul se petrecea doar în mintea lui, dar unele lucruri păreau prea autentice ca să fie doar un joc de halucinații macabre. De exemplu, sufărînta de dinaintea morții. Privirea lui coborî peste expresia de visare înghețată a fetei. Zimbetul ei se menținea în cel mai clasic stil „rigor mortis”. De data asta am să iau o dovadă, își spuse el întinzînd mâna spre bluza fetei. Îmbibată de apă, seamăna la atingere cu blana unui animal înecat. Smulse unul din cei doi nasturi mari care închideau bluza deasupra centurii de salvare.

Sau poate că o intuiție de pasare de pradă îl aducea lîngă nenorocîjii astia, plutind în cercuri tot mai mici după ce-și alesește prada. Ca pescărușii în timp de război, care atacă oameni și încep totdeauna cu ochii. Îi înaintează de a se îndeplinește, le închidează ochii. Simțea în palmă marginea rotunjită a næsturelui. Îi părea rău că facuse asta. N-ar mai fi trebuit să ceară nici o dovadă de la o noapte ca asta. Filmele lui, ele însese, erau tot atât de dovezi. Comentind „Convoiale masacră”, un critic afirmase că regizorul filmase fără să ceară avizul nici unui consilier tehnic, iar atmosfera de cine verită din film se datora desigur unei intuiții extraordinare și că acest aspect de documentar se perpetua în mai toate filmele lui.

Zimbi cu ochii ajunși spre constelațiile cunoscute. Da, erau toate acolo, cam ce se putea vedea într-o noapte de aprilie deasupra Atlanticului de Nord. Își coborî mâna pe chipul fetei închizîndu-i ochii.

- Vezi, am făcut bucata, vorbim, privim, și gata... cită el din Faust.

- Ceea ce mă deranjează Manuel, zise ea deschizîndu-i ochii, este că mă tratezi deja ca pe un cadavru. Apoi izbucni în ris. Arăti de parcă ai fi

văzut o stație.

Manuel simtea aceeași oroare ca în visele cind se prăbușea fără să se poată agăta de ceva. Căderi prelungite, la capătul căror il aștepta trezirea bruscă și buimacă, revenirea la liman se facea cu mișcări lente, de reptilă sătulă, timp în care privirea î se acomoda cu întunericul greu din dormitor scoțind la iveală conturul liniștitor al obiectelor cunoscute, îndepărțind încet, pe îndelete, agresivitatea visului.

Fata mișcă de cîteva ori din mîini și apa clipoci ușor, ca atunci cind arunci o monedă în fintina doarțelor. Oceanul era incredibil de liniștit, lăsîndu-i să plutească leneș ca un animal ghifituit.

- Te-am văzut cind ai coborât în bazin, zise fata contemplîndu-i spaima cu un surîs ironic. Auzisem de noptile tale de dinainte de filmare. Dar ceea ce se petrece de fapt e ceva de groază. Nimeni nu și-ar fi închipuit că simulezi toate naufragiile asta și le trăiesc cu atită intensitate. Un hobby, nu? întră ea. Apoi rîse din nou, înveselită brusc. Doamne, ce cabotin ești, Manuel! Minciunile tale consolatoare erau spuse atît de convingător, cu tristețea ta de inger falit.

Manuel, amuțit, o vâză rîzind din nou. Trebuie să-o opresc, se gîndi el cu un soi de spaimă febrilă. Simțea cum pierde spațiul de sub control, totul dobîndea dimensiuni și semnificații neașteptate. Lucarea îndepărțată a icebergurilor se ridică

acuma deasupra apelor cu autenticitatea iluzorie a pieselor de plastic injectat din decorul studioului. Noaptea de aprilie și moartea Titanicului se dezmembră, crăpau, se prăbușeau, recompunîndu-se după logica admisă acuma de mintea lui. Ca să n-o ia razna de-a binele, trebuia să accepte că se găsea în mijlocul bazinului pentru efecte speciale, umilit de veselia sfidătoare a unei fetișcane răsărită înaintea lui ca un trucaj ieftin.

- Am observat cum te chinuiai să obosești înțind la 20 de metri de macheta Titanicului căutînd o tragedie, continuă ea. A trebuit să intru în bazin după tine ca să-mi dau seama ce se întîmplă de fapt. Este frumos și însămicintator în același timp, adăugă ea, atingîndu-i obrazul cu o mînă ca o pelerină udă. Încercă disperat să se desprindă din triumful ei neașteptat și coroziv care-i reducea călătorile la fantasme bolnave, la ceasuri goale pierdute în incandescentă falsă a unui prezent imposibil. Avea dreptate într-un singur loc, hotărî el. Totul începea din bazin, lîngă machetele private dintr-un unghi care le facea să pară cu adevărat nave reale, cele care ardeau pe mare după ce primiseră cîteva torpile, sau Titanic în ultima lui noapte. De la figura ei, privirile urcară spre cer regăsind constelațiile pulsînd deasupra Atlanticului, aceleași care luminaseră drakkenele vikingilor, iar dacă era așa, însemna că-i va fi greu să mai găsească drumul înapoi, se gîndi el zgribulindu-se. Nu stia cum se facea întoarcerea, dar, la un moment dat, se trezea urcînd greoi scara nichelată de la capătul bazinului. Privea buimăcit în urmă, gîndindu-se, pe cind se stergea cu prosopul din cabină, la toti oamenii aceia întilniți pe mare. Dacă întoarcerea se derula brusc, sosirea lui acolo, în preajma tragediei, se petrecea într-o tranziție lentă și înșelătoare, cele două planuri temporale erau întă nedelimitate în mintea lui.

O privi din nou.

- Aproape că mă convinsești și pe mine, zise fata zimbînd. Mai ales cind te-ai apucat să-mi vorbești de orchestra care cintă într-o veselie pe puncte.

De data asta, totul a început mai tîrziu, se gîndi Manuel. A avut timp să ajungă lîngă mine și să-și joace rolul. Încercă să o identifice, dar întunericul nul prea ajuta. O figurantă, probabil. O gîscuță... adăugă el trist. Si nu pot să las aici.

- Hai să înțâmpești spre mal, zise el obosit, învins. În cîteva minute are să-și dea seama și singură, își spuse. Prin ceața rece nu se mai vedea nici icebergurile plutînd impasibile spre Newfoundland. Nu va trebui să mai mint, voi fi prea obosit pentru asta, prea rece, adăugă el puțin surprins că-și contemplă moartea cu atită detașare. Se agăta de un colac de salvare care plutea în derivă.

- Scrie chiar „Titanic” pe el, observă fata chicoșind. Si pe astă l-ai aruncat în bazin?

- Da, este oricum un amânunt sugestiv, preținse el. Prima minciună, își zise Manuel dezgustat. Încă mai avea prilej să mintă.

CONSTANTIN COZMIUC

Şopronul cu neuristori

Povestire premiată la concursul de literatură
de anticipație tehnico-științifică, ediția 1988

1. Un anume fel de dezordine este măsura lucrurilor. Oricât te-ai strădui să desenezi jăr-mul unei mări, nu vei reuși să-l reproducă veridic, decât apelind la șansă, prin intermediul fractaliilor, capabili să-l reproducă mai bine ca oricare ecuație deterministă.

„Ceea ce este sus este și jos” – aș spunea cineva, nu? Privește un desen fractal; la orice scară este asemănător cu sine insuși. Și atunci, de ce te miri dacă o rețea are, uneori, SANSA de a capta inteligența?

(Listingul 114 - Cerebel)

rat ad-hoc, pentru a ocupa programul în mod democratic. Rindul lui Georgică venise pe la mijlocul perioadei. Puțini din clasa lui mai fuseseră pe la el, așa că majoritatea erau nerăbdători să-i vadă „laboratorul”, un şopron devenit subiect de discuții, uneori de reproșuri oficiale prin cancelarie, din cauza „produselor” sale: tigări explozive (cu acetilură), un telefon perfectionat după Timur și băile-i lui, o arbaleță, un radio, focuri bengale, luminări fumigene, mirozuri cu darul de a muta nasul pînă și unui dihor.

După primele minute petrecute în cameră și-au manifestat nerăbdarea de a vedea „minunea”. Georgică surise incurcat și îi conduse într-o clădire dărăpată, făcută din lemn tencuit cu lut pe dinăuntru, cu două ochiuri de gream și o ușă șubredă în mijloc, strălucind în lumina soarelui cu albeția văruielii proaspete. „Poftiți în living”, spuse gazda, iar ei, eliberați de ordinea și curătenie etalată aproape ostentativ în casă, au pătruns în şopron cu sfială, apoi au privit mirați în jur, ușor dezamăgiți. Un tavan jos îi obliga să-și aplece capetele, atenții să nu lovească birnele din lemn crăpat de uscăciune. Pe alocuri, povara podului le curbase, provocându-le o impresie de pericol, alungată însă de fotografie viu colorate lipite pe pereti, ca un tapet mozaicat, care nu lăsa liber nici un petic de tencuiala.

Jumătate din magherniță era, de fapt, o magazie de lemn, de unde își încopiră rapid tabureți cu aspect rustic. Pahare au prins să circule, pline cu vin cumpărat la „Alimentara” și, după primele înghițituri, locul le părui familiar și prietenos. Privirea cu interes aparțeale aliniate pe etajere, multicolore, inscripționate cu litere frumos caligrafiate. Beculetele clipeau ritmic, semnalizând parcă intrarea în scenă a unei misterioase ființe, sosită din străndurile spațiului.

Georgică aduse un platou cu gustări și o sticlă de „Club”, cumpărată cu cîteva zile în urmă, pe care o păstrase ascunsă într-un tuș de coacăze din grădină.

- Pentru membrii clubului, făcu el zîmbitor, cu sticla înjunătă ca pe un trofeu ciștagat la cursele de formula unu.

Pe o etajeră se afla un aparat de radio scos din

înd „calvarul” liceului să încheieat o dată cu ultima oră de dirigenție, aproape nimenei nu a țisnit în picioare la auzul soneriei. Au rămas în bânci, uitîndu-se prelungirea unei altăi, ca și cum și-ar fi luat rămas bun. După cîteva zile au început cursurile de pregătire pentru bacalaureat, inutile, de fapt, pentru cei mai mulți, dar la care nu lipsea nimenei. Profesorii au remarcat acest lucru și nu s-au mirat; știau, după ani de experiență, că și celui mai mare chiulangiu i se face frică de clipa cînd colegii se vor împrăștia care încotro și o etapă a vietii se încheie.

Dar, pînă atunci, au găsit soluția de a fi mai mult timp împreună: după fiecare curs mergeau la cineva acasă, de fiecare dată la altul. În prima zi s-au îngheșuit într-un apartament de bloc, au pus muzică, au golit cămară și frigiderul, lăsind în urmă o curătenie făcută parcă de un roi de lăcuste. Părinții n-au spus nimic, și-au privit doar odrasla ușor ironic, ușor melancolic și în cele din urmă i-au zîmbit. Mama, probabil, și-a șters pe furîș o lacrimă și a oftat în amintirea tinereții. Tatăl, desigur, nu și-a mai găsit rezerva de tigări, dar nu a comentat nimic. Băiatul e deja mare, milne-pomilne student. La acest gînd emoția îl cuprinde și spune doar atât: „Bine, bine, ti-ai făcut de cap, acum pun-te și învăță!”.

A doua zi se întîlnneau din nou, obiceiul se instaurase deja și înscrierile la „vizită” se făceau cu anticipație, riguros urmărîte de un comitet instau-

cutie, un „Philips” de prin anii '30, pe care Georgică reușise să-l repună în funcțiune. Era simbăta, zia în care toți tinerii din cartier ascultau Melodia „Îndrăgită”, o emisiune muzicală întinsă peste toată dimineața. Abia atunci îndrăznii să și privească prietenii, întrebător și îngrijorat totodată, curios să afle ce impresie le facea maghernița.

Nimeni nu i-a adresat vreun cuvânt de laudă, însă privirile admirative și-au făcut datoria, umplindu-l de incintare. Cei mai mulți se simțeau „ca pe vremuri”, cu nu prea mulți ani în urmă, cînd își încropeau un bîrlig într-un pod, ori printre boschetii din spatele curții, și se închipuiau plecați în căutarea lui Livingston, ori alături de căpitanul Nemo, la bordul lui „Nautilus”.

Peste muzica dată în surdină se auziră acordurile fluierate ale unui semnal. În pragul ușii își facu apariția un baiat cu părul sărmos, Gigi, cunoscut mai mult după poreclă Gioni, și ca erou al unei întimplări povestite sub diverse variante în tot orașul.

Cu o vară în urmă, Gigi cumpărase două kilograme de căpsuni și se oprișe la Georgică, în virtutea unui vecchi obicei, pentru a povesti ultimele anecdotă, acompaniate cu grimasele și gesturile care i-au adus faima de bun imitator al lui Louis des Funés. Se așezase pe o comodă antediluviană, pe care Georgică reușise să o repară cît de cît acceptabil, lîngă un prelungitor cu patru tripluștechere, introduse unul în altul. Cînd a ajuns la piesa sa de rezistență, calul dus la păscut cu roaba, colțul pungii de hîrtii s-a rupt, lăsînd să se scurgă un suvoi subțire de zeamă de căpsuni, drept în borna unui ștecher. Era faza. Punga ușă, contactul cu solul a făcut restul. Expressia lui uitătă, cînd a constatat că o pungă cu căpsuni poate curenta, a fost imaginată în fel și chip, niciodată însă nu a atins expresivitatea din ziua cu pricina, în ciuda nenumăratelor încercări de reconstrucție.

Il cunoșteau cu toții, adesea venea în clasă la Georgică să-l întrebe căte ceva ori pentru a punе la cale vreo expediție cu bicicleta prin satele din jur sau la Timiș.

- Bună ziua, **Iedizan jentălmeni**, făcu el, încercind să-și disimuleze incurcătura în spatele unui zimbet. Ați venit să vedeti acest Menlo Park de mahala?

- Ce-i mă, tîcă, nu-ți ieșe adunarea?, spuse Arion ușor persifant, aşa cum se cuvine unui proaspăt absolvent aflat în fața unui elev dintr-o ceață și în prezența a trei din frumusețile clasei.

- Vezi că-ți pică ochii în pahar, răspunse Gigi flegmatic și, urmărit de zimbetele celorlalți, îl întinse lui Georgică o pungă de plastic. Ti-am adus niște relee...

- Stai și tu pe undeavă, îl invită el văzind că vrea să plece. Uite, gustă niște vin...

Gigi își căută un butuc, lău paharul și rămase tacut, mulțumindu-se să-i privească pe cei din jur. Arion îl scrută pieziș, uimit de obrăznicia „puștiului” și de faptul că, în ciuda punerii la punct, băiatul îl era totuși simpatic.

- Păcat că nu putem dansa, spuse Gelu cu ochii la bîrnele tavanului. Glad păru mai interesat de sticla de „Club” decât de ideea dansului. Geor-

gică îi prinse privirea și îi zîmbi:

- Ce-i Glad, ai o singură ecuație și două necunoscute?

Se amuzăra, disproportionat de tare față de gluma slabă a lui Georgică. Glad era socotit matematicianul clasei, însă era complet afon la orice nu se putea încadra în rigorile stricte ale calculului exact. Doar cînd se „încălzea” își părăsea masca îngindurată, pentru a se dezlănțui într-o explozie de exuberanță.

Se împrietenise cu Georgică la ora de franceză. Proaspăt sosit în liceu, într-o zece, la ora de limbi străine, preferă compania vesnic glumețului băiat pe care îl cunoscuse în orele de practică dinaintea anului școlar.

- Le voisin du Géorgică, va au tableau noir!, spuse atunci profesoara, observînd un elev nou în clasă.

Georgică privea absent pe geam la zbenguiala păsărilor din copacii de peste drum. Glad îi făcu un semn discret cu cotul.

- Ce-i?, șopti el mirat.

- Profica... nu știi ce vrea cu tine, răspunse Glad la urechea lui, sub privirile nerăbdătoare ale profesoarei.

- Le voisin du Géorgică, tu n'entends pas?, insistă ea începînd să se apropie cu pași rari de ei.

- Spune-i că nu mă duci!, îi șopti discret Georgică, prințindu-se că Glad nu are habar de limbă franceză.

Profesoara se apropiase de Glad și îl privea întrebătoare. Baiatul se uita candid în ochii ei, uimit și neînțelegind ce se petrece. Ridică umerii și zîmbi larg, în semn că se desolidarizează total de refuzul colegului său de a ieși la tabă și abia într-un tîrziu reușî să spună: „Nu vreau!”. Dar Georgică nu spuse nimănui nimic, pînă în urmă cu două zile, la Glad acasă.

- Am putea dansa în curte, propuse Georgică în entuziasmul general.

Cuplă stația de amplificare, meșterită după o schemă dată de Fanel, din cîteva piese recuperate de la televizoare vechi, uitate prin poduri de către părinții prietenilor săi. Cîteva difuze, cărate în curtea largă, plină de pomi și apărăta de priviri indiscrete, cu un gard din scinduri date cu motorină, creare o atmosferă de „ceai dansant” în plină zi.

Sau repezit cu toții afară, grăbindu-se să marcheze ritmul cu figuri de dans, schițate timid. În sopron rămase doar Gigi și amfitrioul.

- Mă duc acasă, spuse Gigi fără convingere.

- De ce, nu te simți bine?

- Nî, făcu Gigi, expert în onomatopee și scuipat la tîntă. Nu de aia, miline am mate și știi că Leul nu mă iartă...

- Bine, dacă nu te descurci, vino la mine, îl punem pe Cerebel la lucru...

Se ridică, gata să-și conducă prietenul. În pragul ușii apără Ioana, o fată brunetă, vesnic în dispută cu profesorii pentru lungimea rochiei. Cu cei mai îngăduitori dispută lua accente comice, de parcă fiecare tragea de un capăt de sfoară, încercînd să o facă unul mai lungă, iar ea mai scurtă.

Georgică renunță să mai iasă, îl făcu un gest prietenesc de despărțire iui Gigi și se întoarse în

jilț. Se așeză și tăcu încurcat, furios pe sine însuși că nu știe ce să spună. Ioana îl privi îndelung, cu un zîmbet ușor ironic întipărit pe colțul buzelor, apoi, agasată de tâcerea prelungită, se apropie de masă. Răsfoi cu un aer de dispreț suveran Colecția, legată în volume de cite zece fascicule, apoi privirea i se opri cu interes asupra unui panou, cu zeci de intrerupătoare și beculete semnalizatoare, clipind haotic după o lege necunoscută.

- Ce-i cu instalația asta?, întrebă ea mirată doar pe jumătate, în speranța că astfel va putea deschide o discuție cu „mutu”. Așa îi spunea lui Georgică cînd, mai ales în orele de istorie, făcea confidențe reciproce cu colega ei de bancă.

- Ce să fie, am încercat să fac o orgă de lumini, răspunse Georgică, ușor agasat de faptul că Ioana răsucea comutatoarele la întimplare. Ar fi încercat să o opreasă, însă simțea că nu are suficientă forță.

Fata continuă inspecția amânunțită, îl întrebă dacă vechitura de televizor mai este bună de ceva, apoi o serie de alte nimicuri și, în fine, se opri la un pas de el și îi spuse privindu-l fix:

- Ce-i cu tine, parcă nu erai chiar aşa timid...

- Timid? De ce timid?, întrebă Georgică prospește, încercând să cîștige timp.

- Parcă erai altfel... altădată...

- Eh, făcu el cu gîndul la palma încasată toamna trecută într-un parc. Roșii pînă în virful urechilor la bănuiala că Ioana îl ironizează. Scena îi reveni viu în memorie: toți prietenii mai mari îl asiguraseră că după palmă vine și „întelegerea”, însă pentru el lovitura, dată de altfel fără convingere, avusese darul să ridice un zid de netrecut. Rămăsesese pironit locului, urmăriindu-i pașii sacadați, insensibil la faptul că ritmul lor se răreste. „Nu, nu este EA, EA nu m-ar fi tratat astfel”, își spusese atunci și de aproape un an evitase sistematic să rămînă singur cu ea („Mă, da prost mai ești!”, exclamase sfătuitorul „mai mare”, cînd i se confesase din nou).

- Da, o orgă de lumini..., relua el după cîteva clipe de tâcere.

- Și de ce merg firele astea în pod?, întrebă ea ironic, încîntată că îl punea în încurcătură. Era conștientă de faptul că băiatul o privea îndelung ori de cite ori se simțea neobservat și că evită orice dialog, și acest lucru o agasă.

- Am un creier artificial acolo!, răspunse el aruncînd cuvintele ca pe o sfidare.

Chicotele ei atraseră întreaga societate, sătulă de zbenguială sub privirile pline de reproș ale vecinilor, care își scoțeau capetele peste gard.

- Ce faceți aici?, întrebă vesel Arion? În loc să vă iubiți ca frații, spuneți bancuri? Zî-ne și nouă unul!

- Mă, ce ne-am mai zbenguit, făcu și Glad. N-ar strica să faci o chetă prin vecini, poate mai îasa de un rînd. Să-i îi văzut cum se zglașiu la noi peste gard..., adăugă el văzînd privirea întrebătoare a lui Georgică.

Rămaseră cîteva clipe tăcuți, cufundați în efluviile melodiei „Drag copil al timpului”. Nu cunoșteau engleză, însă vocea solistului, acompanimentul bine strunit al formației le producea o stare de viață, în care cuvintele erau înlocuite cu propriile

lor gînduri. Abia dacă observară scăderea lentă a nivelului sunetului. Vocea stranie, sosită parcă din imensitatea spațiului, le dădu fiori:

- Nu mai dansați?

Tonul interogativ era abia ghicit, după silabele rostitite cu greutate, ca și cum cineva, o forță nevizibilă, ar fi împiedicat vocea să se exprime. Se privi în față și ușor speriați. Muzica reveni la normal cu „Cineva îmi spunea Sebastian”, însă nimeni nu mai asculta:

- Ce a fost asta?, întrebă Arion.

- Nu știu, răspunse Georgică, apăsînd cu vîndă stînghereală un buton. Probabil că ecranarea amplificatorului lasă de dorit și intră postul local.

I-au acceptat explicația cu un oftat de usurare, însă starea de exuberanță dispăruse. Își goliră gravi paharele, ca un ultim toast: „Pentru victorie!”, apoi se grăbiră să plece. Georgică îi conducea pînă la poartă. Își promiseră că a doua zi vor continua și se întreptară spre casele lor.

Rezemat de gard, Georgică privi curtea. O senzație apăsătoare începea să-l domine. Păși spre sopron, intră și se așeză în jilț, lăsînd să-i scape un oftat. Încăperea părea mai mare, ca și cum peretii să-ar fi îndepărtat. Zimbetele actrițelor afișate pe perete nu reușeau să alunge senzația de singurătate care îi coplesea.

În curtea vecină, Dejîbel, clînele doamnei Cabala, începu să latre furios, iritîndu-i nervii excitați de cafea și de alcool. „Al dracului”, își spuse, „cînd se furișează vecinele la ghicit, știe să-și țină botul!”

Se lăsă comod pe spătarul jilțului și privi afară prin ochiul de geam. Văzută din obscuritatea răcoroasă a sopronului, curtea îi păru un fragment de tablou îndepărtat, aproape imposibil de atins.

Întîse mâna și apăsa butonul sub care scria „VOCE”. În difuzoare se auziră cîteva pîrlituri, apoi domni lîniștea. Aprinse monitorul, un televizor „Rubin” modificat și începu să se joace cu claviatura, recuperată și ea dintr-un telex aruncat la gunoi. Atingerea clapelor îl înveseli. Încet, încet, buna dispoziție reușî să alunge melancolia. Scoase dintr-un dulap „imprimanta”; o mașină de scris căreia îi adăugase electromagneti și un motoras de ștergător de parbriz și îl chemă pe Cerebel de la tastatură.

- De ce nu vorbești?, se auzi prompt în difuzor răspunsul.

- N-am chef, răspunse Georgică plăcînd. Am senzația că vorbesc de unul singur...

- Vezi și am spus eu să-mi faci un corp...

- O să-ți fac, dar nu acumă, lasă-mă să termin cu bacalaureatul...

- Înțeleg... Ce facem, matematică?

- Da, analiză. Arată-mi ce-i aia o integrală...

Își fixă privirea pe ecranul televizorului și urmări cu atenție desenele afișate. Dîn cînd în cînd li cerea să revină, alteleori sărăea peste capitolele cunoscute. În mai puțin de o oră parcurseră împreună toată materia. Georgică își trebuia să se întrețină cu ștergătorul de parbriz și îl chemă pe Cerebel isteric al lui Dejîbel.

2. Un redresor electrochimic poate dăveni, dacă i se adaugă o grilă, o trioda electrochimică, capabilă să controleze curentul ce parcurge, în funcție de potențialul aplicat grilei.

De aici, pînă la construirea unui echivalent al neuronilor, mai rămîne un pas: legarea triodelor electrochimice într-un mod convenabil...

(Cerebel - Construiți-vă singuri un perceptron)

Pachetul îl costase circa douăzeci de centimetri de bibliotecă, schimbăți la „Anticariat” în bani, apoi banii în Kent. Lî desfăcu sigiliul, mirosi îndelung aroma dulce a tutunului, scoase cu gesturi studiate o țigără și și-o aprinse. Era timpul, căci se auzi poarta deschizîndu-se și vocea mamei sale spunînd ceva doamnei Cabala peste gard. Puse picioarele pe masă și bău o îngrijitură de cafea, un Ness amestecat cu un păharel de coniac. Ameti ușor, însă se simțea important și matur, așa cum stătea dezvoltă, ca „Sfîntul” de sămbătă seara.

Cînd mama sa intră în cameră râmase stupefată. Georgică se chinui să-i zimbească vesel și lî spuse cu vocea sugrumată de emoție:

- Bine ai venit. Intră, ce ai râmas în usă?
- Ce-i cu tine? reuși să articuleze mama, după ce își lăsase sacoșele jos.
- Nimic deosebit, sărbătoresc și eu intrarea la facultate.

Mai trase un fum, tuși, apoi adăugă:

- Al pașpelea...

Femeia izbucni într-un hohot de ris sonor. Diminutive și alintări se amestecau cu exclamații de bucurie. Într-un încruntare, privirea i se opri asupra pachetului de țigări. Se încruntă o clipă, apoi veselia îi reveni din nou:

- Vezi, știam eu că fumezi... spuse ea cu o nuanță de reproș îngăduitor.

- Ei, lasă și tu, făcu Georgică, încercînd să pară sobru. Acum săt mare...

Își trecu mâna peste față și se simți încurajat la atingerea firelor de barbă aspră, prin care lama trecuse abia de cîteva zeci de ori. Deasupra buzei superioare, puful se înăsprișe considerabil și, dacă nu se rădea cîteva săptămîni, ar fi putut deveni o mustață în toată regula.

Femeia îl privi ironic. Nu-l va vedea mare nici peste douăzeci de ani, își spuse ea, conștiință de faptul că, pentru totdeauna, Georgică, „domnul inginer” de mai înîanzi, va râmîne băiatul care se încurca printre picioarele oamenilor mergind de-a bușilea sub masă. Se ridică, încercînd să-și privească mama de sus, așa cum văzuse prin filme că fac adeverării bărbăti și se îndreptă spre usă.

- Unde te duci?, întrebă maică-sa, cu obișnuința celei menite să știe în fiecare clipă localizarea spațială a copilului ei. („Dom'le, e ca turnul de control”, spunea Georgică prietenilor).

- În atelier, am ceva de lucru, răspunse băiatul peste umăr.

Femeia începu să bombeze ca pentru sine, parcă mai cu puțină convingere ca altădată: „Toată ziua stai în magherița aia. Taică-tu nu se băga acolo, și tu...“ Dar Georgică păsise deja pragul verandei.

Se învîrti căiva pași prin curte, ascultînd hârmă-lia copilor, de pe maidanul din apropiere. O clipă se simți tentat să iasă și el, dar se stăpini. La ora asta, „Jumea bună” încă nu ieșise, desigur. Oftă, strinse pumnii, împinse ușa șopronului și intra.

* * *

3. Ce sint, în definitiv, fractali? Cum diferă ei de formele euclidiene obișnuite? Răspunsul poate fi dat cu ajutorul unui „monstru matematic” timpuriu; fulgul de nea al lui Koch (...) Un segment de dreaptă este divizat în trei, iar partea din mijloc este înlocuită cu două segmente, care formează laturile unui triunghi echilateral. În stadiu următor, la fel se procedă cu fiecare din cele patru segmente rezultate. În fiecare etapă lungimea curbei crește cu un factor de $4/3$. Astfel, după mulți pași, curba are o lungime care tinde spre infinit, într-o suprafață finită și fără a se intersecta. Într-adevar, cu cît este privată mai amânunțit, cu cît este mărită mai mult, cu atât mai multe detalii apar. Mai important este faptul că aceasta curbă este asemănătoare cu sine însăși. Fiecare porțiune mică, atunci cînd este mărită, poate reproduce exact o porțiune mai mare. Spunem despre curbă că este invariată la schimbarea scalei.

(Richard F. Voss-RANDOM FRACTAL FINGERINGS in: FUNDAMENTAL ALGORITHMS FOR COMPUTER GRAPHICS. NATO Series. Springer Verlag. Berlin-Heidelberg 1985).

Se așeză în jil și zări copertile roșii ale caietului său de notite, aruncat într-un colț al mesei. Își aminti ultima însemnare, făcută cu aproape un an în urmă, un extras dintr-o revistă: „Dacă se îndepărtează porțiuni din creier, pînă la o anumită limită, funcțiunile acestuia nu se alterează!!!”. Informația îl zapăcise cu totul: exact așa se comportase și perceptronul său cînd, din greșeală, răsturnase un raft întreg cu „neuroni”, celulele electrolitice care alcătuiau aparatul. Era să „sloguiască”, își aminti el viu scena, crezînd că tot ceea ce se chinuise să-l învețe s-a pierdut. Dar nimic! Perceptronul funcționa cu aproape un sfert din celule lipsă... Cînd le-a refăcut, după mai mult de o săptămînă de muncă, nu s-a schimbat nimic. Atît doar, că a început din nou cu întrebările. „De ce mă întreb, te-am cuplat cu radioul, cu televizorul, afă singur!”, îi spuse atunci, agasat de insisțenta cu care revenea semnul de întrebare pe ecran.

Privi becuiletele de pe panou! de comandă, cu senzia că se uită în ochii cuiva. Cu două săptămîni în urmă, înainte de examene, îl surprinsese cîntind „Sunt un fractal în amurg”. Nu se făcea să-l întrebe de prima dată, aşa că a căutat răspunsul în cărți. Nimic. Nici profesorul nu-lă jămurit, să-u uitat la el uimit și-i urat succes. În cele din urmă, și-a călcăt mîndria și-l-a întrebat. „Un frac-

tal? Este o curbă, suprafață sau volum, cu dimensiuni fractionare... Da, o curbă fractalică umple o suprafață, cea din urmă un volum... Dar de ce mă întreb?”

Vocea, vocea lui sintetică, atît de agasantă. Foarte greu reușește să-și controleze intonația. Și imaginea, atunci ar fi trebuit să-și dea seama... „Întră pentru că vreau să stiu, cum altfel să putea atla?” „De la radio”, îi șoptise și scenă cînd rolurile erau schimbată și se redeșteptase în memorie, de parcă să-ri petrecut cu cîteva minute în urmă. Apoi examenele... Tot timpul îl simțise alături de el, privind prin ochii lui și dictîndu-i răspunsurile.

Sigur că da, la un moment dat privise pe fereastră, piața era plină de porumbel, soarele strălucea sus pe cer și el, aici, transpirat de căldură și emoții... Mîna însă îi alerga pe hărție... Și vocea aceea, glasul care traduce gîndurile în cuvinte, nu era a lui, nu. Se putea auzi distinct...

Strinse pumnii. Își amintise senzația de frică încercată cînd realizase că nu mai putea gîndi, că ideile îi fusese date de departe, scurtcircuite, înclocuite cu un șuviu limpede. Durase numai cît era în examen. Pînă cînd să-au dat rezultatele a hoînărit aiurea, mergînd fără întîță, cu bicicleta prin oraș. Aștepta să intre în din nou gîndul acela străin. Și se ivise. Astăzi, înainte de a-și arunca ochii pe tabelele cu mediile examenelor.

„De ce esti curios? Esti al pașipalea!”

Ridicase ochii neîncrezător, atîntindu-i asupra poziției sugerate. Ar fi dat orice să fie mai sus, ori mai jos, numai acolo nu. Însă, în dreptul cifrei paisprezece, era numele său. Tresări, de parcă l-ar fi văzut pe o cruce...

Apoi, în drum spre casă, sfaturile: „Vezi că mama ta suferă cu inimă. Te duci...“ De fiecare dată, după ce cuvințele străine încetau, se iveau și gîndurile sale, speriate și nedumerite.

– Hai, spune ceval, strigă el după ce deschise contactul cu difuzorul.

Dar membrana râmase mută. Doar un zumzet surd, de tensiune prost filtrată, lăsa să se înțeleagă că aparatul funcționa. „S-a stricat!”, gîndi Georigică înforat. Se linisti repede: „Cerebel” nu se poate defecta, atît timp cît celulele au electrolit. Deseori se întrebă dacă monstrul din podul șopronului, nebănit de maică-sa, dar celebru printre prietenii săi apropiați, știe că există. „Tu esti conștient de faptul că există?”, îl întrebăse pe vremuri, cînd, vrăjît de ceea ce li oferea zecile, poate sutele de mii de stichete de penicilină, nici el nu mai știa exact cite, adunate de la gunoi împreună cu Gigi, stătea la discuții ore în sir, cu plăcere pe care o va redescoperi mai tîrziu, cu prietenii la o cafea. „Cuget...”, îi răspunse Cerebel pe „imprimantă”, în timp ce monitorul afișa un nume: „Descartes” „Asta nu vei ști, pînă cînd nu vei fi în locul meu”, adăugase pe canalul audio.

– Cerebel, vorbește, îți poruncesc!

Monitorul pilpî de cîteva ori. Era felul lui de a ride, observase astă cînd îi cîtea anecdote, ori prindea la radio „Unda veselă”. Simți cum îi se urcă tensiunea. Miine avea o întîlnire. Poate că de data aceasta nu se va solda cu o palmă. Dar cine se va întîlni cu ea, el ori Cerebel, pitulat undeva prin cotloanele mînii lui, iată gîndul care îl scoatea

Pictură de SANDU ȘTIURCA

din sărite. Ar fi acceptat ajutorul perceptronului în ocazii mai delicate, însă în chestiuni intime ca aceasta să ar fi simțit ca în fața unei camere TV, în transmisie directă.

Cu mișcări furioase, porni imprimanta. Pe ecran începură să defileze arabescuri, ca atunci cind îl învățase să scrie, mai bine spus să și comande tensiunea aplicată interfelei de generare a semnelor, copiate după o lucrare a unor studenți. „E clar”, își spuse. „Are gărgăuni!”.

- Cerebel, de ce faci asta?

Imprimanta începu să tacăne din electromagnete și, adunați de la groapa cu rebuturi a unei fabrici din apropiere. Pentru prima dată, Georgică se simți jenat la auzul sunetului sacadat și penibil. Pe hirtia montată în carul fostei mașini de scris, apără o înșiruire de litere: „Ieși afară. IMEDIAT”.

Un nod i se puse în gât, previnând perdeaua roșie lăsată peste ochi. Prietenii săi știau că atunci cind se face alb la față și buzele i se învințesc, cel mai bun lucru este să te ferești din calea lui. Puse mina pe carul mașinii și îl smulse dintr-o mișcare, fără să simtă nici o împotrivire din partea metalului, ca și cum l-ar fi reținut o biată ată. Se ridică și căută din ochi ceva cu ce să arunce în ecran. Linile se ordonă și textul de pe imprimantă apără luminos pe monitor, alături de: CUTREMUR IMINENT. FUGI.

Degetele i se descloștară, lăsând să-i scape un transformator peste degetele de la picioare. Durerea îl dezmetici:

- Ce cutremur? Cind? întrebă el cu vocea încă răgușită de furie.

- Acum. A început deja. Ieși afară imediat! Clădirea se va dărma.

Cerebel folosise canalul audio de această dată. Cuvintele sale avură asupra lui Georgică efectul unui duș rece. Privi tavanul cu grinziile sale încoviate și crăpate și o gheară îi strînse pieptul. Structura nu inspira nici o încredere. Se repezi spre scara adăpostită lângă grămadă de lemn și încercă să sprijine cu ea tavanul. Reușî să o întenească între tavan și pardoseala din pămînt bătătorit. Căută în van un alt obiect, cind se făcău simțite primele trepidații.

La început a fost un uruit surd, aproape nebăgat în seamă. Crescu treptat, iar solul începe să vibreze, parca rezonind la strunile unei harpe invizibile. Borcanele orindu-se frumos pe rafturi scoțeau un clinchet strident, acompaniind geamătul pămîntului cu sunet ca de clopoței. Cîteva căzură, spărindu-se cu sunet de cine! Sopronul începu să scrîfie, ca un genunchi bătrîn înțepenit de reumatism.

Simți cum îl cuprinde amețeala, urechile încep să-ți ţiuie. Monitorul căzu de pe suport pe spate, conexiunile dându-i aspectul unui gindac immobilizat. Un borcan căzu peste ecran și patrunse în el. Cioburi se risipiră în toate părțile, zgâriindu-i lui Georgică față și pieptul apărat doar de un tricou.

Perejii parcă valsau scuturindu-se de afișe, ca un cal neobișnuit cu zăbală de călăret. Georgică se ridică în picioare, încercind să se îndrepte către ușă, dar se impiedică de un ciot rostogolit din grămadă de lemn. Văzu împede cum tavanul se crăpă la jumătate și vine către el scotind un sunet ca mugetul unui monstru rănit. Scara se frinse ca un băt de chibrit, dar așchile se încilcîră și întocmiră cu bucățile rămase un fel de „V” sub care baiatul scăpă nevătămat de prima avalanșă de scinduri, cioburi, bucăți de tiglă și un lichid căldûr. Ușa deschisă în interior rezistase cu bine greutății, susținind o parte din tavan, care se apleca încet spre spate și se lăsa la pămînt cu un sunet surd, ca un oftat prelung de om obosit aşezat la umbră, lăsându-i lui Georgică un culoar prin care cerul suridează îmbigator.

„Acid sulfuric! Electrolitolul are acid sulfuric!”, urlă ceva în mintea sa amortită și gîndul acesta îi dădu forțe noi. Reușî să se strecoare spre ieșirea asigurată de ușă, se cătină ca beat și se aruncă într-un butoi plin cu apă, cu capul înainte, ameț și speriat de perspectiva de a fi ars de vitrol.

Din fericire, avîntul luat îl facu să basculeze cu butoiu cu tot spre partea cealaltă și se răsturnă, înainte de a-și da seama ce se întimplă, protejat de tabă ca într-o armură medievală. Apă se scurse peste el, ca un val purificator. Sute de fire se șînchisau în aer. Multe atinsere tabla butoiului și picioarele baiatului, scotind mici fulgere albastre.

*
* *

4. Dar cunoașterea globală a creierului progresază cu pași uriași. Se localizează din ce în ce mai multe funcții: zona vederii, a limbajului, a analizei, a imaginatiei, a organizării... Rămîne încă tentantă căutarea locului unde se ascund amintirile. Dar nu este nimic de făcut în această direcție. Totul se petrece ca și cum memoria ar fi pretutindeni și niciieri în același timp. Să ne gîndim la cei râniți foarte grav, cărora li s-au îndepărtat lobii întregi din creier: majoritatea și-au păstrat memoria. Dacă vi se îndepărtează jumătate din creier, nu vă pierdeți jumătate din amintiri, din această cauză...

(Patrice van Fersei - LA SOURCE NOIRE.
Ed. Grasset & Fasquelle, Paris, 1986)

Un întuneric viscos, parcă din ce în ce mai solid. Sunete înbûșite, văiet de lemn rupt, perceptuți pe îndelete, ca de pe o bandă dată mai încet. Și mișcare, o alunecare lentă, abia perceptibilă, undeva înspre lateral, ca și cum l-ar invîrti o centrifugă. Uruitor surd, continuu, supărător. Din cînd în cînd, cite un trosnet, strigăte sau șuierături stridente.

Nu-i este frică. „Ciudat”, se analiză mirat de propria îndrăzneală. „Altădată treșream la cel mai mic zgomot”. Rămase o clipă încordat și trebuie să recunoască cu greu că „altădată”, acum, nu mai are nici un sens. „Mi-am pierdut memoria!”, își spuse înfiorat. Apoi centrifuga prinse a se invîrti din ce în ce mai repede, sporindu-i apăsarea, dar fără a-l deranja. Era chiar plăcut, ca o goană nebună în care ai impresia că stai pe loc și peisajul năvălește către tine.

Dintr-o dată se simți eliberat, ca o piatră slobosită dintr-o prăstie. Se mișca liber, ușor ca un fulg și doar unduirea mediului îngă el îl dădea de stire că nu stă pe loc. Uruitor acela surd devinea din ce în ce mai puternic, ca zgomotul unei hale uriașe de care te apropii cu repeziciune.

Ca și cum din freare ar fi apărut lumină, în jurul său începu să se nască o fosforescență galbenă, abia ghicită la început, crescând în intensitate pe măsură ce înainta. Se simțea că înainte, detasat și linistit. Părea că toate aceste lucruri i se întimplă altuia și el asistă, plăcuit, la televizor.

Între lumină și viteza înaintării se stabili un echilibru, apoi iradierea crescu și mișcarea încetă. Rămase senin, contemplind strălucirea monotonă din jur, pînă cînd simți clar o prezență străină. Privi în jur. Pretutindeni, aceeași perdea scăpitoare. Apoi ceva se detasă în el, ca și cum o pînă ruptă în două devine două pînă și totuși una singură, sau o rîmă tăiată cu sapa ar continua să gîndească și cu cealaltă jumătate, fără să-si dea seama că fiecare își are, de acum înainte, propriul drum în viață.

Vru să închidă ochii și abia atunci realiză că nu-i simte pleoapele. Constatarea îl umplu de spaimă, însă „celălalt” îl linîști. „Nu te doare nimic. Atunci, ce vrei?”. „Nu văd nimic”, răspunse speriat primul. „Doar o ceată luminoasă. Dar te simt, așa cum orbii simt apropierea unui perete. Și... te aud”. „Atunci e bine. O să mă și vezi...“

În fața lui, galbenul lăptos pără agitat de turbulențe. Fire intunecate luau naștere și se agita, ca

norul unui fum de țigară, parcă aspirate de două puncte alăturate. Se formără două vîrtejuri ca două minuscule galaxii alburii, apoi mișcarea încremeni și apărură încet doi ochi, cu pupile larg deschise. Un creion invizibil desenă rapid contururile unei fețe alungite, cu pomeții feței ieșită în afară. Buzele schițau un zimbet săgalnic, iar părul lung parea mingălat de adierea unui vînt.

Era o fată, conchise stupidă Georgică, amețit și încurcat de noua prezență. Apoi, sub vraja ochilor ei, își aminti cine este, dar nu și putu explica prezența sa aici. Pierdut în privirea ei, abia dacă observă cum peisajul din jur se degajaază de ceată, dezvăluind o poiană largă, mărginită de pomi înfloriti, încărcăți cu flori multicolore.

- Cine ești?, îndrăzni să întrebă, nesigur pe el, ca și cum l-a petrecere să ar afă în față unei necunoscute atrăgătoare și nu se găsește nimeni să-i facă cunoștință cu ea.

- Nu mă recunoști?, chicorii ea și îl luă de mînă. Hai să ne plimbăm puțin. Apoi va trebui să te întorci, ești așteptat...

Georgică ciuli urechile. De undeva, dinspre copaci din apropiere, se auzeau strigătele. Cu greu, din cauza ecoului infundat, reușî să-și recunoască numele, purtat din copac.

* * *

5. „Tu ești eu și eu sunt tu”: acesta era gîndul nostru. Ce s-a întîmplat acum, că tu ești tu și eu sunt eu?

(Bhartrhari-VĀIRĀQYACARAKA, 63)

Muzica, dată în surdină, le încâlzea parcă inițiale. În jurul măsuței joase se opriseră cățiva necunoscuți, privind cu interes și compasiune la tinărul care povestea cu lacrimi ivite timid în colțul ochilor. Mulți simtiră un nod în gât și se îndepărta rușinați de slabiciunea lor, pretextând că mai vor ocafea.

Georgică oftă, rămase cîteva clipe cu ochii închiși, apoi spuse cu o voce calmă:

- Astăzi tot, nea Alecu...

Curișorii rămași se răspindiră la mesele lor, stînjjeniți de interesul nestăvilit care îi aduse neinvitați la măsuța din colț. „Dar și el a depășit măsura, vorbea de parcă ar fi fost singur în toată cafeneaua”, își spuse unul sau: „Uite, pînă și turcul a rămas cu ibricol în mînă!”

Nea Alecu, un aviator pensionar, înalt și vinjos, se ridică de la masă:

- Vin imediat. Mă duc să iau un rînd de cafele și cîte un suc.

Georgică învînuință grav și rămase tacut. Lîngă masa lor stătea un bătrîn cu barba albă cum au marinarii prin romane, neclintit ca o statuie. Văzindu-l pe companionul lui Georgică plecind, se întoarce încet spre tinăr, îl măsură atent și îi spuse în soaptă:

- Nu-i așa că de fiecare dată cînd povestești astăzi îți dau lacrimile?

Georgică îl privi ca picat din altă lume. Îl știa pe bătrîn, celebru pentru obiceiul său de a hădăui prin localuri, declamînd tot felul de prostii, însă

niciind nu schimbaseră vreo vorbă.

- Ihi, aproba el încă încărcat de emoție.

- Și, de fapt, ceea ce ai văzut tu acolo nici nu se poate povestii, nu există cuvinte pentru asta, așa-i?, relua bâtrinul apropiindu-și fața de el și fixându-l cu ochii larg deschiși, ca și cum ar fi încercat să-l hipnotizeze.

- Așa este, recunoscă bâiatul, surprins de înțelegerea bâtrinului.

- Ti-e foarte greu să povestești, așa-i?

- Lasă, domnule, copilul în pacel, făcu cel de la masa de alături, un fotbalist pe jumătate amețit.

Bâtrinul nu-i acordă nici o atenție. Rinji, arătindu-și dinții îngăbeniți de tutun și întinse o mână spre fața lui Georgică. Bâiatul se lăsă, fără să protesteze, cu ochii agătați parcă în orbitele bâtrinului.

- Am fost și eu acolo, în război..., șopti bâtrinul. Mie nu mi-a trebuit cine să fie ce calculator pentru asta, mi-au ajuns trei gloante...

Iși deschise cămașa în dreptul inimii. Trei cicatrici, ca trei ursuri de țigără, o încadrău cu precizie, ca și cum soarta ar fi deturnat proiectilele pe traectoriile cele mai puțin periculoase.

Ochii lui Georgică străluciră, luminați de interes și de bucurie, dar, după o clipă, se înnegură. „Era și Ea acolo?”, șopti cu glasul gîtuit de sentimentul că fusese trădat.

Bâtrinul rîse reținut.

- Ești gelos? Nu, nu era, dacă asta te liniștește.

Pictura de SANDU STURZA

În schimb, era altcineva, a mea. Știi ce spunea Platon despre jumătățile care se caută?

- Da, am citit, spuse Georgică atent la bâtrin.

- Ei bine, cred că fiecare din noi am întîlnit-o! Îl văzu pe Alecu apropiindu-se cu o tavă și se întoarse spre masa lui, redevenind absent la ce se întimplă în jurul său. Fostul pilot îl întinse tinărului cafeaua, zîmbindu-i incurajator.

- N-ai încercat să faci altul?, întrebă el în timp ce învîrtea lingurîța în ceașcă.

- Ce „altul”?”, întrebă Georgică absent.

- Alt perceptron, sau cum îl spuneai.

- Nu, n-am avut nici timp, nici curaj și nici pornirea care m-a dominat atunci, pe vremea liceului. La anul termin facultatea, poate atunci... Dar nu cred, am lucrat doi ani la el, aveam timp și spațiu. Acum nu mai pot, mă mut la bloc, unde să-l pun, că ocupă o cameră întreagă...

Sorbi din ceașcă. Aroma plăcută îl inundă fiecare fibră, trezindu-i la viață gîndurile amortite. Iși aprinse o țigară și îl privi pe cel din față să aproape rugător:

- Nea Alecu, ce a fost asta?

Aviatorul își încrești fruntea și strîns buzele a neputință.

- Mă, băiete, nu știi ce să-ți spun. În primul rînd mă miră faptul că din hîrburi aruncate la gunoi ai obținut oasă o sculă puternică. Din cîte ștui, astăzi calculatorul nu vorbește, nici nu ascultă radio, nu se uită la televizor... Și tu, acum patru ani...

Făcu o pauză și se uită îndelung la Georgică, apoi își clătină capul a mirare și continuă:

- Dacă nu-mi povestea Gigi, nepotul meu, n-ăs fi crezut. Voi, pustii de azi, aveți niște idei tare trăznite... Îmi aduc aminte ce scandal a fost cînd Gigi și Marinică și-au făcut o mașină propulsată de arcul ceasornicului din turla bisericii din Peciu...

Georgică zîmbi amintindu-și de bătaia încasată de Marinică acasă. „De ce ai luat, mă, ceasul?”, striga maică-să de se auzea pînă în stradă. „Nu l-am luat mamă, l-am găsit”, răspundeau printre sunghiuri bâiatul. „Taci că-ti sparg botul!” și pleoscă! Apoi o luau de la început. Rămase apoi cu ochii pironiți asupra fumului de tutun.

- Ei, ce-ai rămas așa? îl întrebă Alecu.

- Nu trebuia să povestesc asta, răspunse Georgică. De fiecare dată cînd evoc povestea asta mă apucă melancolia...

- Și pe Pavel, făcu Alecu, arătindu-l pe bâtrin cu bărbia.

Indiferența bâtrinului fusese doar o aparență, și-ău dat seama de acest lucru cînd s-a ridicat și-a venit la masa lor. L-au primit fără nici un cuvînt, ca și cum ar fi stat acolo de la bun început.

- Pot să-i spun ceva?, întrebă bâtrinul după cîteva momente de tacere.

Georgică aproba din cap, dar se simți penibil. Întrebarea nu-i era adresată, judecînd după cel pe care îl privea Pavel și care îl răspunse pe un ton binevoitor:

- Spune-i, mă Pavel, și eu i-am povestit ce am pătit atunci, la Caransebes.

- Te refereai la fractali, începu Pavel. Ei bine, nu te-ai gîndit vreodată că structuri fractalice tridimensionale tind spre a patra dimensiune? Și că a

patra dimensiune este sediul infomateriei...

Alecu îl privi îngrijorat. Georgică ridică din umeri și spuse gînditor:

- Nu stiu... Într-un fel, am impresia că s-a construit singur, poruncindu-mi pas cu pas ce să fac. Este o senzație ciudată, știi, eu niciodată n-am avut cunoștințe temeinice în electronică, știam cîte ceva, de încă, de colo, ca orice băiat de opt-sprezece ani. Teoretic, ar fi trebuit să nu iasă nimic și totuși...

- Dar de ce n-ai chemat pe nimeni să-l vadă? îl întrerupse Alecu, care, de cînd se pensionase, dobindise o adevarată oroare de probleme tehnice, preferind teoriile cele mai îndrăznețe.

- De ce? Nu stiu. Mi-era rușine de cum arăta: închipui-ți o cameră TV facută ca acum săpetezi de ani, cu un disc găurit în spirală, un pod plin de sticle... Ce să arăt? Și, de altfel, nu eram conștient că am făcut ceva ieșit din comun, pînă atunci... în butoi. Dar atunci era prea tîrziu, totul s-a spart, s-a dus dracului! Toți pomii din curte s-au uscat, am cărat cioburile cu roaba o zi întreagă. Căram și plingeam, parcă i-aș fi dus Ei și crîul...

- Lasă, încercă Alecu să îl consoleze. Poate că în lumea aia paralelă încearcă și ea să facă o asemenea antenă spre tine, poate te caută...

- Poate nici nu-i cine știe unde, ci aici, pe stradă, poate intră pe ușa asta dintr-o clipă într-alta, spuse Pavel cu o nuantă ironică în voce.

Georgică nu spuse nimic. Stătea cu bărbia sprînjînată în podul palmei, cu privirile rătăcind peste fețele oamenilor. În pragul ușii o tînără ezita între pornirea de a intra și cea de a se retrage cît mai repede. Cu toții văzură o lumină aprinzîndu-se în ochii tînărului și dispărînd ca un meteor. Și amindoi bâtrînii de la masă gîndiră întristăți: „Poate că ea nu există decît în mintea lui...“

* * *

- TIMP?

- Vezi „Dicționarul enciclopedic român“!
- NU SATISFACE. TIMP?
- Altă definiție nu am. Caută tu una!
- „**TIMPUL ESTE SOLVENTUL UNIVERSAL AL TUTUROR LUCRURILOR** - CE SPUI?
- Am mai auzit asta la antici.
- CU ATIT MAI BINE!

(Listingul 69 - Discuție Cerebel-Georgică)

- Minte, dom'le, facu Pavel vîzind hîrtia. Timpul este umbra noastră - adăugă el cu o figură de filozof contrazis. Fără noi, fără lumea noastră, nu există timp...

- Și asta au spus-o anticii... răspunse ironic Georgică. Bâtrînul îl privi o clipă neîncrezător, apoi se bătu cu palma peste frunte și exclamă:

- Ai dreptate, așa este, Augustinus în **De civitate Dei**. Da, sigur: Lumea n-a fost creată în timp, ci împreună cu timpul! Dar ce contează, cu atât mai bine!

- Așa spunea și Cerebel!

Pavel privi încă o dată hîrtia și zimbi:

- Desigur tipul, îmi place. Ei, ce spui? Îmi lasă listingurile cîteva zile?

Picture de AUREL MANOLE

- Da, doar pentru asta le-am adus, răspunse Georgică.

- Și eu îl-am adus ceva, îl spuse Pavel începînd să-și desfăcă servietă. O carte și... asta.

Georgică privi curios volumul. Titlul îl încîta curiozitatea: **Construî-ți singuri un microcalculator**, autorul nu-i era cunoscut. În plus, bâtrînul îl dăruișe o pungă plină cu piese electronice, din care multe necunoscute. Le privi prin transparenta plasticului, întrebîndu-se ce ar putea face cu ele. Păreau niște circuite integrate, despre care cîtise, dar nu le văzuse încă.

- Te las, îl întrerupse nea Pavel gîndurile. După cum te-ai îmbrăcat, se pare că trebuie să te mai întîlnesci cu cineva. N-ar fi stricat să fi cumpărat niște flori, cel puțin pe vremea mea aşa se proceda...

Georgică roși pînă în vîrful urechilor...

- Lasă, relua bâtrînul cu o ironie complice. Doar spunea și Cerebel: Timpul este solventul universal... Rise, apoi adăugă: Vezi că în pungă ai un set complet.

Plecă, spunîndu-i în șoaptă niște cuvinte fără înțeles.

- Vezi să nu i-o iei înainte lui sir Clive, că am dat de dracu'.

Georgică zimbi din amabilitate, ridică din umeri și îi strinse mîna. Rămas singur, se uită la ceas și simînă un soc neplăcut în stomac; fata trebuia să fi venit de zece minute. Se aseza pe o bancă și începu să răsfoiască volumul, dar fără chef, privind încrucișat pe deasupra filelor în lungul străzii. Treptat, conținutul începînd să-l captiveze. Oare ce-ar fi dacă ar reproduce structura perceptronului cu o rețea de microprocesoare?

Căută cu febrilitate scheme care să ar putea adapta la ceea ce voia el să facă, găsi cîteva, însă nu era de ajuns. Va trebui să-l caute pe Fanel, ori pe Mircea, de la calculatoare, să-i facă niște... „Dar cînd o fi apărut crîteau, că încă n-am văzut o în librărie?“. Ideea îl întrerupse proiectul abia schită. Deschise la pagina de titlu și nu i veni să-și creădă ochilor: manualul va apărea peste cincisprezece ani! Nu se poate! Doar dacă...

- Iartă-mă, iubitule, am întîrziat mult?

Tresări și o privi ca pe o străină. Apoi ceva plăcut și moleștit îl învăluîn gîndurile, zimbi prostesête și se ridică în picioare, spunîndu-i cu ochii la ceas.

- Nu, aproape deloc... O oră și ceva... Si jumătate.